

Ἔτος ΣΤ΄.

EN SMYRNE 1878.

Φυλ. Γ΄.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ.

4.

Ὁ ἀήρ εἶναι τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο αἰθεροειδές ρευστὸν τὸ περιβάλλον τὴν γῆν πανταχόθεν ὡς περικάλυμμα ὑπὲρ ἀτμοσφαιρᾶν καλοῦμεν.

Εἰς μικρὰν μὲν ἔκτασιν φαίνεται ἄχρους, ἀλλ' ἐν ἄλλῳ θεωρούμενος παρουσιάζει χρώμα γαλάζιον· σχηματίζει τὸ κυανοθαφές ἐκεῖνο κύκλωμα, ὅπου φαίνονται ἡμῖν ἀπαστράπτοντα τὰ ἄστρα, καὶ τὸ ὁποῖον κοινῶς ὀνομάζεται οὐρανός ἢ στερέωμα.

Περιεχυμένη περὶ τὴν γῆν σφαῖραν, ἡ ἀτμιδοειδὴς αὕτη μάζα σπουδαῖον μέρος λαμβάνει εἰς πλεῖστα ὕδα φυσικὰ φαινόμενα. Εἶναι ἀπέραντον χημικὸν ἐργαστήριον, ἐνθα ἐκτελοῦνται αἱ ποικιλώτεραι χημικαὶ ἐργασίαι.

Ἡ εὐρύτερος αὕτη δεξαμενὴ, ἀφοῦ δεχθῆ ἐν εἴδει ἀτμῶν τὰ ὕδατα τῆς γῆς, καταθέτει αὐτὰ ἔπειτα ἐπάνω εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων, ὅθεν καταρρέουσι σχηματίζοντα ρυάκια ἢ χειμάρρους. Μετακομίζει εἰς τεραστείαις ἀποστάσεσι τὴν γονιμοποιὸν κόνιν καὶ τοὺς σπόρους τῶν φυτῶν καὶ τὰ ὠὰ πολλῶν ζώων. Ἐπὶ τέλους, εἶναι τῶν ὦν ὡς ἄνευ εἰς τὴν διατήρησιν τῆς βλαστήσεως τῶν φυτῶν καὶ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ζώων.

C' est là, dans l'éternel et grand laboratoire, que, sans cesse essayant mille combinaisons, récipient commun de tant d'exhalaisons, la nature distille, et dissout, et mélange, décompose, construit, fond, désordonne, arrange ces innombrables corps l'un sur l'autre portés :

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Γ΄)

*quelques-uns suspendus, d' autres précipités ;
des soufres et des sels fait l' analyse immense ;
des trois règnes divers enlève la substance ;
les œufs de l' animal et la graine des fruits,
et leur premier principe et leurs derniers produits,
et la vie et la mort, et les feux et les ondes,
et dans ce grand chaos recompose les mondes.»(1)*
(Delille).

Ὁ ἀήρ εἶναι ἄσμος καὶ ἄχυμος· δὲν εἶναι ὅμως καὶ βάρους ἄμοιρος· μία λίτρα αὐτοῦ λαμβανομένη εἰς θερμοκρασίαν 0° καὶ ὑπὸ ἀτμοσφαιρικῆν πίεσιν 0,76, ἦτοι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν θαλασσῶν (διότι εἰς τὰ ὑψηλότερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας ὁ ἀήρ βαθμηδὸν καθίσταται ἀραιότερος, καὶ δὴ ἐλαφρότερος), ζυγίζει 4 γραμμάρια καὶ 29 ἑκατοστά.

Ὁ ἀήρ ἐπὶ πολλοῦς αἰῶνας ἐθεωρεῖτο ὡς στοιχεῖον ἀβαρές· ἀπὸ τοῦ 17ου μάλιστα αἰῶνος ἠδυνήθησαν νὰ καταμετρήσωσι τὸ πάχος τοῦ ὄλου περικυκλοῦντος τὴν γῆν ἀερίου στρώματος, καὶ νὰ λάβωσι γινώσκοντες τοῦ βάρους τοῦ βευστοῦ τούτου.

Τὸ πίνειν διὰ καλάμου φαίνεται παιδιὰ· καὶ ὅμως εἰς τὴν παιδιάν ταύτην ὀφείλεται ἡ ἀνακάλυψις τῶν πολυχρήστων ἀντλιῶν. Κατ' ἀρχὴν, μία ἀντλία οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ σωλὴν ἔχων τὸ μὲν τῶν ἄκρων βεθυθισμένον ἐντὸς ὕδατος, εἰς δὲ τὸ ἕτερον ὄργανον

κατάλληλον πρὸς ἐκκένωσιν τοῦ ἀέρος, καθὼς ποιοῦμεν διὰ τῆς ἐκπνοῆς ἡμῶν ἐν τῷ καλάμῳ. Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον δύναται τις νὰ ὑψώσῃ τὸ ὕδωρ εἰς ἀπόστασιν ἕως 40 μέτρων, ἐὰν ἡ ἐκκένωσις τοῦ ἀέρος γίνῃ ὡς οἶον τε καλῶς καὶ ἐπιτυχῶς.

2.

Τὸ βάρους τοῦ ἀέρος ἀνεκαλύφθη κατὰ τὸ 1640 ὑπὸ τοῦ περιωνύμου Γαλιλαίου, ζητούντος νὰ ἀνεύρῃ τὴν αἰτίαν τῆς ἀνυψώσεως τῶν ὑδάτων εἰς τὰ κενὰ ἀέρος σώματα τῶν ἀντλιῶν, καὶ τῆς διαμονῆς αὐτῶν εἰς ὕψος ὡς ἐγγιστα σταθερὸν τῶν 40 μέτρων καὶ 50 ἑκατοστῶν περίπου ὑπεράνω τῆς ἐλευθέρας ἐπιφανείας τῶν.

Ὁ Γαλιλαῖος ἀπεφάνητο ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο ἦτον ἀποτέλεσμα τοῦ βάρους τοῦ ἀέρος, ὅστις πιέζων ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ ἐβίαζεν αὐτὸ νὰ ἀνυψωθῇ ἐντὸς

(1)

«Ἐκεῖ εἰς τὸ μέγαλον καὶ αἰώνιον χημεῖον, κοινὸν ποικίλων τόσων ἐξατμίσεων δοχεῖον, συνδυασμοῦς ἀπείρου ἀενάως πειραμένη, [μεθόδῳ δὲ καὶ τέχνῃ μυστικῇ ἐργαζομένη] ἡ φύσις διῶλιζει, διαλύει, συμμιγνύει, χαλνᾷ, κατασκευάζει, ἀποτῆκει καὶ πηγνύει, τὰ φύρδην μίγδην σώματα μοχθεῖ τακτοποιούσα, τὰ μὲν κατακρημνίζουσα, τὰ δὲ μεταρσοῦσα· ποιεῖ τὰς ἀναλύσεις τῶν ἀλάτων καὶ τῶν θείων· οὐσίαν δ' ἀφαιρεῖ τριῶν διαφορῶν βασιλείων· τὰ τε ὡὰ τῶν ζώων καὶ τὰ τῶν καρπῶν κοκκία, τὰ ὕστατα γεννήματα καὶ πρῶτά των στοιχεῖα, ζῶην καὶ θάνατον, καὶ πῦρ καὶ ὕδατα, καὶ οὕτω τὸ πᾶν συνθέτει αὐθις εἰς τὸ μέγα χάος τοῦτο.»

τοῦ σώματος τῆς ἀντλίας ἄχρις οὗ τὸ βάρους τοῦ ἀνυψωθέντος ὕδατος ἰσοροπήσῃ πρὸς τὸ βάρους τοῦ ἀέρος.

Ὁ Τορικέλλης, μαθητὴς τοῦ Γαλιλαίου, θελήσας νὰ μάθῃ ὅποιον ἀποτέλεσμα ἤθελε παράγει ἡ αὐτὴ αἰτία ἐπὶ ὑγροῦ ἔχοντος διάφορον ἢ τὸ ὕδωρ πυκνότητα, ἐσκέφθη ὅτι, ἐὰν λάβῃ ὑδράργυρον, ὅστις τεσσαρεσκαιδικακίς περίπου βαρύτερος τοῦ ὕδατος εἶναι, καὶ ἐὰν ἡ περι τῆς ὑψώσεως τοῦ ὕδατος ἐν ταῖς ἀντλίαις ἐξήγησις τοῦ Γαλιλαίου ἦναι ἀληθής, ὁ ὑδράργυρος δὲν πρέπει νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ κενὸν εἰμὴ εἰς ὕψος τεσσαρεσκαιδικακίς μικρότερον. Τῆς πείρας βεβαιώσεως τὴν προαίτησιν ταύτην, τὸ βάρους τοῦ ἀέρος ἀνεγνωρίσθη ἐν γένει.

Ὁ δὲ Πασχάλης κατέδειξε μετὰ ταῦτα, ὅτι τὸ βάρους τῆς ἀτμοσφαιρας ἠλαττοῦτο μὲ τὸν ἀριθμὸν τῶν στρωμάτων αὐτῆς. Τὸ ἐπὶ τούτῳ μετακομισθὲν κατὰ τὸ 1641 ἔτος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Puy-de-Dôme ἐν Γαλλίᾳ βαρόμετρον ὑπέστη κατάβασιν 8 ἑκατοστομέτρων.

Μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς πνευματικῆς ἀντλίας, οὐδεμία πλέον δυσκολία ὑπάρχει νὰ ἀποδείξῃ τις ὅτι ὁ, τε ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ καὶ ὅλα ἐν γένει τὰ ἀέρια ὑφίστανται, καθὼς τὰ στερεὰ καὶ τὰ ὑγρά, τὴν ἐπενέργειαν τῆς βαρύτητος.

Πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ νὰ ζυγίσῃ τις μίαν σφαιραν πρὶν καὶ ἀφοῦ ποιήσῃ τὸ κενὸν θὰ ἴδῃ οὕτως ἐπισητητὴν διαφορὰν βάρους, ἢ ὅποια ἔσται τὸ βάρους τοῦ ὑπὸ πείραμα ἀέρος ἢ ἀερίου.

Κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον γινώσκεται ὅτι ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ 770 φορές ζυγίζει ὀλιγώτερον ἢ τὸ ὕδωρ, ἦτοι 770 λίτραι ἀέρος ζυγίζουσι ἐν χιλιόγραμμον, ὅπερ εἶναι τὸ βάρους μιᾶς λίτρας ὕδατος.

3.

Ἐὰν ὁ ἀήρ εἶχε πανταχοῦ τὴν αὐτὴν πυκνότητα, οἶαν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἡ ἀτμοσφαῖρα μάλιστα 2 λευγῶν θὰ εἶχεν ὕψος, καὶ οὐχὶ ὡς ὑπολογίζουσι ἀπὸ

15 ἕως 20 λευγῶν· διότι, ὄντος τοῦ ἀέρος ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς 770άκις ἀραιότερου ἢ ἐλαφροτέρου τοῦ ὕδατος, τὸ ὕψος τῆς ἀτμοσφαιρικῆς στήλης, ἰσοροπούσης πρὸς τὸ βάρους στήλης ὕδατος τῆς αὐτῆς βάσεως καὶ ὕψους 40 μέτρων, θὰ ἦτο 770άκις 40 μέτρα, ἦτοι 7,700 μέτρα, ὅπερ εἶναι ὀλιγώτερον τῶν 2 λευγῶν, τῆς κοινῆς λεύγας ὑπὲρ τὰς 4 χιλιάδας μέτρων μῆκος ἐχούσης.

Τῶν ἀνωτέρων στρωμάτων τοῦ ἀέρος πιεζόντων διὰ τοῦ βάρους τῶν τὰ κατώτερα στρώματα, ἡ πυκνότης τούτων αὐξάνει ἀναλόγως τῶν πιέσεων· ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ἡ πυκνότης τοῦ ἀέρος ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω μέχρι τῶν τελευταίων ὀρίων τῆς ἀτμοσφαιρας βαίνει ὀλον ἐλαττοῦμένη· ὅπερ ἄλλως ἐβεβαιώθη καὶ διὰ τοῦ προμνησθέντος πειράματος τοῦ Πασχάλ.

Ἡ εὐπάθεια ἦν ὁ περιγητῆς αἰσθάνεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν ὀρέων προέρχεται ἐκ τῆς εἰς τὰ ὕψη ἐκεῖνα ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος. Τὸ στήθος, ἦτον πιεζόμενον, διάστέλλεται, ἡ ἀναπνοὴ καθίσταται εὐκολωτέρα· ἡ ζῶν φαίνεται κυκλοφοροῦσα ἐλευθερωτέρα εἰς ὅλα τὰ μέλη.

Ἄλλ' ὅμως, εἰς πολὺ μέγαν ὕψην ἡ εὐπάθεια αὕτη ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἀτονίας καὶ σκοτοδιναίσεως. Ἡ ἐλαστικότης τῶν ἐσωτερικῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος, μηκέτι ἀντισταθμιζομένη ἱκανῶς ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς πιέσεως, δύναται νὰ προξενήσῃ θανατηφόρους αἰμορραγίας.

4.

Κατὰ τὴν γνωστὴν ἤδη βαρύτητα τοῦ ἀέρος, ἐὰν θελήσωμεν νὰ ὑπολογίσωμεν τὴν ὀλικὴν πίεσιν ἣν ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς μάζης ὑφίσταται ἡ ὅλη ἐπιφάνεια τῆς γῆνης σφαιρας, θὰ εὕρωμεν αὐτὴν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς βάρους τοσοῦτων χιλιόγραμμων, ὅσα παριστάνονται διὰ τῆς μονάδος ἀκολουθουμένης ὑπὸ 20 μηδενικῶν, ἦτοι 100 δεκαπενταλλιονίων.

Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἔχον κατὰ μέσον

δρον επιφανειακῶν 1 καὶ $3\frac{1}{4}$ τετραγωνικοῦ μέτρου, ὑψίσταται ἀπανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ἀέρος, ὡς ὑπὸ τῶν ὑγρῶν τὰ ἐμβαπτισμένα ἐν αὐτοῖς σώματα, πῆσιν ἰσοδυναμοῦσαν πρὸς βάρους 17,800 χιλιόγραμμων περίπου (ἦτοι ὑπὲρ τὰς 13,600 ὀκκιάδας).

Τὸ σῶμα ἀνίσταται πρὸς τὸ μέγα τοῦτο βᾶρος διὰ τῆς ἰσῆς καὶ ἀντιθέτου ἐνεργείας τῶν ἐν αὐτῷ ὑπερχόντων ὑγρῶν διὸ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην δυσκολίαν αἰσθάνεται εἰς τὰς κινήσεις του ἐκ τῆς πῆσεως τοῦ ἀέρος.

Οὐχὶ σπανίως συμβαίνει, ὥστε καταδύων τις εἰς τὴν θάλασσαν, ὁπότε κολυμβᾷ, νὰ ἔχη ὑπερθεῖν τῆς κεφαλῆς του 2 ἢ 3 μέτρα ὕδατος· καὶ ὁμοίως τὸ βᾶρος τοῦτο ἀνενοχλήτως καὶ ἀνέτως ὑποφέρει. Διότι τὰ κατώτερα καὶ πλάγια ὑδατώδη στρώματα ἰσορροποῦσι πρὸς τὰ ἀνώτερα, καὶ οὐδετεροῦσι τὸ βᾶρος αὐτῶν, ὅπερ ἄλλως ἦτο ἱκανὸν νὰ καταπλακώσῃ τὸν κολυμβητήν.

Ὅπως τὸ ὕδωρ ποιεῖ νὰ ἐπιπλέωσι τὰ εἰδικῶς ἐλαφρότερα αὐτοῦ σώματα, οὕτω καὶ ὁ ἀήρ ἀνυψώνει τὰ ἥττον βαρύτερα αὐτοῦ. Ἐπὶ τῆς ἰδιότητος ταύτης ἐρεῖδεται ἡ ἐφεύρεσις τῶν ἀεροστάτων, ἅπερ, πληρωθέντα ὑπὸ ἐλαφροτέρου τινοῦ ἀερίου, ἀνέρχονται ὑψηλὰ μέχρις οὗ ἀπαντήσωσι τοιοῦτον ὄρειον στρώμα τοῦ ἀέρος, τὸ ὁποῖον νὰ ἰσορροπῇ πρὸς ἐκεῖνα.

Ἡ ἐλαφρότης τοῦ θερμοῦ ἀέρος παράγει ἐντὸς τῆς καπνοδόχης τῶν ἐστιῶν καὶ τῶν θερμαστρῶν τὸ ἀνασπαστικὸν ἐκεῖνο ρεῦμα, ὅπερ ἀπαλλάσσει καὶ προφυλάττει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ὀχληροῦ καπνοῦ αὐτῶν. Ἡ αὐτὴ αἰτία παρόμοιον παράγει ρεῦμα ἐντὸς τῶν δι-ἀφόρων ἀεριστήρων ἢ ἀνεμιστήρων, μηχανημάτων ἀνανεωτικῶν καὶ καθαριστικῶν τοῦ ἀέρος τῶν μεμολυσμένων τόπων, τῶν μεταλλείων, τῶν θεατρῶν, τῶν νοσηδῶν τεχνουργείων, τῶν νοσηκομείων, κλπ.

Εἰς τὴν ἐλαστικότητα τοῦ ἀέρος ὀφείλεται ἡ κατασκευὴ καὶ χρῆσις τῶν ἀεροτόνων, ἦτοι τρυφεκίων διὰ μόνου τοῦ ἀέρος ἐκσφενδονιζόντων τὰς σφαίρας· ἡ περιφημότερα

τῶν τοῦ εἴδους τούτου μηχανῶν εἶναι τὸ ἀερότονον τοῦ Περώ (Perrot), τοῦ εὐφυοῦς ἐφευρετοῦ τῆς περροτίνης (perrotine), τοσοῦτον χρησίμου πρὸς βαρῆν τῶν βαμβάκερων ὑφασμάτων ἢ τσιτῶν (indiennes).

Ἐξ ἀνημονεύτων αἰώνων ἡ ἐμπορία καὶ ἡ ναυτιλία μετεχειρίσθησαν τελεσφόρως τὰ ἐκ τῆς ἕκρας ἐκκινήσεως τοῦ ἀέρος παραγόμενα ἀτμοσφαιρικά ρεύματα πρὸς κινήσιν τῶν εὐρυχώρων πλευστῶν οἰκιῶν αἰτίνες καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις διασπρίζουσι τὰς θαλάσσας.

5.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐδοξάζον τὸν ἀέρα ὡς σῶμα ἀπλοῦν, ἐν τῶν καλουμένων τότε τεσσάρων στοιχείων. Τὰ πειράματα τοῦ ἱατροῦ Ἰωάννου Ρέην, ἐκ Βούγνης τῆς Περιγορδίας, δημοσιευθέντα εἰς τὰ 1630, διήνοιξαν τὴν ὁδὸν τῆς συνθέσεως αὐτοῦ.

Ὁ ἐν Βεργερᾷ φαρμακοποιὸς Βρόνης (Brun) παρατήρησας ὅτι τὸ βᾶρος τοῦ κασιτέρου ἐν τῇ διακαύσει (calcination) ἤυξανεν, ἠρώτησε περὶ τῆς αἰτίας τὸν Ἰωάννην Ρέην, ὅστις ἀπήνησεν ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀφείλετο εἰς τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ ἀέρος.

Ἐν τούτοις λίαν βραδέως, ἦτοι μετὰ ἕνα καὶ ἡμισὺν αἰῶνα, ὁ Βαϋν (Bayen) ἐξήγαγεν ἐκ τῆς λήθης τὴν ἀνακάλυψιν ταύτην, καὶ προπαρασκεύασε τὰ ἔργα τοῦ διασπασμοῦ Λιβουζιέρου καὶ ἄλλων σοφῶν χημικῶν, οἵτινες ἀνεκάλυψαν ὅτι ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ εἶναι μίγμα δύο ἀερίων, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἀπλά.

Τὰ ἀκριβέστερα πειράματα κατέδειξαν ὅτι ὁ ἀήρ σύγκαιται, εἰς οἰονδήποτε καὶ ἐν ἡ ὕψος καὶ εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς γῆνης σφαίρας, ἐκ μερῶν 21 μὲν ὀξυγόνου, 79 δὲ ἀζώτου· πρὸς δὲ περιέχει καὶ ὀλίγα χιλιοστά ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τινα μεταβλητὴν ποσότητα ὕδατος.

Ἐὰν περιεῖχε μείζονα ἔτι ποσότητα τοῦ ὀξυγόνου, ἡ ζωὴ θὰ ἦτο μᾶλλον ἐνεργὸς, καὶ μεγίστη διατάραξις θὰ συνεπήγετο εἰς τὸν ὀργανισμόν.

«Sur nous, comme l'esprit d'une liqueur active, l'un d'eux exercerait une action trop vive; l'autre serait mortel, et de nos faibles corps ses dormantes vapeurs détruiraient les ressorts.» (1)
(Delille).

Εἰς τὰς συνήθεις περιστάσεις, τὸ ὕδωρ διαλύει περίπου τὸ τριακοστὸν μέρος τοῦ ἀέρος κατ' ἕγκον. Ἐν τῷ διαλελυμένῳ ἀέρι δὲν παρίσταται πλέον ἢ αὐτὴ ἀναλογία τῆς συνθέσεως· διότι περιέχει 32 περίπου ἑκατοστά ὀξυγόνου καὶ 68 ἀζώτου, ἐνῶ ὁ ἐλεύθερος ἀήρ περιέχει, ὡς προσηνέθημεν, 21 ἑκατοστά ὀξυγόνου καὶ 79 ἀζώτου. Ἡ διαφορὰ αὕτη προέρχεται κυρίως ἐκ τῆς ἀνίσου διαλυτικότητος ἑκατέρων τῶν ἀερίων.

Ὁ ἐν τῷ ὕδατι διαλελυμένος ἀήρ ἀναλαμβάνει τὴν συνήθη κατάστασίν του, πηγυρομένου ἢ βράζαντος τοῦ ὕδατος.

6.

Ἡ ἀτμοσφαῖρα αἰετοῦ διατελεῖ ἐν κινήσει. Τα παραγόμενα ρεύματα ὑπὸ τῆς θερμότητος, τῶν ἀνέμων καὶ τῶν ἠλεκτρικῶν φαινομένων, ταράττουσι καὶ ἀναμιγνύουσιν ἀκαταπαύστως τὰ διάφορα στρώματά της. Ἡ γενικὴ λοιπὸν μάζα ἐποεπε κυρίως νὰ ἀλλοιωθῇ, ἵνα ἡ δυνατὸν διὰ τῆς ἀναλύσεως νὰ καταδειχθῶσιν αἱ διαφοραὶ ἀπῆμι-ἀς ἐποχῆς εἰς ἄλλην.

Ἄλλ' ἡ μάζα αὕτη εἶναι πελωρία. Ἐὰν ἠδυνάμεθα νὰ θέσωμεν δόλοκληρον τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐντὺ μιᾶς σφαίρας καὶ νὰ προσαρτήσωμεν ταύτην ἐκ τῆς πλάστιγγος ἑνὸς ζυγοῦ, ἐπρεπεν, ἵνα ἐπέλθῃ ἡ ἰσορροπία, νὰ θέσωμεν ἐπὶ τῆς ἀντικειμένης πλάστιγγος 581,000 κύβους χαλκοῦ, ἔχοντος ἐκάστου κύβου πλευρὰν ἴσην μὲ 1 χιλιόμετρον.

Τεθέντος ἤδη, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τινῶν πειραματικῶν, ὅτι ἕκαστος ἀνθρώπος καταναλίσκει 1 χιλιόγραμμον ὀξυγόνου καθ' ἡμέραν, ὅτι ὑπάρχει ἐν δισεκατομύριον ἀνθρώπων ἐπ' ὅλης τῆς γῆς, καὶ ὅτι ἕνεκα τῆς ἀναπνοῆς τῶν ζώων καὶ τῆς σήψεως τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἡ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καταναλισκομένη ἰκελὴ ποσότης τετραπλασιάζεται, κατὰ τὴν ἐξωγκωμένην ταύτην ὑπόθεσιν, ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ ἄλλο ἔτι τριπλάσιον τοιοῦτον πλῆθος εἰς μίαν ὄλην ἑκατονταετηρίδα θὰ εἶχον ἀπορροφήσει ὀξυγόνον ζυγίζον τοσοῦτον μόνον, ὅσον 15 ἕως 16 κύβους χαλκοῦ ἔχοντες πλευρὰν ἑκατοῦ ἴσην μὲ ἐν χιλιόμετρον. Ὁ δὲ ἀήρ περιέχει περίπου 134,000 τοιοῦτους κύβους ὀξυγόνου.

Εἶναι ὑπόθεσις ἀπειράκις ὑπερτέρα τῆς πραγματικότητος τὸ διατείνεσθαι ὅτι τὰ ζῶα τὰ οἰκοῦντα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς δύνανται ἐν μιᾷ ἑκατονταετηρίδι νὰ μολύνωσι τὴν ἀέρα τόσον ὥστε νὰ ἀφαιρέσωσι τὸ ἑκτὸ χιλιοστὸ τοῦ ἐνυπάρχοντος ἐν αὐτῷ ὀξυγόνου.

Μεταξὺ τῶν αἰτιῶν τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ μὴ ἀνανεουμένου ἀέρος, ἡ κυριώτερα εἶναι ἡ ἀναπνοὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν ζώων. Κατὰ τὰ πειράματα σοφῶν τινῶν, ὁ ἀνθρώπος καταναλίσκει κατὰ πᾶσαν ὥραν 177 λίτρας ἀέρος, ὧν τὸ ὀξυγόνον μεταποιεῖται καθ' ὀλοκληρίαν εἰς ἀνθρακικὸν ὀξέος.

Παραδεχόμενοι ὅτι ὁ ἀήρ διασφαιρίζεται ἅμα χάσῃ τὸ τρίτημόριον τοῦ ὀξυγόνου του, βλέπομεν ὅτι ἡ κατανάλωσις ἑνὸς ἀν-

(1) «Τὸ μὲν ἐν τούτων, ὡς πνεῦμα δραστικὸν ὑγροῦ τινοῦ, θὰ ἐνήργει ζωηρότατ' εἰς ἡμᾶς ὄλους κρινῶς, τὸ δὲ ἕτερον ἀμέσως μ' ὀλεθρίαν του πνοὴν τῶν ἰνῶν τοῦ σώματός μας θὰ ἀρήρει τὴν ζωὴν.»

θρόνου άνέρχεται εις 537 λίτρας αέρος καθ' ώραν, 13 κυβικά μέτρα εις 24 ώρας.

Κατά τόν χημικόν Διυμάν ο αριθμός ούτος είναι υπερβολικός, τής ποσότητος του διαφθειρομένου αέρος διά τής αναπνοής ενός ανθρώπου μη υπερβαινούσης τὰ 8 κυβικά μέτρα εις 24 ώρας.

Σημειωτέον όμως ότι, ή τε άδηλος διαπνοή (ήτοι ή διά τών πόρων όλου του σώματος) και ή πνευμονική φαίνονται ως έχουσαι μεγάλην έπιρροήν επί τής αλλοιώσεως του μη άνανεουμένου αέρος ένεκα τών παρασυρομένων ζωικών ούσιων υπό τών εκπνευμένων ύδατωδών άτμών. Αυται πρέπει να έχωσι βλαβεράν ενέργειαν, είτε καθ' έαυτάς, είτε ένεκα τής αναπτυσσομένης διά του όξυγόνου του αέρος σηπεδονώδους ζυμώσεως.

7.

Τά αποτελέσματα του άραιου αέρος τών ζώων μεταβάλλονται κυρίως κατά την ηλικίαν και την υγιεινήν κατάστασιν τών άτόμων. Η κυκλοφορία του αίματος και ή αναπνοή έπιταχύνονται έν γένει παρά πᾶσιν, αλλά κατά διαφόρους αναλογίας.

Είς τό μέγα όροπέδιον, έν τή σειρά του Λευκού όρους τών Άλπεων, εις ύψος 3,910 μέτρων ύπεράνω τής έπιφανείας τών Θαλασσών, ο Σωσσύριος και οι όδηγοί του ύπέφερον από δυσπνοίας, και δέν ήδυνήθησαν επί τινα λεπτά να έκτελέσωσι την παραμικράν σωμαστίαν.

Έφ' όσον τις άναβαίνει ύψηλά, καθίσταται άναγκασίον να άναστέλλη την κίνησιν έν διαλειμμάτων. Έν τή άκινήσει, ούδεμίαν ύφίσταται στενοχωρίαν τής αναπνοής: δύναται να όμιλη άκοπώτερον ή έν τή πεδιάδι, και τοι φυσικά είναι ήναγκασμένος να όμιλη ύψηλότερα: δύναται έτι να καπνίξη άνευ τής έλαχίστης δυσχερείας και κόπου: δέν δύναται όμως να τρέχη ή να περιπατή επί πλειότερον χρόνον, πρό πάντων κατά την άνάβασιν.

Πολλάκις δέ, κατά την ίδιουσγκρασίαν

των άτόμων, προξενείται διατάραξις τών πεπτικών λειτουργιών, όμοία τή συμβαινούση έν τή θαλάσση ναυτία, κατά τό μάλλον και ήττον βαρεία, περιλαμβάνουσα όλας τās φάσεις, έν τής άπλης δηλ. έλαττώσεως τής όρέξεως μέχρι του έμέτου.

Πάντα ταύτα τά φαινόμενα δυνάμεθα, κατ' άρέσκειαν να παράγωμεν εις τι ζώον, θέτοντες αυτό υπό τόν κώδωνα τής πνευματικής άντλίας, και άραιούντες τόν αέρα.

Σημειωτέον δέ, ότι αι παντοειδείς κακουχίαι και αι άϋπνίαι, συνθήκαι άχώριστοι τών ταξιδιών, έχουσιν άναγκάως ποιάν τινα έπιρροήν εις τά έκδηλούμενα φυσιολογικά φαινόμενα. Διά τής έπισκετειομένης διαμονής, έξοικειούται τις με τό κλίμα και παύει του ύποφέρειν έν του άραιου έκείνου αέρος. Υπάρχουσι πόλεις και κώμαι εις την Άνω Περούην, κείμεναι εις ύψος 3,900 έως 4,350 μέτρων, και κατοικούμεναι υπό ανθρώπων.

Η έπιτάχυνσις τής αναπνοής έν τω άραιω αέρι έξηγείται εύκόλως, διότι κατά πᾶσαν είσπνοήν όλιγωτέρα ποσότης όξυγόνου εισέρχεται εις τους πνεύμονας: έν άραιότερω έτι αέρι έπέρχεται ο έξ άσφυξίας θάνατος.

Είναι μόν άληθής: ότι τά πτηνά άνέρχονται άβλαβώς εις τοιαύτα ύψη, ένθα ο άήρ πολύ άραιότερος είναι ή επί τής γής: άλλ' ο όργανισμός αυτών είναι τοιοϋτος, ώστε δύνανται πάντοτε να άποκαταστήσωσι την ίσορροπίαν μεταξυ του αέρος και τών έσωτερικών των ρευστών. Ο άήρ δέν εισδύει μόνον εις τους πνεύμονάς των: ή κοιλιακή χώρα των έσωθεν, και αυτά έτι τά όστα πληροϋνται αέρος: και καθόσον άνέρχονται ή κατέρχονται έν τή άτμοσφαιρά, δύνανται δια τών μάλλον ή ήττον συχνοτέρων και έκτενεστέρων είσπνοών να έχωσι κατά τās διάγκας πληρεστέρας ή κενωτέρας τās αεροδόχους κυψέλας των.

8.

Έγένοντο άπόπειραι τής καθάρσεως του αέρος δια τών άνθράκων.

Μία τών περιεργότερων ιδιοτήτων τών ξυλανθράκων, ήν οι πολλοί γνωρίζουσιν, είναι ή του άπορροφάν μεγάλην ποσότητα αερίων. Ο άνθραξ είναι δια τὰ αέρια, ότι ο σπόγγος δια τό ύδωρ: έννενηκονταπλάσιαν κατ' όγκον ποσότητα δύναται να άπορροφήση. Τούτου δέ ένεκα γίνεται έπιτήδειον εις την καθάρσιν τών μiasματικών άναθυμιάσεων τών σηπομένων ούσιων.

Ορμώμενος έξ οικείων παρατηρήσεων ο Στεγχούσης, μέλος τής Βασιλικής Έταιρίας (Société Royale) του Λονδίνου, κατεσκεύασεν είδος τι άερηθμοϋ (στραγγιστηρίου αέρος), πρός καθάρσιν του αέρος τών μεμολυσμένων κατοικιών, τών πλοίων, τών στομιών τών όχητών, κτλ. Συνίσταται δέ έν λεπτοϋ στρώματος τετριμμένου άνθρακος, περικεκλεισμένου μεταξυ δύο μεταλλικών ύφασμάτων.

Είς τών τοιούτων άερηθμών έστήθη εις τόν έν Μανσιουγχούση (Mansion-house) διακαστήριον, όπου ο άήρ, διερχόμενος έξ όδοϋ στενωτάτης, εις τοσοϋτον βαθμόν διεφθίρετο έξ άναθυμιάσεων προερχομένων έν πολλών παρακειμένων μiasματικών αίτιων, ώστε ούδέποτε έξέλειπον αι μεμψιμοιρίαι. Άλλ' άφ' ότου ο άήρ του άνεμιστήρος διαπερά τόν ήθμόν, ή άτμοσφαιρα του έν φώκειται τό όργανον προδόμου διατελεί πάντοτε καθαρά.

Έφαρμογή τής άρχής ταύτης έγένετο έτι υπό του Στεγχοϋσης εις την κατασκευήν προσωπίδων με άερηθμούς, δι' ών ο άήρ πριν ή εισδύση εις τους πνεύμονας καθαρίζεται.

9.

Όταν ή άτμοσφαιρα ήναι λίαν θερμή, όλαί αι λειτουργίαι του σώματος χάνουν την ένεργητικότητά των, αι ήθικαι και αι διανοητικαι δυνάμεις μαραινόνται. Είς την διακεκαυμένην ζώνην τό πνεϋμα ούχι όλιγώτερον του σώματος είναι έννευρισμένον. Ο άνθρωπος άνακτά τās δυνάμεις του εις τά ήττον θερμά κλίματα, οια τά μεσημβρινά μέρη τής Ευρώπης.

Τά ψυχρότατα κλίματα είναι επίσης άσύμφορα εις τās νοητικās ένεργείας ως και τά θερμότατα. Είς ήττον δριμεία κλίματα, εις τās βορείους, φέρ' ειπείν, χώρας τής Ευρώπης, αι νοητικαι δυνάμεις άναζωογονοϋνται. Σημειωτέον όμως ότι μεταξυ τής ζωηρότητος του νοός τών κατοίκων τών μερών τούτων και του πνεύματος τών οικούτων εις τās μεσημβρινάς χώρας ύπάρχουσι χαρακτηριστικώταται διαφοραι.

Είς τους θερμούς και έλώδεις τόπους, όπου ή νεκρά φυτική ούσία είναι έκτεθειμένη εις την επένεργειαν τής θερμότητος και τής ύγρασίας, πρό πάντων εις τās έκβολάς τών μεγάλων ποταμών, επί τών όχθών τών κόλπων τών δεχομένων πληθύν χειμάρρων, έν ένί λόγω εις όλα τά μέρη, ένθα τά γλυκέα ύδατα άναμιγνύονται με τά άλμυρά, παρατηροϋνται όλέθριαι έπιδράσεις επί του υγιεινοϋ τής χώρας.

Μεταξυ τών τροπικών τοιϋτοι τόποι είναι πολλοί, και άπεδείχθη ότι πάντοτε μετά την έποχήν τών βροχών, όπόταν ή γη άρχίζει να ξηραίνεται, αι νόσοι έπιπολάζουσιν. Είς τās στέππας του Άγίου Μαρτίνου, πρός ανατολάς του Σάντα-Φέ Βογότα, οι πυρετοι άναφαίνονται καθ' έκαστον έτος τακτικώς μετά την υετώδη έποχήν: τότε κατερχόμενος τις κάτοικος τών όρέων, αυθωρεί σχεδόν προσβάλλεται υπό του πυρετοϋ.

Είς την διακεκαυμένην ζώνην ή καλλιέργεια χέρσου γής είναι θανατηρά πάλη μεταξυ του ανθρώπου και τής βλαστήσεως: ή πρώτη άποικία ή άντιποιοϋμένη την κατάντησιν του παρθενικού δάσους φθίνει όλον και έκλείπει.

10.

Ο Βαβινέτος προσήγαγεν εις την Άκαδημίαν τών Παρισίων σπουδαίον ύπόμνημα προί τής θερμοκρασίας εις ήν δύναται να φθάση ο κεκλεισμένος άήρ.

«Η μόν θερμότης τών ήλιακών ακτίνων διέρχεται, λέγει, εύκόλως δια του

ἄνω τῆς μονογραφῆς, ὑπῆρχεν ἡ ῥήτρα αὕτη (Λά Ἰλαχέ Ἰλλ ἔλλᾶχ Μωχαμέτ βεσεύλ οὐλ λάχ — οὐκ ἔστι Θεὸς εἰμὴ ὁ Θεός. Ὁ Μω-ἀμέθ ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ ἔστι) καὶ ὁ ὄρος οὗτος. «Τὸ νόμισμα τοῦτο ἴσον ἐστὶ χρυσοῖς νομίσμασι καὶ πολυτίμοις λίθοις» ἐστὶ δὲ τὸ βασιλικὸν μονόγραμμα (Τουράς) καὶ ὑπ' αὐτὸ αἱ λέξεις «Ἰραντζίνι Τουρτζή.» Ἐν τῷ μέσῳ, ἐντὸς κύκλου ἐσημειοῦτο δι' ἀραβικῶν ἀριθμῶν ἡ ἀξία αὐτοῦ ἀπὸ ἡμισείας μέχρι 10 δραχμῶν καὶ ἡ διάταξις αὕτη: «Ὁ κοσμοκράτωρ βασιλεὺς ἐξέδοτο τῷ 693 (1293 Μ. Χ) ἐν κυκλοφορίᾳ τὸ εὐτυχὲς τοῦτο Δζάβ. Οἱ παραχαράκται αὐτοῦ μετὰ τῶν τέκνων καὶ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν θανάτῳ θανατοῦνται, τὰ δὲ κτήματα καὶ ἡ περιουσία αὐτῶν ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ κράτους δημεύονται.

Εἰς Σειράζ εἶχεν ἀποσταλῆ ἐκτενὲς ἐγκύκλιος, ἐκθειάζουσα τὰς ὑποθετικὰς ὠφελείας τοῦ Δζάβ τούτου, ὥσπερ ἄχρι τοῦδε διασώζεται.

Κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐγκυκλίου ταύτης τὸ χαρτονομίσημα τοῦτο, ἐπέχον τόπον μεταλλικῶν χρημάτων, ἐκμηδενίζει καὶ ἐξαλείφει τὴν πτωχείαν ἀνταλλάσσόμενον δὲ εἰς πάσας τὰς ἐπιχειρήσεις ἐξισοῖ τὸν πένητα τοῦ πλουσίου.

Κατὰ διαταγὴν τοῦ τε Βασιλέως καὶ τοῦ πρωθυπουργοῦ πάντες οἱ ποιηταὶ διάφορα ἔμμετρα ποιήματα συνέθεσαν, ἐγκωμιάζοντες τὴν ἐμφάνησιν τοῦ χαρτονομίσματος τούτου.

Χάριν περιεργείας καὶ πρὸς ὑπόδειγμα δημοσιεύομεν τὸ ἐπόμενον δίστιχον Δζαβγκέρ δερ τζιγᾶ βεβᾶν γκερδὲτ Ρουνικ Μελέκ Δζαβδᾶν γκερδὲτ.

ἦτοι

Τὸ Δζάβ ἐν τῷ κόσμῳ ἀναφάνεν τὴν λάμπην τοῦ Βασιλέως διέχουσε.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ γυρσοχόοι, ἔνεκα τῆς καταργήσεως τῆς τέχνης αὐτῶν, ἔμενον ἄργοι, ὁ βασιλεὺς ἠδύκνησε νὰ παραλάβῃ αὐτοὺς ἐπὶ μισθῷ εἰς τὰ Δζαβποιεῖα, διατάξας ὥπως ἀνταλλάσσωνται τὰ ἐφαρμμένα Δζάβ μετὰ νέων ἐν τοῖς Δζαβποιεῖσι καὶ ἐν πε-

ριπτώσει ἀνταχωρήσεώς τινος εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀνταλλάσσωνται τὰ χαρτονομίσματα ταῦτα διὰ χρυσοῦν καὶ ἀργυρῶν νομισμάτων.

Τοιαύτας τινὰς περιελάμβανε λεπτομερῶς ἡ ἐγκύκλιος ἐδηγίας καὶ διατάξεις.

Τὸ Δζάβ τοῦτο ἐξεδόθη κατὰ τὸν μῆνα Ζιλκααδὲ τοῦ 693 ἔτους τῆς Ἑγίρας. Ἐν τρισὶ δὲ μόνον ἡμέραις ἐν τῇ πόλει Τεπτζί (Ταυρίς) τοσαύτη δυστυχία ἐπῆλθεν, ὥστε ἔπαυσαν πᾶσαι αἱ συναλλαγαί, πᾶσαι αἱ πιστώσεις, μηδὲ ἐν δηναρίον δυναμένου τινος νὰ εὑρῆ ἐν αὐτῇ.

Καθὰ δὲ διηγείται ἱστορικὸς τις ἡμέραν τινὰ κύριος ἵππου τινὸς μετέβη εἰς τὴν ἵππαγορᾶν ἵνα πωλήσῃ τὸν ἵππον τοῦ ἀξίας 15 δηναρίων. Μολονότι δὲ προσεφέρθησαν αὐτῷ 150 δηναρίων ἀξίας χαρτονομίσματα, ὁ κύριος τοῦ ἵππου, ἐπιβὰς αὐτοῦ ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι θὰ δεῖξῃ τὸ βᾶδισμα αὐτοῦ εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ἀπῆλθεν ἀνεπιστρεπτεῖ.

Αἱ κραυγαὶ τοῦ λαοῦ, αἱ δυσἀρέσκειαί τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν στρατιωτῶν ἐφθασαν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω.

Παρασκευὴν δὲ τινα ὁ λαὸς συναθροισθεὶς ἐν τῷ δζαμίῳ ἤρξατο καταρῶμενος τὸν τε ἐφευρέτην τοῦ μέτρου τούτου Ἰζεδδὶν Μουτζαφφὲρ καὶ τῶν ὑπουργῶν, τοῦ τοσαῦτα δεινὰ προξενήσαντος τῷ λαῷ, ὥστις ὤρμησε μὲν πρὸς δολοφορίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπέτυχε.

Ἐν Σειράζ μόνον ἕ δουμᾶν ἐξωδεύθησαν πρὸς κατασκευὴν τοῦ Δζάβ τούτου.

Τέλος πάντων πολλοὶ τῶν μεγιστάνων οἴκτῳ πρὸς τὸν λαὸν φερόμενοι μετέβησαν παρὰ τῷ Βασιλεῖ καὶ ἐξέθεσαν τὰ διατρέχοντα.

Ὁ Βασιλεὺς πεισθεὶς ἐξέδοτο νέα διατάγματα καταργοῦντα τὸ Δζάβ τοῦτο, ἀπαλλάξας οὕτω τὸν λαὸν ἀπὸ μέγαν μπελᾶρ (Μπελιγεῖ-ἀζημέ)».

Καὶ ταῦτα μὲν ἡ Βεσσάφ.

Κατὰ δὲ τὸν κ. Βελὲν, Α'. γραμματέα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Γαλλικῆς Πρεσβείας πρὸ δεκαπενταετίας, πραγματευθέντα περὶ τοῦ Δζάβ τούτου ἐν τῇ Γαλλικῇ «Ἐ-

ΓΑΛΒΑΝΟΠΛΑΣΤΙΚΗ.

Ἡ γαλβανοπλαστική στηρίζεται ἐπὶ τῆς ιδιότητος ἣν κέκτηνται τὰ ἠλεκτρικὰ ρεύματα τοῦ νὰ ἀποσυνθέτωσι τὰς ἀλεκτρώδεις διαλύσεις. Ὄταν τὸ μεταλλικὸν ἴζημα ἀποτυποῦται ἀκριβῶς χωρὶς νὰ προσκολληθῇ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, τότε καλεῖται γαλβανοπλαστική ὅταν τοῦναντίον περικαλύπτῃ τὸ ἀντικείμενον διὰ στρώματος προσκολλημένου, τότε καλεῖται ἠλεκτροχημεία.

Ἄς ἐξετάσωμεν ἤδη τὴν γαλβανοπλαστικὴν.

Ἔργεῖα τῆς γαλβανοπλαστικῆς. — Διὰ πάντα τὰ ἔργα τῆς ἀνδριαντοποιίας, ἡ γαλβανοπλαστικὴ παρέχει ἄπειρα βοηθήματα ὡς πρὸς τὴν τήξιν τῶν μετάλλων. Πράγματι, ὁ τύπος τοῦ χύτου, προωρισμένος νὰ ὑποφέρῃ ὑψίστην θερμοκρασίαν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ρεύσεως, συνίσταται ἐξ ἀνάγκης ἐξ ἄμμου τὸ ἄγαλμα οὕτω τυπούμενον ἀπέχει πολὺ τῆς ἐντελείας ἀπαιτεῖ, ὥπως τελειοποιηθῇ, ἀπείρους ἐπιξεργασίας καὶ ἐν γένει νέαν ἐργασίαν ἣτις αὐξάνει ἐπαισθητῶς τὴν τιμὴν αὐτοῦ χωρὶς πολλάκις ὁ ἐργάτης νὰ φθάσῃ εἰς τὸ παθοῦμενον ἀποτέλεσμα.

Διὰ τῆς γαλβανοπλαστικῆς, τοῦναντίον, ἀπολαμβάνονται ἀμέσως, καὶ εἰς μετριότερας τιμὰς, ἀπομιμήσεις ἐν αἷς ὁ γλύπτης εὐρίσκει τὴν ἀκρίβειαν τοῦ ἔργου του μετὰ ἀκριβείας τοσοῦτον σπανίας μέχρι τοῦδε.

Χάρις εἰς αὐτὴν, δύνανται νὰ παραχθῶσι καὶ γίνωσι κοινὰ τὰ ἀριστουργήματα ἀπάσῶν τῶν ἐποχῶν.

Ἡ γαλβανοπλαστικὴ, δυναμένη νὰ παράσχῃ τῇ γλυπτικῇ πραγματικὴν ὑπηρεσίαν, παρέχει ἐπίσης πολύτιμα μέσα τῇ ἀρχιτεκτονικῇ. Οὕτως αἱ πύλαι τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Λύγουστίνου, ἐν Παρίσι, ἐπιξεργασθεῖσαι προηγουμένως ἐκ γύψου, κατεσκευάσθησαν ἀκολούθως δολιχλοῖ ἐκ

φημερίδ: Κωνσταντινουπόλεως» ἦτις «Τουρκία» μετानομάσθη ἀκολούθως, τὸ ἐν λόγῳ χαρτονομίσημα δὲν ἔτυχε γενικῆς διαδόσεως καὶ κυκλοφορίας καθ' ἅπασαν τὴν Περσικὴν ἐπικράτειαν, καθότι ὁ ἐξ ἀδελφοῦ ἀνεψιὸς τοῦ Κεϊχατοῦ Χάν, διοικητὴς δὲ Χαρασάν, Κοζάν Χάν δὲν παρεδέχθη τὴν κυκλοφορίαν τοῦ Δζάβ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ μάλιστα διεμήνυσε διὰ τοῦ ἐπὶ τούτῳ ἀπεσταλμένου τῷ Κεϊχατοῦ Χάν ὅτι ἔνεκα τῆς ἐν ταῖς ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ χώραις καὶ ἰδίᾳ ἐν Μαζεντερὰν ὕγρασις εἶναι ἀδύνατον νὰ διατηρηθῇ καὶ ἀνθέξῃ ἐπὶ πολὺ τὸ χαρτονομίσημα, τοσοῦτον μάλλον καθόσον καὶ αὐτὰ τὰ σιδηρᾶ ὄπλα ὑφίσταντο πολλὴν βλάβην, διατάξας ὥπως καύσῃ τὰ παρὰ τοῦ Κεϊχατοῦ Χάν ἀποσταλέντα χαρτονομίσματα καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῆς κατασκευῆς αὐτῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπὶ τοῦ χαρτονομίσματος τούτου ἀπαντωμένας λέξεις «Ἰραντζίνι Τουρτζή», ὧν τὴν σημασίαν ἀπέφυγε νὰ μνημονεύῃ ὁ τῆς Βεσσάφ ἱστοριογράφος, αὐταὶ ἀναφέρονται καὶ εἰς τὴν ἐβδόμην τῶν ἐπιστολῶν ἃς ἐξέδοτο ὁ ἀσιανολόγος Σουεσὶν πραγματευόμενος περὶ τῶν ἀνατολικῶν νομισμάτων.

Κατὰ τὸν κ. Βουρνῶφ αἱ λέξεις αὗται ἀνήκουσιν εἰς τὴν Θιβεταίαν διάλεκτον καὶ σημαίνουν πολυτίμους ἀδάμαντας. Κατὰ δὲ τὸν κ. Ἀρδιμάιον, σπουδαῖον Ἰνδολόγον, σημαίνουν πολυτίμους βασιλικούς ῥάβδους· εἰσὶ δὲ καὶ τίτλος ὃν ἐπὶ τῆς ἀναρρήσεως τοῦ Κεϊχατοῦ Χάν ἔφερον οἱ ὀρησκευτικοὶ ἀρχηγοί.

Θ. Κτεράς.

γαλβανοπλαστικού χαλκού. Διὰ τοῦ αὐτοῦ κατεσκευάσθησαν, διὰ τὸ νέον θέατρον (*Nouvel Opera*), ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τοῦ *Christofle* τὰ κολοσσαῖα ἀγάλματα τῶν Ὁ καὶ Ἰ μέτρων, παριστάνοντα τὴν Μουσικὴν, τὴν Ποίησιν, τὰ τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὰς Μούσας, δύο μεγάλους Πηγᾶσους, κτλ. Ἐπίσης ἐκ χαλκοῦ γαλβανοπλαστικοῦ κατεσκευάσθησαν αἱ προτομαὶ τῶν μεγάλων διδασκάλων καὶ πλῆθος κιονοκράνων ἅτινα δεικνύουσι τί δύναται ἐπιτήδειος ἀρχιτέκτων νὰ ἀρυσθῇ ἐκ τῆς γαλβανοπλαστικῆς ἐφηρμοσμένης εἰς κόσμησιν μνημείων.

Ἀρχὴ Γαλβανοπλαστικῆς. — Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς στήλης, ἣτις σήμερον φαίνεται ἡμῖν τοσοῦτον εὐκόλος, ἀνεκαλύφθη μόλις πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, ἐνῶ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος τοῦτο ἐγνώριζον νὰ χρησιμοποιῶσι τὸ ἠλεκτρικὸν ρεῦμα πρὸς ἀποχώρησιν τῶν μετάλλων ἄλλ' ἢ ἀποχώρησις ἤτο ἀνώμαλος, ἐξασθενοῦσα ταχέως. Πρὸς ἐπιτυχίαν λοιπὸν ἐντελῆ ἀπητέιτο βαθυτέρα γνώσις τῆς φύσεως τῶν φαινομένων ἅτινα παρουσιάζει ἡ στήλη.

Ἡ πρακτικὴ λύσις τοῦ προβλήματος κατέστη δυνατὴ ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ Ἀγγλος φυσικὸς Δανιὴλ κατεσκεύασε τὴν διὰ τακτικοῦ ρεύματος στήλην τὴν φέρουσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη, καθαρῶς φυσικὴ, ἔλαβε μετ' ὀλίγον σπουδαίαν βιομηχανικὴν ἐφαρμογὴν. Ἐν τῇ στήλῃ τοῦ Δανιὴλ ὁ ἠλεκτρισμὸς ἀναπτύσσεται, ὡς εἰς τὴν τοῦ Βόλτα, τῇ ἐπενεργείᾳ τεμαχίου ψευδαργύρου ἐπὶ ὕδατος ὀξυνομένου διὰ θεϊκοῦ ὀξέος. Ὁ ψευδάργυρος λαμβάνει τὸν ἀρνητικὸν ἠλεκτρισμὸν καὶ τὸ ὕδωρ πληροῦται θετικοῦ ἠλεκτρισμοῦ ὅστις συλλέγεται ἐπὶ τεμαχίου χαλκοῦ.

Σύνθετος συσκευὴ. — Μετ' ὀλίγον ἀπεδείχθη ὅτι τὸ ρεῦμα τῆς στήλης, διερχόμενον διὰ ἐξωτερικοῦ λουτροῦ θεϊκοῦ χαλκοῦ, παράγει ἴζημα ὑπερ ἔχει τὰς αὐτὰς ιδιότητας τοῦ διὰ τῆς ἀπλῆς στήλης παραγομένου. Ἄλλ' ἐνταῦθα δυσκολία τις ἀνεφαίνετο τὸ λουτρὸν ἐξασθενούμενον καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ὀξὺ καὶ τὸ

ἴζημα ἔχανε μετ' ὀλίγον τὰς πλαστικὰς αὐτοῦ ιδιότητας τότε ἐπενόησαν νὰ θέσωσιν εἰς τὸν πόλον ἔνα μεταβαίνει τὸ ὀξὺ τεμαχίον χαλκοῦ ὑπερ, ἀπαύστως ἀφανιζόμενον, ἀποδίδει εἰς τὴν διάλυσιν βῆρος χαλκοῦ ἴσον μὲ τὸ καταβυθιζόμενον εἰς τὸν ἕτερον πόλον. Τὸ τεμαχίον τοῦτο διατηρεῖ εἰς τὸ ὑγρὸν σταθερὰν σύνθεσιν, αὕτη δὲ εἶναι ἡ *σύνθετος συσκευὴ*, ἣτις συνήθως ἀντικαθιστᾷ ὠφελίμως τὴν ἀπλῆν συσκευὴν. Ἡ χρῆσις τοῦ τεμαχίου τοῦ χαλκοῦ ἐξήσκησε μεγίστην ἐπιβροχὴν ἐπὶ τῶν προόδων τῆς γαλβανοπλαστικῆς κατ' ἀρχάς, ἀκολούθως δὲ ἐπὶ τῆς ἠλεκτροχημείας ἐφηρμοσμένης ἐπὶ τῆς τυπογραφίας, τῆς χρυσώσεως καὶ τῆς ἀργυρώσεως.

Ἡ γαλβανοπλαστικὴ δύναται ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἀνατύπωσιν τῶν χαραγμένων εἰκόνων καὶ τῶν μεταλλικῶν ἀναγλύφων παντὸς μεγέθους.

Ἰδιότητες τοῦ γραφίτου. — Τυχαία περιστασις ἔκαμε τὸν *Jacobi* νὰ τελειοποιήσῃ τὸ ἔργον του. Στήλη τοῦ Δανιὴλ ἐνήργει κακῶς, ἕνεκεν τῆς κακῆς ποιότητος ποροδῶν τινῶν ἀγγείων ἔθεσε ταύτας ὑπὸ δοκιμασίαν, σημειόνων διὰ μολυβδοκονδύλου τὸ γράμμα *G* τὰ ἀγγεῖα ὅσα εὗρισκε καλά. Ἐθεσεν ἀκολούθως εἰς ἐνέργειαν τὴν στήλην μὲ μόνον τὰ ἀγγεῖα ταῦτα, ἀλλὰ τότε παρετήρησε μετὰ μεγίστης ἐκπλήξεως ὅτι τὰ γράμματα ἀνετυπώοντο χάλκινα ὁ γραφίτης ὁ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἀγγείου θεθεῖς (τὰ μολυβδοκόνδυλα συνίστανται ἐκ γραφίτου), κακὸς ἀγωγός, ἐκαλύπτετο ὑπὸ μετάλλου ἀπελευθερωθέντος ὑπὸ τοῦ ρεύματος. Δὲν ἔχρειάζετο περισσώτερον ὅπως δοθῇ εἰς τὸν *Jacobi* νέα ἔλπις κατεσκεύασε ἐκ γύψου τύπον ἀναγλύφου, ἐκάλυψε τὸν τύπον τοῦτον διὰ γραφίτου καὶ, βυθίζων αὐτὸν εἰς τὸ ἐκ θεϊκοῦ χαλκοῦ λουτρὸν, ἀπῆλαυσε μεταλλικὸν ἀντίτυπον ὁμοίωτατον τῷ πρωτοτύπῳ.

Ἡ γαλβανοπλαστικὴ ἦτο ἔκτοτε ἐπιδικτικὴ εὐρυτάτων ἐφαρμογῶν πᾶσαι αἱ πλαστικαὶ ὕλαι ἠδύνατο νὰ γίνωσιν ἀγωγοὶ

διὰ τοῦ γραφίτου, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ λάβωσι μεταλλικὸν στρώμα.

Ὁ γύψος καὶ ὁ κηρὸς ὑπῆρξαν μόνον κατ' ἀρχάς ἐν χρήσει εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν γαλβανοπλαστικῶν τύπων, ἀλλὰ δὲν ἤρρησαν νὰ εὗρωσιν ἄλλας οὐσίας εὐχερεστεράς χρήσεως κατ' ἀρχάς εἶχον τὴν πηκτὴν (γκελατίνα), ἣτις γυνομένη θερμῇ καὶ ἀφαιρουμένη ἐκ τοῦ τύπου μετὰ τὴν ἀπόψυξιν παρήγαγεν ἀκριβῶς τὸ ἀποτύπωμα τῶν ἀντικειμένων. Σήμερον νέα οὐσία, ἡ γουτταπέρικα, ἀνωτέρα τῆς πηκτῆς διὰ τὸ πλεῖστον τῶν ἐργασιῶν, εἶναι σχεδὸν ἀποκλειστικῶς παραδεδεγμένη εἶναι ἐπίσης ἀναλλοίωτος εἰς τὰ ὀξέα λουτρά ὡς καὶ εἰς τὰ ἀλκαλικά μαλακνομένη διὰ τῆς θερμότητος, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ θερμῇ ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων, εἴτε διὰ τῆς χειρὸς εἴτε διὰ πιεστηρίου, καὶ παράσχη πάσης τῆς λεπτότητος μετὰ σπανίας ἐντελείας. Ἡ χρῆσις τῆς πηκτῆς διετηρήθη μόνον τοῦτο διὰ τοῦς τύπους τῶν εὐθραύστων ἀντικειμένων, ἐπιφελοῦνται δὲ τῆς ιδιότητος ἣν κατέχει τοῦ νὰ αὐξάνῃ ὁ ὄγκος αὐτῆς ἐν τῷ ὕδατι καὶ νὰ ἐλαττωταί ἐν τῷ οἴνοπνεύματι, ὅπως ἀπολαύσωσιν ἀντικείμενα μετατραπέντα εἰς μικρότερον σχῆμα.

Τῶν τύπων ἅπαξ παρασκευασθέντων, καθίσταται ἡ ἐπιφάνεια αὐτῶν καλὸς ἀγωγός, εἴτε τριβομένης τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν μὲ κόνιν γραφίτου, εἴτε βρεχομένης διὰ διαλύσεως νιτρικοῦ ἀργύρου τὸν ὅποιον ἐπαναφέρουν ἀκολούθως διὰ τοῦ ὑδροθεϊκοῦ ὀξέος σχηματίζεται τότε καθ' ὅλην τὴν ἐπιφάνειαν στρώμα λεπτότατον θεϊκοῦ ἀργύρου, καλοῦ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἀγωγού.

Οἱ τύποι οὕτω μεταλλοποιημένοι, καλύπτονται ὑπὸ χαλκοῦ ἅμα τεθῶσιν εἰς τὴν σύνθετον συσκευὴν. Αἱ ιδιότητες τοῦ κατατεθέντος μετάλλου ἐξαρτῶνται ἄλλως τε ἐκ περιστάσεων ἢ ἡ πρακτικὴ μόνη διδάσκει, ὡς ἡ σχέσις μεταξὺ τῶν δύο ἠλεκτρογῶν, ὁ βαθμὸς τῆς συμπυκνώσεως τοῦ ὑγροῦ, ὡς καὶ ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ, καὶ τέλος ἡ ἔντασις τῆς στήλης.

Τελειοποίησις. — Εἰς τὸν *H Bouilhet*,

ἓνα τῶν διευθυντῶν τοῦ καταστήματος *Christofle*, ὀφείλεται τροποποιήσις τις τῶν λουτρῶν ἣτις βελτιοῦν κατὰ πολὺ τὴν ποιότητα τοῦ κατατιθεμένου χαλκοῦ. Ἀρκεῖ, διὰ τοῦτο, νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ θεϊκοῦ χαλκοῦ ἐλαχίστη ποσότης πηκτῆς. Ὁ τρόπος τῆς ἐνεργείας τῆς οὐσίας ταύτης εἶναι ἀγνωστος, ἀλλ' ἀπεδείχθη ἐντελῶς ὅτι ὁ κατατιθέμενος χαλκὸς εἰς λουτρὸν περιέχων μικρὰν ποσότητα πηκτῆς εἶναι σκληρότερος καὶ συμπαγέστερος τοῦ παραγομένου ἐντὸς ἀπλοῦ λουτροῦ.

Γαλβανοπλαστικὴ τρογγύλων ἀναγλύφων. — Ἡ ἀνατύπωσις τῶν λαμπρῶν τούτων ἀναγλύφων, μεγάλων ἀγαλμάτων ἢ συμπλεγμάτων ἐκ γαλβανικοῦ χαλκοῦ παρουσιάζει σπουδαίαν δυσκολίαν. Τὸ μᾶλλον ἐν χρήσει μέσον μέχρι τοῦδε συνίσταται εἰς τὸ νὰ κατασκευάζωσιν αὐτὰ εἰς διάφορα τεμαχία τὰ ὅποια ἀκολούθως προσκολλῶσιν. Οὕτως ἐν τῷ καταστήματι *Christofle* κατεσκευάσθη εἰς τέσσαρα τεμαχία κολοσσαῖον ἄγαλμα τῆς Παναγίας διὰ τὴν Μασσαλίαν. Τὸ ἄγαλμα τοῦτο ἔχει 9 μέτρων ὕψος. Ὁ χαλκὸς, ὁ κατατεθείς γαλβανικῶς, ζυγίζει 3,500 χιλιόγραμμα. Τὸ μέσον πάχος τοῦ καταθέματος εἶναι 4 [2 χιλιοστά τοῦ μέτρου ἢ πυκνότης τοῦ χαλκοῦ εἶναι 8,96 ἡμισί μῆνα διήρκεσεν ἡ ἐργασία.

Γαλβανικὴ τυπογραφία. — Ἡ τοσοῦτον ἐντελής ἀκρίβεια τῆς ἀναπαραγωγῆς, ὡς καὶ ἡ καθαριότης καὶ τὸ συμπαγές τοῦ κατατιθεμένου μετάλλου, καθιστῶσιν αὐτὸ κατάλληλον διὰ τὴν χρῆσιν ταύτην. Δύναται τις, πράγματι, τῇ ἐπενεργείᾳ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος 1ον νὰ παρασκευάσῃ πλάκας ἐκ χαλκοῦ πρὸς χρῆσιν τῶν χαλκογράφων 2ον νὰ ἀνατυπώσῃ τὰς χαραχθείσας 3ον τέλος νὰ χαράξῃ κατ' εὐθείαν.

Διὰ τὸν χαρακτὴν ὁ διὰ τοῦ γαλβανισμοῦ εἰς πλάκας κατατεθείς χαλκὸς εἶναι πολὺ προτιμότερος τοῦ ἐμπορίου, περιέχοντος σχεδὸν πάντοτε ξένα μέταλλα, καθιστῶντα δύσκολον καὶ ἀνώμαλον τὴν χά-

ραξίν τῆς γλυφίδος καὶ τοῦ νιτρικοῦ ὀξέος.

Ἡ ἀνατύπωση χαραγμένων εἰκόνων ἐπὶ χαλκοῦ, χάλυβδος ἢ ξύλου, κατέστη σπουδαῖον βοήθημα διὰ τὴν τύπωσιν. Παραχομένων ὁμοίων εἰκόνων μὲ τὸ πρωτότυπον, ἡ γαλβανοπλαστική διατηρεῖ ἀνέπαρον τὸ ἔργον τοῦ τεχνίτου. Ἐκ ξυλογραφήματος, ἀνατυπωθέντος διὰ τῆς γαλβανοπλαστικῆς, ἐξήχθησαν ἀντίτυπα ὕψους 4 μέτρον.

Ἴδου πῶς γίνονται αἱ ἀνατυπώσεις. Λιχνώνεται δι' ἐλαστικοῦ κόμμεως (γούταπέρκα) ὁ τύπος τοῦ ξυλογραφήματος, μεταλλοποιεῖται ἀκολούθως ὁ τύπος διὰ γραφίτου καὶ ἐκτίθεται εἰς τὸ λουτρόν. Μετά τινος ὥρας ἔχομεν ἀντίτυπον ὕπερ ἕνεκεν τῆς λεπτότητος αὐτοῦ δὲν ἀντέχει εἰς τύπωσιν. Ὅπως δοθῆ αὐτῷ ἡ ἀναγκαία στερεότης προσκολλᾶται εἰς κρᾶμα μολύβδου καὶ ἀντιμονίου ἀναλόγου τοῦ κρᾶματος δι' οὗ κατασκευάζονται τὰ τυπογραφικὰ στιγχεῖα. Τὸ ἀντίτυπον οὕτω παρασκευασθὲν δύναται νὰ ὑποστῇ 80,000 ἐκτυπώσεις.

Δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ὁμοίως διὰ χαλογραφήματα ἀλλὰ διὰ νὰ λάβωμεν τύπον διὰ ἐλαστικοῦ κόμμεως, βυθίζομεν αὐτὴν ταύτην τὴν εἰκόνα ἐν τῷ λουτρῷ, ἀφοῦ προηγουμένως ἐκθέσωμεν ἐπὶ τινος στιγμάς εἰς τοὺς ἀτμοὺς τοῦ ἰδίου πρὸς ἀποφυγὴν πάσης προσκολλήσεως τῆς πλακῆς τοῦ χαλκοῦ μετὰ τοῦ καταβυθίσματος. Ἐχομεν τότε τύπον ἀντίστροφον δι' οὗ ἐξάγομεν ἀκολούθως ἀντίγραφον τοῦ πρωτότυπου. Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης ἀπολαμβάνεται τύπος ἀπολύτως ὁμοῖος μέχρι τῶν τελευταίων λεπτομερειῶν. Ὁ Κ. Οὐλδ ἠδυνήθη νὰ πολλαπλασιάσῃ, διὰ τοῦ μέσου τούτου, τοὺς τύπους τῶν εἰκόνων τῶν παιγιοχάρτων, τῶν τραπέζιτικῶν γραμματίων καὶ τῶν γραμματοσήμων.

Χάρις εἰς τὴν τελειότητα τοῦ ἔργου τούτου καὶ τὴν στερεότητα τοῦ κατατιθεμένου μετάλλου ἐξάγονται καθ' ἑκάστην πολλὰ χιλιάδες γραμματοσήμων ἀπολύτως ὁμοί-

ων, ἐναντίον τῆς λεπτότητος καὶ τῆς ποιότητος αὐτῶν.

Τέλος εἰς τὴν γαλβανοπλαστικὴν ἢ χρωματοτυπογραφίαν ἢ τυπογραφίαν διὰ χρωμάτων ὀφείλει εἰκόνας ἀκριβείας τοιαύτας ἢ τις ἀδύνατον θὰ ἦτο νὰ ἐπιτευχθῆ ἄλλως. Χάρις εἰς αὐτὴν ἔχομεν ἀντὶ εὐτελοῦς τιμῆς εἰκόνας μὲ διάφορα χρώματα. Οὕτω γίνονται διάφοροι γεωγραφικοὶ χάρται καὶ οὕτως ἐγίνε ὁ μέγας τῆς Γαλλίας γεωλογικὸς χάρτης.

Γαλβανικὴ χάραξις. — Ἡ ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ καὶ τοῦ χάλυβδος χάραξις παρέχει ὠραία προτόντα, ἔχει δὲ καὶ τὸ προτέρημα νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς νιτρώδεις ἀτμοὺς οἵτινες εἰσὶν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν τῶν ἐργατῶν.

Πρὸς ἀπόλαυσιν εἰκόνας κεχαραγμένης ἐπὶ χαλκοῦ καλύπτεται ἡ λεῖξ πλάξ δι' ἐλαφροῦ στρώματος βερνικίου, ἐπὶ τοῦ ὁποῦ χαράττονται ἀκολούθως μὲ ἐπιτήθειον ἐργαλεῖον τὰ σχέδια τῶν εἰκόνων.

Ἡ πλάξ αὕτη θετιμένη εἰς λουτρόν ἐκ θειϊκοῦ χαλκοῦ, κοιλαινεταί πανταχοῦ ἔνθα τὸ μέταλλον ἦτο κεκαλυμμένον, ἢ δὲ εἰκὼν παράγεται οὕτω μετὰ πολλῆς κανονικότητος. Ἡ τέχνη αὕτη χρησιμεύει πρὸς κόσμησιν εἰδοποιήσεων, πρὸς τύπωσιν γεωγραφικῶν χαρτῶν καὶ μουτικῶν τεμαχίων.

Ἡλεκτροχημεία. — Ἡ ἀνακάλυψις τῆς γαλβανοπλαστικῆς εἶχεν ὡς συνέπειαν ἐτέραν ἀνακάλυψιν ἐπίσης σπουδαίαν, τὴν ἠλεκτροχημείαν, τοῦτέστι τὴν τέχνην τοῦ καλύπτειν τὰ γνωστὰ μέταλλα διὰ στρώματος προσκεκολλημένου ἐξ ἐτέρου μετάλλου ὀλιγώτερον ἀλλοιουμένου. Οἱ κατασκευασταὶ πολυτίμων κοσμημάτων καὶ οἱ χρυσοῦχοι οἱ μεταχειρίζομενοι τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον πρὸς κατασκευὴν ἀντικειμένων δυναμένων νὰ ἀντέχωσιν εἰς τὴν ἐπιβροχὴν τῆς ἀτμοσφαιρας, εἶχον πρὸ πολλοῦ ζητήσῃ τὸ μέσον τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ χρυσοῦ διὰ τοῦ κεχρυσωμένου χαλκοῦ.

Ἀνακάλυψις χρυσώσεως. — Τὰ πρῶτα μέσα τῆς χρυσώσεως καὶ ἀργυρώσεως εἶχον

τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐπιθέτωσι λεπτότατον μόνον στρώμα, καὶ κατὰ συνέπειαν ἦσαν ἀνίκανα νὰ ἀνθέξωσιν ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν τριβήν. Ὅπως ἐπιτύχωσι παχύτερον στρώμα ἔπρεπε νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν ὑδραργυρον. Φύραμα, σχηματισθὲν ἐξ ὑδραργύρου καὶ χρυσοῦ, τίθεται ἐπὶ τῶν χρυσοθησομένων τεμαχίων ἅτινα θερμαίνονται ἀκολούθως ἰσχυρῶς πρὸς ἐκδίωξιν τοῦ ὑδραργύρου, ὁ χρυσοῦς μένει καὶ σχηματίζει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας στρώμα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον παχύ. Ἡ παρουσία ὕμωσ τῶν ἀτμῶν τοῦ ὑδραργύρου εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν καταστρέφει ταχέως τὴν ὑγείαν τῶν ἐργατῶν. Ἡ ἀνακάλυψις μέσου πρὸς ἀντικατάστασιν τῆς θανασίμου διὰ τοῦ ὑδραργύρου χρυσώσεως ὄφειλε νὰ ἦναι ὄχι μόνον ἐπισημονικὴ σπουδαία ἀνακάλυψις καὶ ὑπηρεσία εἰς τὰς τέχνας, ἀλλὰ συνάμα καὶ ἔργον φιλανθρωπίας.

Ὁ Κ. Δελαριῆ, καθηγητὴς ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῆς Γενεύης, ἐκπλαγεὶς διὰ τὰς συνεπειὰς ἃς παρουσιάζει ἡ διὰ τοῦ ὑδραργύρου χρυσώσις, εἶχε πρὸ πολλοῦ ζητήσει νὰ χρησιμοποίησιν τὸ ρέυμα τῆς στήλης ὅπως προσκολλήσῃ ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ τοῦ χαλκοῦ στρώμα χρυσοῦ.

Τέλος μετὰ πολλὰς ἐρεῦνας κατώρθωσε νὰ χρυσώσῃ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1840 τὸν χαλκὸν διὰ τῆς ἀποσυνθέσεως διὰ τῆς στήλης τοῦ χλωριούχου χρυσοῦ. Τὸ μέσον τοῦτο καίτοι μὴ τέλειον ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῆς ἠλεκτροχημείας.

Μέσον Ἐλκτριχτῶνος. — Ἀφοῦ ἄπαξ ἠγέρθη ἡ προσοχὴ πρὸς τοῦτο καὶ μόλις μετὰ τινος μῆνας, τὴν 27 Σεπτεμβρίου 1840 οἱ Κ. Ἐρρίκος καὶ Γεώργιος Ἐλκτριχτῶν ἐλάβανον βραβεῖα ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ διὰ τὴν χρυσώσιν καὶ ἀργυρώσιν δι' ἀποσυνθέσεως διὰ τῆς στήλης τῶν ἀλαλικῶν διαλύσεων τοῦ κυανίου χρυσοῦ ἢ ἀργύρου. Τὰ ἀπολαμβανόμενα στρώματα προσκολλῶντο ἐντελῶς· δύναται ἄλλως τε νὰ λάβωσιν ὁποιοῦδήποτε πάχος διὰ παρατάσεως τοῦ ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

Ὁ Κ. Κάρολος Χριστόφλ ἔδρυσεν ἐν Παρισίῳ τὴν μεγάλην ταύτην βιομηχανίαν,

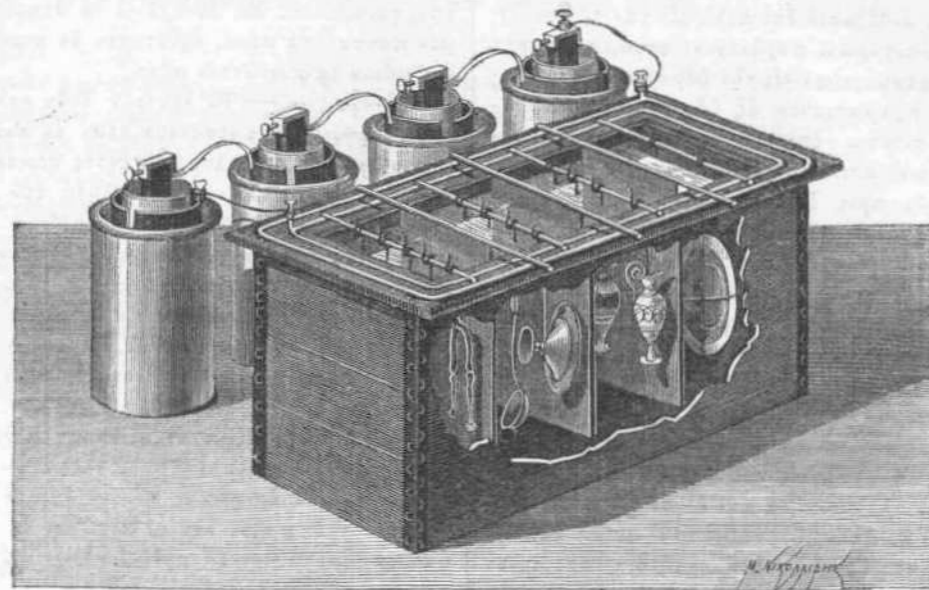
φέρουσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. Παρήγαγε πλῆθὺν διαφόρων ἀντικειμένων κεχρυσωμένων ἢ ἐπαργυρωμένων. Μὴ δυνάμενοι νὰ ἀναφέρωμεν πάντα τὰ μέσα, ἐκθέτομεν ἐν περιλήψει μόνον τὰ κυριώτερα μέρη.

Ἀργυρώσις. — Τὸ λουτρόν ἔνθα τελείται ἡ ἀργυρώσις παρασκευάζεται ἐκ κυανίου χρυσοῦ ἀργύρου διαλυμένου ἐντὸς περισεύσεως κυανίου χρυσοῦ καλλίου. Ἡ διάλυσις τοῦ ἀργύρου τίθεται ἐντὸς μεγάλων ξυλίνων δοχείων τῶν ὁποίων τὰ τεῖχη καλύπτονται ὑπὸ στρώματος ἐλαστικοῦ κόμμεως. (Σχ. 4). Σύρματα ὀριζόντια φέρουσι τὰ τεμάχια τοῦ ἀργύρου τὰ προωρισμένα νὰ διατηρῶσιν τὸ λουτρόν πάντοτε κεκορησμένον. Μεταξὺ αὐτῶν συγκοινοῦντων μετὰ τοῦ θετικοῦ πόλου τῆς στήλης εὐρίσκονται νήματα χλωκοῦ ἅτινα διὰ συμπλέγματος στεφάνων δέονται εἰς τὸν ἀρνητικὸν πόλον. Εἰς τὰ τελευταῖα ταῦτα τίθενται αἱ ἀρπάγαι ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτῶνται τὰ πρὸς ἀργυρώσιν ἀντικείμενα.

Προπαρασκευαί. — Πρὶν τεθῶσιν εἰς τὸ λουτρόν τῆς ἀργυρώσεως, τὰ ἀντικείμενα ταῦτα πρέπει νὰ παρασκευασθῶσι, νὰ ἀφαιρηθῶσιν αἱ λιπαραὶ οὐσαὶ καὶ ἡ σκωρία ἅτινα εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῶν. Ἡ ἐργασία αὕτη εἶναι σπουδαία, διότι ἐξ αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀργυρώσεως.

Ὁ τρόπος τῆς ἐργασίας ταύτης διαφέρει ἀναλόγως τῆς φύσεως τῶν ἀντικειμένων. Τὰ ἐκ κραμάτων ἢ σιδήρου ἀντικείμενα τίθενται προηγουμένως εἰς λουτρόν ἐξ ἀνθρακικοῦ νάτρου πρὸς ἀφαίρεσιν τοῦ λίπους, ἀκολούθως τρίβονται διὰ πορώδους λίθου (ἐλαφρόπετρα). Ἐκ δὲ τῶν ἀραιχαλκίνων ἀντικειμένων ἀφαιρεῖται τὸ λίπος διὰ πυρακτώσεως μέχρις ἐρυθροῦ. Τὰ ἀντικείμενα ἄπαξ καθαρισθέντα τίθενται στιγμαίως ἐντὸς ὀξίνου λουτροῦ, εἶτα ἀποπλύνονται καλῶς καὶ ἀποξηραίνονται ἐντὸς ῥινομάτων ξύλου· τότε εἰσὶν ἔτοιμα ὕπως δεχθῶσι τὸ στρώμα τοῦ χρυσοῦ.

Λουτρόν ἀργυρώσεως. — Ἀφοῦ μένουσιν ἐπὶ τινος στιγμάς ἐν τῷ λουτρῷ τῆς ἀργυ-

Σχήμα 1.

ρώσεως καλύπτονται καθ' ἕλην αὐτῶν τὴν ἐπιφάνειαν ἐκ λεπτοῦ στρώματος ἀργύρου· ἀλλ' ὅπως ὁ ἄργυρος ἀντέχη εἰς πᾶσαν χρῆσιν, πρέπει νὰ παραταθῆ ἢ κατάθεσις αὐτοῦ μέχρις οὗ τὸ στρώμα τοῦ ἀργύρου καταστῆ ἀρκούντως παχύ.

Διὰ νὰ γνωρισθῆ ἡ ποσότης τοῦ προσκολληθέντος ἀργύρου, ἀρκεῖ διπλῆ ζύγισις, ἢ πρώτη τῶν καθαρισθέντων ἀντικειμένων, ἢ δευτέρα τῶν ἀργυρωθέντων· ἡ διαφορὰ δεικνύει τὸ βῆρος τοῦ ἀργύρου.

Ἐξερχόμενα τοῦ λουτροῦ, τὰ ἀντικείμενα δὲν δύνανται νὰ δοθῶσιν εἰς τὸ ἐμπόριον· ἔχουσι χρῶμα θαμβόν. Ἀπαιτεῖται λοιπὸν νὰ στιλβωθῶσι, τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται διὰ ψήκτρας καὶ τεμαχίου δέρματος μαλακοῦ.

Χρῶσις. — Ὅταν τις γνωρίζῃ τὴν ἀργύρωσιν ἐννοεῖ εὐκόλως τὴν χρῶσιν, ἐκτελουμένην διὰ τρόπου καθ' ὅλα ὁμοίου. Ὑ-

πάρχει ἐντούτοις διαφορὰ συνισταμένη εἰς τὸ ὅτι ἀντὶ ἡ ἐργασία νὰ ἐκτελεῖται εἰς τὴν συνήθη θερμοκρασίαν, ἐκτελεῖται εἰς θερμοκρασίαν 70 βηθμῶν.

Πράσιος καὶ ἐρυθρὸς χρῶσις. — Ὁ χρῶσις δύναται νὰ λάβῃ τὸ πράσινον χρῶμα ὅταν εἰς τὸ λουτρὸν τοῦ χρυσοῦ προστεθῆ διάλυσις κυανίουχου ἀργύρου καὶ κυανίουχου καλίου μέχρις οὗ τὸ καταβύθισμα λάβῃ τὸ χρῶμα ὅπερ θέλομεν. Ὁ δὲ ἐρυθρὸς χρῶσις ἀπολαμβάνεται τῇ προσθήκῃ εἰς τὸ χρυσοῦχον λουτρὸν κυανίουχου χαλκοῦ καὶ κυανίουχου καλίου.

Ἐκτὸς τῆς γαλβανικῆς χρῶσεως καὶ ἀργυρώσεως ὑπάρχει ἐν χρῆσει ἡ γαλβανικὴ λευκοχρῶσις, κασιτέρωσις κτλ.

Σ. Στάης.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΚΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ. 4

... ANNIΩNZΩNEAY
 ENΩTEKNΩTI PANNΩ
 TEKNΩNTEKNOIS
 EIOYΠEPIFPAΓMAAYTOΣ
 5 EΠOIKOΔOMHHTOYΠE
 EΠEIFEPOMENHHXPEI
 ΣINΦΩKAIKHHKAIΠPO
 KAIANAΓOYΣANKABIMA
 ΣOPIAKAIT ΛOIPHHXPEI
 40 ΞYΔINHHKAIANADHMMAEN
 HMEIOYMHΔENOΣEXONTOΣ
 NΠTΩMAEIZENENKEINEAN
 KHXΩPICTΩNΠPOΔHΛOYME
 ΣECTΩAΠOTEIΣAIEICTON
 45 AYTHCTHΣANTIΓPAΦHΣANT
 ENTΩENZMYPHHAPXEIOY
 MENΩMOYΣEIO

ἦτοι

Τυρ]αννίων ζῶν ἑαυ[τῷ καὶ τῷ περι-

4) Ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ τοῦ Ὀμήρου σελ. 84, ἐπιγραφ. 5, διόρθ. Βοσνίου ἀντὶ Βασιλίου. Ἐν δὲ τῷ φυλ. Σεπτεμβρίου σελ. 395, στ. 3, γρ. Κ]ομετιῶ ἀντὶ Δ]ομετιῶ ἐν στ. 8 καὶ 9 Καὶ ἀντὶ καὶ Κόϊντος ἐν στ. 9 Ἀνιήσης ἀντὶ Ἀ]ρ]ήσης ἐν στ. 10 ιος ἀντὶ καὶ Γ]δ]ιος ἐν στ. 20 καὶ 21 Ἀφε]λί]ρος ἀντὶ Ἀ]λ]έ]ρος ἐν στ. 26 [Σα]βα[τ]εῖρα ἀντὶ εἰρα ἐν στ. 30 Σα[βα]τεῖρα ἀντὶ Σα τεῖρα ἐν στ. 34 Γ]α]λερία ἀντὶ Β]α]λερία καὶ ἐν στ. 36 Λευκίου ἀντὶ Λουκίου. Τὴν ἐν τῷ νῦν Ἀδραμυτείῳ εὑρισκόμενῃ ταύτῃ ἐπιγραφῇ ἀναδημοσιεύων ὁ ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολόγος Κύριος Th. Homolle ἐν τῷ Δελτίῳ Ἑλληνικῆς Ἀλληλογραφίας ἔτ. 6'. φυλ. 6'. κζ' γ'. (Φεβρουαρίου καὶ Μαρτίου 1878) σελ. 128 πρὶν ἢ ἰδῆ αὐτὴν ἢ χαρτότυπον αὐτῆς σπεύδει νὰ διορθώσῃ (ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Γ.)

λημ]έν(ω) τέκν(ω) Τυράνν(ω) [καὶ τῇ συν-
 βίῳ καὶ] τέκνων τέκνοις, [τὸ τοῦ μνημ]εῖου

προφανῆ τῆς ἐμῆς δημοσιεύσεως λάθῃ· ἀλλ' ἐκ χαρτοτύπου αὐτῆς ὅπερ ἔλαβον ἐσχάτως φροντίδι τοῦ ἐν Ἀδραμυτείῳ ἀξιοτίμου φίλου Κυρίου Ἀριστοτέλους Ἀθανασιάδου καὶ ὅπερ εὑρίσκεται ἤδη ἐν τῷ Μουσείῳ τῆς Ἐδαγγελικῆς Σχολῆς καταφαίνεται ὅτι ὁ K. Homolle σφάλεται ἐν ταῖς πλείσταις τῶν διορθώσεων αὐτοῦ· διότι ἐν τῷ χαρτοτύπῳ καθαρῶς ἀναγινώσκειται ἐν στ. 4 ἐ]περγω-
 κότα ἀντὶ ἐργωκότα ἐν στ. 10 Με]ληνρία ἀντὶ Με]ρηρία ἐν στ. 11 Σκα]πία ἀντὶ Σκα-
 π[τ]ία ἐκ νέου ἐν στ. 13 καὶ 14 Με]λη-
 ρία ἀντὶ Με]ρηρία ἐν στ. 21 Φε]ρτεῖρα ἀν-
 τι [Ω]φε]ρτεῖρα ἐν στ. 22 Ποπ]ι]λλία ἀντὶ
 Ποπ]ι]λλία ἐν στ. 23 Φα]λέριος ἀντὶ [Β]α-
 λέριος ἐν στ. 29 Με]ρειρία ἀντὶ Με]ν]η-
 ρία καὶ ἐν στ. 33 Ὀκτα]διο[ς] ἀντὶ Ὀκτα-
 [ο]δίος.

περίγραφα αὐτὸς [ἀκοδόμησα καὶ] ἐποικοδομήν τοῦ πε[ριβόλου διὰ τὴν] ἐπ[ι]φερομένην χρε[ί]αν καὶ στρώ[σιν] Φωκαϊκὴν καὶ Προ[κονησιαν] καὶ ἀνάγουσαν κλ[ι]μα[κα] καὶ ἐν[σ]όρια καὶ τὴν λοιπὴν χρε[ί]αν π[α]σαν] ξυλίνην καὶ ἀνάλημμα· ἐν[τὸς] τοῦ μνημείου μηδενὸς ἔχοντος [ἐξουσία]ν π[ώ]μα εἰσενε[γ]κεῖν· ἐάν [δὲ] εἰσενέν[η] χωρὶς τῶν προδηλωμέ[νων, ἐνοχο]ς ἔστω ἀποτεισάσαι εἰς τὸν [φίσκον] δηνάρια . . . Τ]αύτης τῆς (ἐπι)γραφῆς ἀντί[γραφον] ἐστὶ ἐν τ[ῷ] ἐν (Σ)μύρνη ἀρχε[ί]ω τ[ῷ] [καλου]μέν[ω] Μουσει[ῳ].

Ἡ ἐπιτύμβιος αὕτη Σμυρναϊκὴ ἐπιγραφή, κεχαραγμένη ἐπὶ λευκῆς μαρμαρίνης πλακῶς Ὑψ. 0,35. Πλ. πρὸς μὲν τὰ ἄνω 0,47, πρὸς δὲ τὰ κάτω 0,20. Πάχ. 0,09, ἐξ ἧς ἔλλειπει τὸ ἥμισυ σχεδὸν πρὸς τὰ ἀριστερὰ μέρη, ἀνεκαλύφθη προσφάτως ἐπὶ τοῦ Πάγου καὶ εὑρίσκεται ἤδη εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Κ. Νικολάου Νικολαΐδου.

Ἐκ τοῦ σχήματος τῶν γραμμάτων, ὧν τὸ ὕψος εἶναι 0,045, ἐκ τῆς προσκολλησῆως ἐνίων ἐξ αὐτῶν, ὡς τῶν NN ἐν τῇ λέξει *Tyrannos*, τῶν ληκτικῶν HN ἐν τῇ λ. *Φωκαϊκὴν* καὶ ἐν τῷ τῆν τῆς 9ης γραμμῆς, τῶν MM ἐν τῇ λ. *ἀνάλημμα* τῶν TB ἐν τῇ λ. *ἀποτεισάσαι*, ἐκ τοῦ λεκτικῆς αὐτῆς, ἐκ τῆς παραλείψεως τοῦ προσγεγραμμένου I ἐν ταῖς δοτικαῖς καὶ ἐκ τῆς ἀντικαταστάσεως τοῦ I διὰ τοῦ EI, φαίνεται ὅτι ἐχαράχθη κατὰ τὸν α'. ἢ τὸν β'. μ. χ. αἰῶνα.

Τὴν πρώτην λέξιν τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης συμπληρῶ εἰς *Tyrannion*, καθ' ὅσον καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καλεῖται *Tyrannos*· ἐπειδὴ δὲ κεῖται ἐν ὀνομαστικῇ πτώσει, φαίνεται ὅτι ὁ πρὸ αὐτῆς γῶρος ἔμενε κενός, ὡς παρατηρεῖται καὶ εἰς ἄλλας, μάλιστα ρωμαϊκὰς ἐπιγραφάς, ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν· ἀλλ' ὁ βουλόμενος δύναται νὰ προσθέσῃ καὶ ἕτερον κύριον ὄνομα, ἢ καὶ δύο, συνιστάμενα ἐκ 43 γραμμάτων· διότι κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν ἐποχὴν καὶ οἱ Ἕλληνας, κατὰ μίμνησιν τῶν Ρωμαίων, ἔφερον δύο ἢ καὶ πλείονα ὀνό-

ματα, ὧν τὸ ἕτερον συνήθως ρωμαϊκόν.¹

Τὸ κύριον ὄνομα *Tyrannion* δὲν εὑρέθη ἔτι, καθ' ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, κεχαραγμένον ἐπὶ ἐτέρας ἐπιγραφῆς ἢ νομισματοῦ. Ἀλλὰ *Tyrannion* ἐκαλεῖτο ὁ ἐξ Ἀμισση² γραμματικός καὶ διδάσκαλος τοῦ Στράβωνος,³ ὁ Ἐπιρατίδου καὶ Λινδίας Ἀλεξανδρίνης, κατὰ τὸν Σουΐδαν, καθ' ὃν ἔζη περὶ τοὺς χρόνους τοῦ Περμπίου καὶ ὑπῆρξε μαθητὴς ἄλλων τε καὶ Ἐστιαίου τοῦ Ἀμισσηνοῦ, ὑφ' οὗ καὶ *Tyrannion* ὠνομάσθη, ὡς κατατρέχων τῶν δημοσγῶν, πρότερον καλούμενος Θεόφραστος.⁴ Ἐπειτα διήκουσεν ἐν Ρόδῳ καὶ Διονυσίου τοῦ Θρακῆος. Ὅτε δὲ ὁ Λούκουλλος κατεπολέμησε τὸν βασιλέα τοῦ Πόντου Μιθριδάτην καὶ ἡ Ἀμισσὸς διεκράσθη, ἠχμαλωτίσθη τότε καὶ ὁ *Tyrannion* καὶ ἤχθη εἰς Ρώμην τῷ 71 π. χ. ἔνθα ἠλευθερώθη ὑπὸ τοῦ στρατηγῆος Μουρήνα,⁵ καὶ ἐγένετο διαπρεπὴς καὶ πλούσιος· καὶ ἐκτίσαστο βιβλιοθήκην περιλαμβάνουσαν ὑπὲρ τὰς 30,000 τόμων⁶ καὶ ἔνθα κολακεύσας τὸν ἐπιστάτην τῆς τοῦ Ἀπελλίκωντος βιβλιοθήκης, ἦν ἀρπάσας ὁ Σύλλας, κατὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Ἀθηναίων, εἶχε μεταφέρει εἰς Ρώμην, ἔλαβεν ἀνὰ χεῖρας τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, ὡς φιλαριστοτέλης, καὶ διορθώσας ἐξέδωκεν αὐτά.⁷ τῆς ἐκδόσεως δὲ ταύτης ἀντίγραφον προμη-

1) Βλ. Σουλ. Ἑλ. ἐπιγρ. Βοικυ.—*Le Bas* καὶ *Waddington* καὶ ἀλλαχοῦ· διὰ τὸ πρόχειρον δὲ τὰς ὑπ' ἀρ. β', λθ', οέ, οζ', σγ', πδ', ριέ, ριβ', ρξέ ἐπιγραφάς, ας ἐδημοσίευσαν ἐν τοῖς τεύχεσιν τοῦ Μουσειῶν καὶ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς.

2) Στράβ. IB', 3, 16. πρβλ. καὶ Σουΐδ. ἐν λ. *Tyrannion*.

3) Στράβ. IB', 3, 16.

4) Σουΐδ. ἐν λ. *Tyrannion*. — Ἡσύχιος Μιλήσιος, *Fragment. Histor. Grae. Carol. Müllerus*, 7, 66.

5) Πλούταρχ. ἐν β. Δουκούλλου § 49' πρβλ. καὶ Σουΐδαν ἐν λ. *Tyrannion*.

6) ἔνθ. ἀνωτ.

7) Στράβ. II', 4, 54.

θευθεῖς Ἀνδρόνικος ὁ Ρόδιος ἐδημοσίευσεν ἐξ αὐτῆς πίνακας τῶν συγγραμμάτων τούτων¹. Περιήλθον δὲ εἰς χεῖρας τοῦ Τηίου Ἀπελλίκωντος ἢ Ἀπελλίκωνος, ὡς τὸν ὀνομάζει ὁ Πλούταρχος, τὰ συγγράμματα τοῦ Ἀριστοτέλους, μετὰ τῆς βιβλιοθήκης αὐτοῦ, κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀριστοτέλους τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ ἐκληρονόμησεν ὁ μαθητὴς καὶ διδάχος αὐτοῦ ἐν τῇ Σχολῇ Θεόφραστος· ἀποβιώσαστος δὲ καὶ τούτου περιήλθε μετὰ τῆς ἰδίας του βιβλιοθήκης εἰς τὸν ἐκ Σκήψως τῆς Μυσίας Περιπατητικὸν Νηλέα, τὸν υἱὸν τοῦ Σωκρατικοῦ Κορίακου, ὃς μετέφερεν αὐτὰς ἐν τῇ πατρίδι του, ἔνθα μετέβησαν εἰς χεῖρας τῶν συγγενῶν του, ἀνθρώπων ἀμαθῶν καὶ ἔμενον κατὰ κλειστοῖ. Ὅτε δὲ ἔμαθον οὗτοι ὅτι οἱ βασιλεῖς Ἀτταλοὶ, ὑφ' οὗς ὑπήγετο ἡ Σκήψις, ἐζήτησαν βιβλία πρὸς σχηματισμὸν τῆς ἐν Περγᾶμῳ βιβλιοθήκης· ἐκρυψαν αὐτὰς ὑπὸ τὴν γῆν, ἔνθα τὰ βιβλία ἐβλάθθησαν ὑπὸ τῆς ὑγρασίας καὶ τῶν σκωλήκων. Μετὰ πολλὴν δὲ κριρὸν ἐπώλησαν αὐτάς, ἀντὶ πολλῶν χρημάτων, πρὸς τὸν Ἀπελλίκωντα, ὅστις ὦν μάλλον φιλόβιβλος ἢ φιλόσοφος καὶ βουλόμενος νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ διαβεβρωμένα καὶ διεφθαρμένα τῶν βιβλίων μέρη, ἀντέγραψεν αὐτὰ ἐκ νέου, ἀλλὰ πλήρη σφαλμάτων, μὴ συμπληρώσας αὐτὰ ἐπιτυχῶς. Εὐθὺς δὲ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἤρπασε τὴν βιβλιοθήκην ὁ Σύλλας.² Εἰς τὰ περὶ τῆς ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐκλείψεως τῶν συγγραμμάτων τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου ρηθέντα, καὶ τοὶ πιστοποιούμενα ὑπὸ τοῦ Στράβωνος, καὶ τοῦ Πλουτάρχου ἀπιστεῖ ὁ Δανάδων³, ἐπόμενος μάλλον τῷ Ἀθηναίῳ, ὅστις λέγει ὅτι αἱ βιβλιοθήκαι τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου ἐπωλήθησαν ὑπὸ τοῦ Νηλέως πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Αἰγύπτου Πτολεμαῖον τὸν Φιλά-

1) Πλούταρχ. β. Σύλλας. κς'.

2) Στράβ. II', 4, 54. — Πλούταρχ. β. Σύλλας. κς'.

3) Ἱστορ. ἀρχ. Ἑλ. Φιλολ. Τ. α. σελ. 487.

δελφον⁴. Ὁ δὲ γραμματικὸς *Tyrannion*, ὅστις καλεῖται καὶ *Tyrannion* ὁ πρεσβύτερος ἢ πρότερος², ἐτελεύτησε γηραιός, ὑπὸ ποδάγρας, τὸ γ'. ἔτος τῆς ρῆ Ὀλυμπιάδος.

Tyrannion δὲ νεώτερος ὀνομάζετο καὶ ὁ ἐκ Φοινίκης μαθητὴς τοῦ προειρημένου, ὅστις καλούμενος πρότερον Διοκλῆς, ἔνεκα τοῦ διδασκάλου ὀνομάσθη *Tyrannion*. Αἰχμαλωτισθεὶς δὲ καὶ οὗτος ἐπὶ τοῦ πολέμου τοῦ Ἀντωνίου καὶ Καίσαρος, ἠγοράσθη παρὰ τοῦ ἀπελευθέρου τοῦ Καίσαρος Δύμαντος καὶ ἐδωρήθη τῇ γυναικὶ τοῦ Κικέρωνος Τερεντίας. παρ' ἧς ἐλευθερωθεὶς ἐσοφίστευσεν ἐν Ρώμῃ. Ἐγραψε δὲ ἐξήκοντα ὀκτὼ βιβλία, ἐξ ὧν τὰ ἐξῆς. Περὶ τῆς Ὀμήρου προσωδίας. Περὶ τῶν μερῶν τοῦ λόγου, ἐν ᾧ λέγει ἄτομα μὲν εἶναι τὰ κύρια ὀνόματα, θεματικά δὲ τὰ προσηγορικά, ἀθέματα δὲ τὰ μετοχικά. Περὶ τῆς Ρωμαϊκῆς διαλέκτου ὅτι ἔστιν ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς, τοῦ Ἀντιγένους ἢ Ρωμαϊκῆς διαλέκτου. Ὅτι διαφωνοῦσιν οἱ νεώτεροι ποιηταὶ πρὸς Ὀμηρον. Ἐξήγησεν τοῦ *Tyrannion* μερισμοῦ. Διόρθωσιν Ὀμηρικῆν. Ὁρθογραφίαν, καὶ Ὑπόμνημα περὶ σχολίου μέτρου, κατὰ πρότασιν τοῦ Γαίου Καίσαρος³, δὲ οὗτος ἦτο, καὶ οὐχὶ ἕτερος *Tyrannion*, ὁ ἐπὶ τοῦ Ἀυτοκράτορος τούτου ζῶν. *Tyrannion* δὲ ὀνομάζετο καὶ ὁ Μεσσήνιος φιλόσοφος, ὅστις ἔγραψεν ἐν τρισὶ βιβλίοις Ὀλινοσκοπικά καὶ ἕτερα χρήσιμα συγγράμματα⁴.

Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ ὄνομα *Tyrannion* ἦτο λίαν σπάνιον· διότι ἐκτὸς τῶν προαναφερθέντων τεσσάρων, μετὰ τοῦ τῆς ἐπιγραφῆς, οὐδαίς ἕτερος, καθ' ὅσον ἐμοὶ γνωστόν, μνημονεύεται φέρων τὸ ὄνομα τοῦτο. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ μνημεῖον, ἐφ' οὗ ἔκκετο ἢ περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιγραφή, ἀνήκε εἰς τὸν πρεσβύτερον ἢ τὸν νεώτερον *Tyrannion*· διότι ἡ πλάξ ἐχαρά-

1) Ἀθῆν. Α. σελ. 36.

2) Σουΐδ. ἐν λ. Διονύσιος Ἀλεξανδρεῦς.

3) Σουΐδ. ἐν λ. σχολίων.

4) Σουΐδ. ἐν λ. *Tyrannion*.

χθη, ως πρόβην, ἐν μεταγενεστέρᾳ ἐποχῇ ἐκείνης, καθ' ἣν ἔζων οἱ δύο οὗτοι σύγχρονοι Τυραννίωνες· ἀλλ' οὐδ' εἰς τὸν ἀγνώστου ἐποχῆς Μεσσηνίου φιλόσοφον, διότι δυσκόλως ἐννοεῖται, πῶς ἐκ Μεσσηνίας ἐλθὼν ἐγκατέλειψε τὰ ὄστα ἐν Σμύρνῃ, ἐν δὲ τῇ ἐπιτυμβίῳ αὐτοῦ ἐπιγραφῇ οὐδὲν ἀναφέρεται περὶ τῆς ἐπιστῆμης του, ἢ ἄλλο τι ἀρμόζον πρὸς φιλόσοφον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μόλις δὲ μετὰ μικρᾶς πιθανότητος δυνατόμεθα νὰ εἰκάσωμεν ὅτι ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἀναφερόμενος Τυραννίων ἦν ἀπόγονός τις ἐνὸς ἐκ τῶν προσηθέντων τριῶν Τυραννίωνων, προτροπέμενοι ἐκ τῆς γνωστῆς συνηθείας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἧτις καὶ μέχρι τοῦ νῦν παρ' ἡμῖν ἐπικρατεῖ, νὰ μεταβιβάζωσιν ἐπὶ πολλὰς γενεὰς τὸ τοῦ πάπου ὄνομα εἰς τὸν ἐγγονόν, ὡς καὶ ἐκ τῆς σπανιότητος τοῦ ὀνόματος τούτου.

Τὸ τοῦ πεφλημένου δὲ υἱοῦ Τυράννου ὄνομα ἦτο πολὺ κοινότερον ἢ τὸ τοῦ πατρὸς· ἀπαντᾷ δὲ συνήθως καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεύσιν¹ καὶ ἐν ἐπιγραφαῖς². Ἐν Σμυρναϊκῇ ἐπιγραφῇ ἀπαντᾷ καὶ ἕτερος

4) Τύραννος ὠνομάζετο ὁ υἱὸς τοῦ Πτερελάου. Ἀπλδρ. 2. 4. 5. ὁ πατήρ τοῦ Κρίσου, ἐξ οὗ τὸ πεδίον Κρίσα ἐν Λοκρίδι, καὶ τοῦ Δαυλιεύς, ἐξ οὗ ἡ ἐν Φωκίδι πόλις Δαυλίας, Σχόλ. Ἰλιάδ. Β, 2, 520. τῆς πόλεως ταύτης σώζεται ἐπιγραφὴ ἀναφέρουσα πατέρα καὶ υἱὸν Τυράντους. Σουλ. Ἑλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 1732 β. Τύραννος ἐκαλεῖτο ἐπίσης καὶ σοφιστής τις, ὅστις ἔγραψε περὶ στάσεων καὶ περὶ δικαιοσύνης λόγου εἰς δέκα βιβλία. Σουίδ. ἐν λ. καὶ Ἐρπίσιος τις διδάσκαλος. Πράξ. Ἀποστόλ. 19, 9 καὶ σωματοφύλαξ τις τοῦ Ἡρώδου. Ἰώσηπ. Ἀρχ. 16, 10, 3 καὶ Ρωμαῖός τις. Διον. Ἀλ. 2, 46 καὶ ὁ Φρύγιος δὲ θεὸς Μὴν ἔφερε τὸ ἐπώνυμον Τύραννος. *Le Bas* καὶ *Waddington* ἀρ. 668.

2) Βλ. Σουλ. Ἑλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 2457, 2944, 3434, 3664, 3822 ε, 3846. Ζ.⁴⁴, 4085, 6098, 7321, 6, 9188, 9657.

«Τύραννος, Παπίου τοῦ Μενάνδρου»¹, καὶ ἐν ἑτέρᾳ τὸ θηλυκὸν «Τυράννιον»² μὴ ἀναφερόμενον ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Παππίου. Ἀπ' ἐναντίας δὲ ἡ φράσις «τέκνων τέκνοις», ἀντὶ τῆς συνήθους «ἐγγόνους» ἢ «ἐγγόνους» εἶναι σπανιωτάτη, ἐν οὐδεμιᾷ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἐπιτυμβίων Σμυρναϊκῶν ἐπιγραφῶν ἀπαντῶσα. — Συνεπλήρωσα δὲ τὸν γ'. στ. διὰ τοῦ «καὶ τῇ συμβίῳ», ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου «καὶ τῇ γυναικί» διότι ἡ σύμβιος, μὴ οὕσα φαίνεται νόμιμος σύζυγος, ἐν ταῖς ἐπιτυμβίσις ἐπιγραφαῖς ἀναφέρεται σχεδὸν πάντοτε, ὅπως καὶ ἐνταῦθα, μετὰ τὰ τέκνα, ἐνφ' ἣ γυνὴ σχεδὸν πάντοτε προηγείται αὐτῶν³. — Ἡ δὲ Φωκαϊκῇ⁴ καὶ Προκορνησίᾳ λίθος καὶ ἐν ἄλλαις Σμυρναϊκαῖς ἐπιγραφαῖς ἀναφέρονται ὡς χρησιμεύουσαι πρὸς ἀνέγερσιν τάφων καὶ λοιπῶν οἰκοδομημάτων⁵. — Ἐρσόριον δὲ ἢ ἐσοσόριον ἐκαλεῖτο ἡ σορὸς, ὁ σαρκοφάγος ἦτοι ἡ ὄστουθήκη· τὸ μικρὸν δὲ τὸ μέγεθος ἐκαλεῖτο σόριον⁶. — Ἀράλημμα δὲ ἐσήμαινεν οὐχὶ μόνον τὸ σκίαθρον ἦτοι ἡλιακὸν ὠρολόγιον, δι' οὗ εὕρισκετο ὁ μεσημβρινὸς τόπος τινος καὶ αἱ ὠραι τῆς ἡμέρας⁷, ἀλλ' ὅπως ἐνταῦθα καὶ τὸν θόλον τῶν τάφων ἢ τῶν θεμελίων τῶν μεγάλων οἰκοδομῶν⁸ καὶ τὸν πρὸς ἐξίσωσιν τοῦ ἐδάφους⁹.

Φίσκος (*Fiscus*) δὲ ἐκαλεῖτο παρὰ Ρω-

- 1) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3173.
- 2) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3314.
- 3) Πρβλ. καὶ *Le Bas* καὶ *Waddington* ἀρ. 26.
- 4) Ἡ Φωκικὴ πέτρα, ἧτις καὶ νῦν εἶναι λίαν χρήσιμος ἐν Σμύρνῃ πρὸς οἰκοδομήν.
- 5) Βλ. Μουσ. καὶ Βιβλιοθ. Εὐαγ. Σχολ. Τεῦχ. 6'. ἐπιγρ. ρζς'. — Σουλ. Ἑλ. ἐπιγρ. Βοικχ. ἀρ. 3282 καὶ 3386. — *Le Bas* καὶ *Waddington* ἀρ. 25.
- 6) Ἐνθα. ἀνωτ.
- 7) Βιτρβ. 9. 1.
- 8) Διόδ. Σικελ. 17. 71. — Σουλ. Ἑλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 4104.
- 9) Διον. Ἀλικαρ. Γ'. 69. Δ'. 52.

μαίοις μέγας κάλαθος ἢ τάλαρος χρήσιμος εἰς διαφόρους ἐργασίας ἐν ταῖς ἀγροῖς, ἐν τοῖς ἀμπελώσιν, ἐν τοῖς κήποις καὶ ἰδίως ἐν τοῖς ληνοῖς καὶ τοῖς ἐλαιοτριβείοις πρὸς ἐνθεσιν τῶν βοτράων καὶ ἐλαίων ἐνδύσῃ ἐξεθλίβοντο¹. Ἐπειδὴ δὲ φαίνεται ὅτι οἱ Ρωμαῖοι καὶ πρὸς φύλαξιν τῶν χρημάτων μετεχειρίζοντο τοιοῦτου εἶδους καλάθους², διὰ τοῦτο παρ' αὐτοῖς φίσκος ὠνομάζετο καὶ τὸ μέρος τῶν τοῦ κράτους προσόδων τῶν ὠρισμένων πρὸς ἰδίαν τοῦ Αὐτοκράτορος χρῆσιν. Διεκρίνετο δὲ ὁ φίσκος ἐκ τῆς ἀτομικῆς περιουσίας τοῦ Αὐτοκράτορος (*res privata principis, ratio Caesaris*) ὡς καὶ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου (*aerarium*), ὅπερ ἐπὶ τῆς ρωμαϊκῆς ἐποχῆς καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν ἐκαλεῖτο ἐράριον. Τὸν φίσκον ὠνομάζον φαίνεται ἐν Σμύρνῃ καὶ βίκον, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀρ. 6' ἐπιτυμβίου Σμυρναϊκῆς ἐπιγραφῆς, ἣν ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ πρώτῳ τεύχει τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς. Καὶ ὁ βίκος δὲ οὗτος ἦτο μέγα πῆλινον ἀγγεῖον χρήσιμον παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις πρὸς φύλαξιν οἴνου³, ξηρῶν σόκων καὶ λοιπῶν ζωοτροφικῶν⁴. Ἐξ ἀναλογίας λοιπὸν ἐξελλήνισαν οἱ ἀρχαῖοι Σμυρναῖοι εἰς βίκον τὸν ρωμαϊκὸν φίσκον, ἦτοι τὸ ταμεῖον τὸ ὠρισμένον διὰ τὰς ὑπὲρ τοῦ Αὐτοκράτορος προσόδους, ἐν ᾧ εἰσῆρχοντο συνήθως οὐχὶ μόνον ἐν Σμύρνῃ, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῆς Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας πόλεσι τὰ ἐκ τυμωρυχίας πρὸς τιμὰς τούτου ἕνεκα ἐν τῇ παρούσῃ ἐπιγραφῇ συνεπλήρωσα τὴν ἀρχὴν τοῦ 15ου στ. διὰ τῆς λέξεως φίσκος, ἀποβλέπων καὶ εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων. Λέγω δὲ συνήθως διό-

- 1) *Columell.* 1Β'. 52, 2 καὶ 47, 3.
- 2) *Cic. Verr.* 1, 8, *Phaedr.* 11, 7.
- 3) Ἡροδ. 4. 194. — Ξεν. ἀνάβ. 4. 9. 25. — Ἀθῆν. Α'. σελ. 29. καὶ ΣΤ'. σελ. 235. Πολυδ. ΣΤ'. 44 καὶ Ι'. 73. — Εὐστάθ. σχόλ. Ἰλ. Σ. σελ. 4163, 29.
- 4) Ἀθῆν. Γ'. σελ. 116. — Λουκιαν. Ἐταιρικ. Διάλ. 14. — Εὐστάθ. ἐνθ. ἀνωτ.

τι ἐνίοτε ἀναλόγως φαίνεται τῆς ἐποχῆς ἢ τῆς διαθέσεως τοῦ κυρίου τοῦ τάφου ἀφιερούμενο καὶ ἀλλαχού. Ἐν ταῖς μέχρι τοῦδε γνωσταῖς ἐπιτυμβίσις Σμυρναϊκαῖς ἐπιγραφαῖς ἐκτάκις μὲν τὰ πρόστιμα ἀφιερούμεναι τῷ φίσκῳ ἀπλῶς¹, ἢ εἰς τὸν τοῦ Κυρίου φίσκου², ἢ εἰς τὸν Καίσαρος φίσκου³, ἢ εἰς τὸν φίσκον τῶν Κυρίων Αὐτοκρατόρων⁴, ὅτε φαίνεται ἑβασίλευον δύο Αὐτοκράτορες, ἢ εἰς τὸν φίσκον καὶ εἰς τὴν πόλιν συνάμα, ἀνά 2,500 δηνάρια⁵. Ἄπαξ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, τὸ ἐράριον Δήμον Ρωμαίων⁶. Ἄπαξ ἔτι τῷ Δήμῳ Ρωμαίων⁷. Ἄπαξ ἔτι τοῖς ἐν Σμύρνῃ ναοῖς τῶν Σεβαστιῶν⁸ ἐκτάκις τῇ μητρὶ τῶν θεῶν Σιπυληνῆ⁹, ἦτοι τῇ Κυβέλῃ, ἢ τῷ ναῷ τῶν Σμυρναίων¹⁰, διότι ὁ ναὸς τῆς Κυβέλης, ἦτοι τὸ Μητρώον, ἦτο ὁ μεγαλύτερος τῶν ἐν Σμύρνῃ ναῶν· τρεῖς τῇ Σμυρναίων πόλει¹¹ ἢ ἀπλῶς εἰς τὴν πόλιν¹² τρεῖς τῇ Γερουσίᾳ¹³, ἢ τῇ Σμυρναίων Γερουσίᾳ¹⁴, ἢ τῷ σεμνοτάτῳ Συνεδρίῳ τῶν ἐν Σμύρνῃ Γερόντων¹⁵. Ἄπαξ

- 1) Σουλ. Ἑλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 3400, 3403. — *Le Bas* καὶ *Waddington* ἀρ. 1527. — Μουσ. Εὐαγ. Σχολ. ἀρ. 61.
- 2) Σουλ. Ἑλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 3295.
- 3) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3410.
- 4) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3384.
- 5) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3265.
- 6) *Le Bas* καὶ *Waddington* ἀρ. 25.
- 7) Σουλ. Ἑλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 3335.
- 8) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 2266.
- 9) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3385, 3386, 3387, 3411, 3260, 3286. — Βλ. καὶ ἐπιγρ. δημοσιουθεῖσαν ἐν τῇ ἐφ. Ἰωνία ἰρ. 44 ὑπὸ Α. Παπαδοπούλου τοῦ Κεραμεύς.
- 10) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3289.
- 11) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3276. — Μουσ. Εὐαγ. Σχολ. ἀρ. 52.
- 12) Σουλ. Ἑλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 3265.
- 13) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3292.
- 14) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3270.
- 15) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3281.

τῆ Ζμυρναίων Βουλῆ¹ καὶ ἀπαξ ἔτι τῆ Γερουσίᾳ καὶ τοῖς Νέοις².

Συνίστατο δὲ συνήθως τὸ κατὰ τῶν τομ-
βωρῶν πρόστιμον ἐν Σμύρνῃ, ὡς ἐξάγεται
ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ἐπιτυμβίων
ἐπιγραφῶν τῆς πόλεως ταύτης, ἐκ δηναρίων
2500³, ἐνίοτε δὲ ἐκ δηναρίων 250⁴,
500⁵, 1000⁶, 1500⁷, 2000⁸, 5000⁹,
5070¹⁰, 6000¹¹, καὶ τέλος ἐκ δηναρίων
42500¹², ἀναλόγως φαίνεται τῆς ἐποχῆς
ἢ τῆς διαθέσεως τοῦ κυρίου τοῦ τάφου· τοῦ
τοῦ ἐνεκ ἐν τῇ περὶ ἧς πρόκειται ἐπιγρα-
φῇ δὲν ἀναπληρῶ τὸν ἀριθμὸν τῶν δηναρί-
ων. Δηνάριον δ' ἐκαλεῖτο τὸ κυριότερον ἀρ-
γυροῦν τῶν Ῥωμαίων νόμισμα, ὅπερ ἤξι-
ς 85 περίπου ἑκατοστὰ τῆς νέας δραχμῆς
καὶ ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς παριστάνεται διὰ
τοῦ ἐξῆς σημείου X. Ἐν τινι δὲ ἐπιτυμβίῳ
Ἀδραμυττινῆ ἐπιγραφῇ, ἣν ἐδημοσίευστα ἐν
τῷ Α. τεύχει τοῦ Μουσείου καὶ τῆς Βιβλιο-
θήκης τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ὑπ' ἀρ. 54,
ἀντὶ δηναρίων ἀναφέρονται τριάκοντα πέν-
τε χρυσοὶ, ἀναλογουντες πρὸς 875 δηνάρια·
ὡς καὶ ἐν ἑτέρᾳ Σμυρναϊκῇ, χρυσοὶ ἐξήκον-
τα, δημοσιευθεῖσθαι ἐν τῷ 14ῳ ἀρ. τῆς ἐφ.
Ἰωνίας ὑπὸ τοῦ ἐπιμελητοῦ τοῦ ἡμετέρου
Μουσείου Κυρίου Ἀθ. Παπαδοπούλου τοῦ
Κεραμῆως.

1) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3371.

2) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3318.

3) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3266, 3276, 3281,
3286, 3386. — *Le Bas* καὶ *Waddington*
ἀρ. 25.

4) Βλ. τὴν παρ' ἐμοῦ δημοσιευθεῖσαν ἐ-
πιγραφὴν ἐν Μουσ. καὶ Βιβλιοθ. Εὐαγ.
Σχολ. ἀρ. 6'.

5) Σουλ. Ἐλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 3260, 3400,
3414.

6) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3270.

7) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3289, 3295, 3371.

8) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3318.

9) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 3384, 3385, 3387.

10) Μουσ. καὶ Βιβλ. Εὐαγ. Σχολ. ἀρ. 52.

11) Σουλ. Ἐλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 3265.

12) *Le Bas* καὶ *Waddington* ἀρ. 1527.

Ἐν στ. 15 ἡ λέξις ἀντιγραφῆς εἶναι
προφανῆς σφάλμα τοῦ χαρακτοῦ ἀντὶ ἐπι-
γραφῆς, ὅπως ἐδιόρθωσα.

Ἡ λέξις ἀρχεῖον ἐσήμαινε κατ' ἀρχὰς
ἐν Ἑλλάδι τὸ οἰκοδόμημα τὸ ἀνήκον εἰς
ἀρχὴν τινα¹. Ἐν Ἀθήναις π. χ. οἱ Ἀρ-
χόντες, οἱ Στρατηγοὶ, οἱ Πωληταὶ ὡς καὶ ὁ
Ἐπιμελητὴς ἐπὶ τὸν λιμένα² εἶχεν τὰ ἰδι-
αίτερα τῶν ἀρχεῖα. Ἐπίσης καὶ ἐν Σπάρτῃ
οἱ Ἐφίροι, οἱ νομοφύλακες κτλ.³ ὡς καὶ
ἐν Μεγαλοπόλει⁴, ἐν Μεγάροις⁵, ἐν Κρή-
τῃ⁶, ἐν Λεοντίνοις τῆς Σικελίας⁷, ἐν Θυα-
τείροις τῆς Λυδίας⁸, ἐν Ἰασσῷ τῆς Καρί-
ας⁹ κτλ. Ἐνίοτε τὸ ἀρχεῖον ἐκαλεῖτο ἐκ
τῶν ἐν αὐτῷ ἐδρευόντων ἀρχόντων· τὸ ἀρ-
χεῖον π. χ. τῶν Θεσμοθετῶν ἐκαλεῖτο Θε-
σμοθέσιον, τὸ τῶν Πρυτάνεων Πρυτανεῖον,¹⁰
τὸ τῶν Στρατηγῶν Στρατήγιον, τὸ τῶν
Πωλητῶν, ὧν χρέος ἦν τὸ μισθοῦν τοὺς δη-
μοσίους ἀγροὺς καὶ τὰ μεταλλεῖα, τὸ πω-
λεῖν τὰς προσόδους τῶν τελῶν κτλ. Πωλη-
τήριον, τὸ τῶν Παρασίτων, ἀρχόντων ἐπι-
φανῶν, Παρασίτιον¹¹. Μεταγενεστέρως δὲ
ἀρχεῖον ἐκαλεῖτο ὁ τόπος ἐνθα ἐφυλάττον-
το τὰ ψήφισματα καὶ ἄλλα δημόσια ἐγ-
γραφα· ἐκαλεῖτο δὲ καὶ χαρτοφυλάκι-
ον¹², νομοφυλάκιον¹³ καὶ γραματο-
φυλάκιον¹⁴. ἄλλ' ἐκτὸς τούτου οἱ ἀρ-
χόντες τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν ἐγγραφα
ἐφύλαττον ἐν ταῖς ἰδιαιτέροις αὐτῶν ἀρ-

1) Ἡρόδ. Δ. 62.

2) Σουλ. Ἐλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 124.

3) Πλυσ. Γ'. 14. 2.

4) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 30. 6.

5) Ξενοφ. Ἐλ. ἱστορ. Ε'. 4. 58.

6) Σουλ. Ἐλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 2556.

7) Πολύβ. Ζ'. 6. 2.

8) Σουλ. Ἐλ. ἐπ. Βοικχ. ἀρ. 3521.

9) Ἐνθ. ἀνωτ. ἀρ. 2672.

10) Πλούτ. Συμποσ. προβλημάτ. Ζ' 9. 4.

11) Πολυδ. ΣΤ'. 35.—Ἀθῆν. ΣΤ'. 27.

12) Bekker, *Anecd. Gr.* Α'. σελ. 449.

13) Φωτίου Λεξ. συναγ. ἐν λ. Μητρογύρ-
της.

14) Ἐνθ. ἀνωτ. ἐν λ. Ζύγαστρον.

Ο ΕΥΓΕΝΗΣ ΤΡΟΠΟΣ.

χείοις. Ἐν Ἀθήναις τὰ δημόσια γράμματα
ἐφυλάττοντο ἐν τῷ Μητρώῳ, ὑπὸ τὴν ἐπι-
τήρσιν τοῦ Προέδρου τῶν Πεντακοσίων, ὁ-
στις ὠνομάζετο Ἐπιστάτης¹, οὐχὶ δὲ καὶ
ἐν Σμύρνῃ, μολονότι καὶ ἐν τῇ πόλει ταύ-
τῃ, ὅπως εἶδομεν ἀνωτέρω, ὑπῆρχε Μη-
τρώον². Ἐν Δελφοῖς τὸ ἀρχεῖον ἐκαλεῖτο
Ζύγαστρον³. Πολλὰ δὲ τῶν δημοσίων ἐγ-
γραφῶν ἐφυλάττοντο ἐν ταῖς ναυαῖς· ἐν τῷ
τῆς Ὀλυμπίας ἐφυλάττετο ἡ στήλη ἐφ' ἧς
ἦν κεχαραγμένη ἡ συνθήκη τῆς ἑκατοντα-
ετοῦς συμμαχίας μεταξὺ τῶν Ἀθηναίων,
Ἑλλείων, Ἀργείων καὶ Μαντινέων⁴· ἐπὶ τῶν
τοίχων δὲ τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ ἐγράφοντο
τὰ ψήφισματα καὶ τὰ λοιπὰ παντοειδῆ ἐγ-
γραφα τὰ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ
τὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τιθέμενα⁵.
Ἐκ τοῦ τέλους δὲ τῆς περὶ ἧς πρόκειται
ἐπιγραφῆς μανθάνομεν πρῶτην ἤδη φοράν
ὅτι τὸ ἐν Σμύρνῃ ἀρχεῖον, τὸ συνήθως μνη-
μονεύομενον ἐν ταῖς ἐπιτυμβίαις ἐπιγραφαῖς
τῆς πόλεως ταύτης, ἔκειτο ἐν τῷ Μουσείῳ,
ἦτοι τῷ ναῷ τῶν Μουσῶν, οὕτως ἐπίσης
ἢ ἐν Σμύρνῃ ὑπαρξίς ἀλλαχόθεν δὲν γίνε-
ται γνωστὴ εἰμὴ μόνον ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς
ταύτης.

Γ. Ἐαρινός.

1) Δημοσθ. π. παραπροσβ. 381.—Ἀρι-
στοφ. Α'. 799.—Παυσ. Α'. 3. 4.

2) Πρβλ. καὶ Στράβ. ΙΔ'. α. 37.

3) Φώτιος ἔνθ. ἀνωτ.—Σουλ. Ἐλ. ἐπ.
Βοικχ. ἀρ. 3266, 3281, 3282, 3946 κτλ.

4) Παυσ. Ε'. 12. 7.

5) *Wescher et Foucart inscript. re-
cueillies à Delph.*

Ἐν κοινωνίᾳ ἧς ὁ πολιτισμὸς ἐστὶ τὸ ἐ-
πικρατοῦν χαρακτηριστικὸν σημεῖον, ἀνάγ-
κη πᾶσα ἵνα ὑπάρχωσι καὶ κανόνες τινὲς
ρυθμιζόντες τὰς πρὸς ἀλλήλους σχέσεις καὶ
συνδιαλέξεις τῶν ἀνθρώπων. Τὸ δ' ἐπίπλα-
σμα, οὕτως εἶπεν τοῦτο, δι' οὐ οἱ ἄνθρωποι
περιβάλλουν τὸν τρόπον τοῦ προσφέρεσθαι
καλεῖται κοσμιότης, ἢ, συνήθως, τρόπος εὐ-
γενής. Ὁ τρόπος οὗτος βέλγει καὶ μάς τέρ-
πει. Τὸν αἰσθανόμεθα, τὸν ἀγαπῶμεν, καί-
τοι ἀδυνατοῦντες νὰ δώσωμεν τὸν ὄρισμόν
αὐτοῦ, ἢ νὰ ἐξακριβώσωμεν τὴν πραγματι-
κὴν αὐτοῦ ἀξίαν. Δὲν εἶναι ἀρετὴ, διότι πᾶ-
σα ἀρετὴ ἐδρεύει ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐνῷ ὁ εὐγε-
νῆς τρόπος ὡς ἐλαφρα τὴς εὐώδης ἀτμοσφαι-
ρα τὸ σῶμα περικοσμεῖ. Δὲν εἶναι ἀρετὴ,
οὐδ' οὐσιώδες μέρος ἀρετῆς, καὶ τοῖς πολλὰ-
κις καθορᾶται ἀκόλουθος αὐτῆς. Ἐνίοτε δὲ,
φίλος ὢν τῆς κακίας, καταθέλγει διὰ τοῦ
ψεύδους καὶ τιτρώσκει μεθ' ἱλαρότητος, αἱ
δὲ λέξεις αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἐλαίου ἀπαλώτε-
ραι, εἰσὶν ὀξύτεραι διατόμου σπάθης. Ὁ σο-
φὸς τὸν θαυμάζει, ἀλλὰ δὲν τὸν λατρεύει· ὁ
αὐλικὸς τὸν καταστρέφει διὰ τοῦ υπερβάλ-
λοντος χαριεντισμοῦ, ὁ χωρικός τὸν περιφρο-
νεῖ χάριν τῆς ἀληθείας καὶ ὁ ἔρῳν τὸν προσ-
φέρει περιπαθῶς τῇ ἐρωμένῃ αὐτοῦ. Εἶναι ὁ
σταθερὸς ὀπαδὸς τῶν μᾶλλον διακεκριμένων
προσώπων καὶ τῶν εὐγενεστέρων συναγα-
στροφῶν τῶν πολιτισμένων κοινωνιῶν. Οἱ
δὲ τὰς ὑψίστους ἐν τῷ βίῳ θέσεις κατέχον-
τες, εἰσὶν οἱ μέγιστοι πάτρωνες αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καίτοι δυσχερὲς ὁ ὄρισμός, δυνά-
μεθα ὅμως θαρραλέως νὰ περιγράψωμεν τὰ
τῆς φύσεως αὐτοῦ. Δὲν εἶναι σειρά ἐπιτετη-
δευμένων φράσεων, οὐδ' ἀριθμὸς θέσεων ἢ
σημασιμῶν τοῦ σώματος, οὐδὲ δόλιον τέ-
χνασμα προσποιήσεων σεβασμάτων καὶ ὑ-
ποκλίσεων· ἀλλ' εἶναι ἡ σταθερὰ ἐκείνη διά-
θεσις τοῦ νοῦ, ἡ καθιστῶσα τοὺς ἀνοσιώ-
πους ἀφελεῖς καὶ ἀνεπιτηδεύτους· ἐν τῇ δια-
γωγῇ καὶ ἐν τῇ συνομιλίᾳ αὐτῶν, συνδιαλ-
λακτικῶς ἐν ταῖς κρίσεσιν καὶ εὐδιαθέτους

πρὸς τὴν εὐημερίαν ἑνὸς ἐκάστου. Εἶναι ἡ χάρις ἐκείνη ἢ καθιστῶσα τὴν ἐπίπληξιν εὐπρόσδεκτον, τὴν ὑποχρέωσιν εὐάρεστον καὶ τὰς καλὰς ἐκδουλεύσεις ἕσαι ἐν τῇ μνήμῃ διαμενούσας.

Ἐν κοινωνίᾳ ἔνθα τὸ ἀρέσκειν ἐστὶ κυρίως τὸ πᾶν, ὁ εὐγενὴς τρόπος εἶναι τὸ ἄκρον ἄκρον τῶν ἡθῶν. Δὲν ἀποκτάται ὅμως δι' ἀπλῆς ἀπομιμήσεως, καθότι εἶναι ὁ φυσικὸς καρπὸς νοῦς ἐπιτυχῶς ἐσχηματισμένου, ἢ, οὕτω πῶς βελτιωθέντος ὑπὸ τῆς καλλιέργειας καὶ τῆς πείρας τῶν τεῦ κόσμου, ὥστε αἱ ἀξίεραστοὶ αὐτοῦ ἔξεις ἀπέβησαν αὐτῷ τέλος φυσικαί. Ἡ βῆσις αὐτοῦ εἶναι τὸ τρυφερὸν αἰσθημα τοῦ τί ὀφείλομεν πρὸς ἑαυτοῦ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους, καὶ προσέτι ὀξεία τις κρίσις τοῦ νοῦς, διὰ μιᾶς συλλαμβάνουσα τὰς τε περιστάσεις καὶ τὰς διαφορὰς αὐτῶν ποικιλίας.

Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ φέρεσθαι ἐπιδοκιμάζεται παρὰ πάντων, ὡς ὦν τὸ μέσον τοῦ ἐκδηλοῦν τὰ ἐναρετώτερα καὶ εὐγενέστερα αἰσθητά. Λαμβάνει δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ ἐκ τῶν συμπαθητικῶν καὶ γενναίων ἰδιοτήτων τοῦ νοῦς. Ἐνθαρρύνεται ὑπὸ τῆς καλοκάγαθίας, ἐξασκεῖται ἐν τῇ ἀγαθοεργίᾳ, ἐπαυξάνει ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ὑπὸ τῆς ὀρθῆς σκέψεως καθίσταται εὐαρεστότερος καὶ κατὰ συνέπειαν πρακτικώτερος. Τείνει μεγάλως πρὸς τὸ νὰ ἀπαλείψῃ ἐκ τῆς καρδίας πᾶσαν κατῆφειαν, μελαγχολίαν καὶ στωϊκῆς ἀπάθειαν. Τοσοῦτω δὲ βαθέως ἐρρίζωται ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν κατεχόντων αὐτὸν, ὥστε ἀποβαίνει ἀδύνατον τὸ νὰ ἐκτοπισθῇ δι' ἰδιοτροπίας, νὰ λησμονηθῇ δι' ἀμελείας, νὰ καταβληθῇ διὰ τῆς βίας, ἢ ν' ἀπομιμηθῇ διὰ τοῦ θράσους. Ἄλλ' οὐδὲ δυνατόν ποτε νὰ ἐπικρύπτηται, ἐκτὸς μόνον ὅτε ὁ νοῦς μεθεῖ ὑπὸ πάθους, τὸ σῶμα ὑπὸ πνευματωδῶν ποτῶν, ἢ ἡ ψυχὴ ἐπηρεάζεται ὑπὸ ἀδημονίας. Διαμένει ὅθεν μετὰ τῶν ἀτόμων ἐν πάσαις περιστάσεσι καὶ καταστάσεσιν. Ἐν τῇ βασιλικῇ αὐτῇ θεωρεῖ τὸν μονάρχην ἄνευ τρόμου. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ἢ ἐν τοῖς ὄδοις ἐμβλέπει τοὺς ἀνωτέρους ἄνευ δουλοπρεπείας, τοὺς δ' ὑποδεστέρους ἄνευ περιφρο-

νήσεως. Ἐν τῇ εὐτυχίᾳ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον νὰ προσαγορεύῃ τὴν ἐρασίαν αὐτοῦ σύζυγον μετὰ τῆς τρυφερωτέρας στοργῆς, τὰ τέκνα τοῦ μεθ' ἡδονῆς, τοὺς συγγενεῖς μετὰ σεβασμοῦ, τοὺς φίλους φιλοφρόνως, τοὺς οἰκιακοὺς ἄνευ ἀλαζονείας καὶ τοὺς πελάτας αὐτοῦ μετὰ συμπαθείας. Ἐν τῇ δυστυχίᾳ ἐπίσης οὐδόλως θωπεύει τὸν ἀνώτερον οὐδὲ χαμερπῶς ὑποπιθῆσει αὐτῷ, ἀλλὰ τὴν παραμυθίαν αὐτοῦ ἀνευρίσκει ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ τῇ φιλοσοφίᾳ. Ὁ ἐμπορούμενος λοιπὸν ὑπὸ τοῦ εὐγενοῦς τούτου τρόπου καθοδηγεῖται πάντοτε ὑπὸ τῶν κανόνων τέχνης ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως ὑπαγορευομένων.

Ἐκ τῶν προειρημένων εὐλόγως ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἐπ' ἀνάγκῃς ἐστὶν ἵνα πάσης καταστάσεως ἄνθρωποι, ὡς μέτοχοι τῆς τέχνης ταύτης τοῦ ἀρέσκειν, τῆς τοσοῦτω ἐπωφελοῦς τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει. Ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἐπ' ὀλίγον περὶ τούτου μοχθήσωσι θέλουν ταχέως ἐπιτύχει. Τοῦ δὲ τρόπου τούτου ἄπαξ ἐπιτευχθέντος, ἔσμεν βέβαιοι ὅτι ἡ ἡδονὴ ἣν θέλουν δοκιμάζει ἐν τῇ ἐξασκήσει αὐτοῦ, θέλει μεγάλως ἀποζημιώσει αὐτοὺς διὰ πάσας τὰς δυσχερεῖας αἱ ὑπέστησαν ἐν τῇ ἀπολαύσει· διότι θέλουν παρατηρήσει ὅτι θέλουν καταστῆ μάλλον εὐάρεστοι τοῖς ὁμοίοις αὐτῶν, καὶ βέλτιον εὐδοκιμεῖ ἐν πάσαις ταῖς ἐν τῷ βίῳ συναλλαγαῖς, καὶ κατὰ συνέπειαν ἤρωες ἐκάστοτε ἀναδείκνυσθαι. Διὰ τοῦ εὐγενοῦς τρόπου οἱ βασιλεῖς ὑπερασπίζου ἑαυτοὺς ἰσχυρότερον ἢ διὰ τῶν στρατῶν. Δι' αὐτοῦ εὐχερῶς καθοδηγοῦν τοὺς ὑπουργοὺς τῶν, ἀποκτῶσι τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τοὺς προσήκοντας φόρους. Θεωρήσατε Λουδοβίκον τὸν ΙΔ'. Ὅπόσον στερεῶς ἐγκαθιδρόθη ἐν τῇ βασιλικῇ ἐξουσίᾳ διὰ τῆς ἐξόχου εὐγενείας τῶν τρόπων καὶ τῶν ἡθῶν του! Ἀναβὰς εἰς τὸν θρόνον μετὰ τοὺς ἐμφυλίους ἐκείνους πολέμους εἴτινες ἐλυμαίνοντο τὴν Γαλλίαν σχεδὸν ἀδιαλείπτως ἀπὸ τοῦ θανάτου Ἑρρίκου τοῦ Β', ἡ νεότης του, τὸ ἐπίχαρι τοῦ προσώπου του, ἡ εὐφυΐα καὶ τὸ μέγεθος τοῦ χαρακτῆρός του, καὶ πρὸς δὲ τούτοις ἡ μετὰ τῆς Ἰσπανικῆς σοβαρότητος ἠνωμένη ἴτα-

λικὴ κομψότης, κληροδότημα Ἄννης τῆς Αὐστριακῆς καὶ τοῦ Καρδινάλιου Μαζαρίνου, ἐπέπλησαν ἕπαντας τοὺς ὑπηκόους τοῦ θαυμασμοῦ, στοργῆς καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἠνέωξαν τὰς καρδίας των πρὸς τὴν ἀγάπην, τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν χαρὰν, καὶ τοῖς ἐνέσπειραν τὸν πάθον πολιτικῆς ἀνέσεως, νομιμόφρονος ἐξουσίας καὶ ἐδραίας κυβερνήσεως. Μετὰ πλείονος ὅθεν ἀληθείας δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν περὶ αὐτοῦ, ὅπερ ὁ Βιργίλιος εἶπε περὶ τοῦ Αὐγούστου, ὅτι «ἐβασίλευεν ἐπὶ ὑπνῶδων, οἰκεία βουλήσει τοῖς νόμοις αὐτοῦ ὑποτασσομένων.» Διὰ τῆς εὐγενείας τῶν τρόπων, ὁ στρατηγὸς διατηρεῖ τὸν στρατὸν πειθαρχούμενον, καὶ πασιδηλόν ἐστὶν ὅτι, ὅταν αἱ διαταγαὶ τοῦ στρατηγοῦ ἀσμένως ἐκτελῶνται, οἱ στρατιῶται καθίστανται ἐπιτυχέστεροι καὶ εὐαγωγότεροι, καθότι ἐξαιρετος πειθαρχία καὶ λαμπρά ἐπιτυχία εἰσὶν ἐπακόλουθα τοιαύτης ἀγαθῆς πραγμάτων καταστάσεως. Τοιοῦτω τῷ τρόπῳ ὁ Κύρος κατεκτήσατο τὴν Βαβυλῶνα, ὁ Ἀλέξανδρος τὴν Περσίαν, ὁ Ἑρρίκος Β' τὴν Γαλλίαν, ὁ στρατάρχης Τουρένος τὴν Ὀλλανδίαν καὶ ὁ δούξ Μαρλβωρὸν τὴν Γερμανίαν. Διὰ τῆς χάριτος τῶν λόγων καὶ τῶν τρόπων, οἱ ῥήτορες καὶ οἱ ἱεροκήρυκες καταπέθουσιν, ἐνθουσιάζουσι καὶ ἀνυψοῦσι τὰς ψυχὰς τῶν ἀκροωμένων αὐτοῦ. Ὁ εὐγενὴς τρόπος ἐστὶ διάθεσις νοῦς τὰ πάντα καταβάλλουσα, ἔλαιον ἐπὶ ἀποτόμων βράχων καὶ ὄξος ἐπὶ πεπηγῶν ὀρέων ἐπιχέουσα, καὶ τὰς δυσκάμπτους καὶ σκληροτέρας καρδίας ἀπαλύουσα καὶ εὐχερῶς προσεκτωμένη.

Ἄλλὰ τίνας αἱ ἀρχαὶ δι' ὧν δυνάμεθα νὰ λάβωμεν γινῶσιν τῆς ἐξόχου καὶ ἐπιζήλου ταύτης διαθέσεως; Ἰδοὺ αὐταί: Ὁ εὐγενὴς τοὺς τρόπους οὐδένα οὐδέποτε κακολογεῖ Ὀνειδιζόμενος δὲν ἀνθυβρίζει. Ἀλαζονικῶς οὐδέποτε φέρεται, οὐδὲ προπετεῖς ἐρωτήσεις προβάλλει. Εἰς ἀγροίκους λέξεις ἀγροίκως δὲν ἀποκρίνεται. Ἀποδίδει τιμὴν πρὸς εὐθ: τιμὴ καὶ σέβας ὀφείλονται. Οὕτω δὲ θεωρεῖ τοὺς βασιλεῖς μεθ' ἱεροῦ σεβασμοῦ, τοὺς εὐγενεῖς

μεθ' ὑποκλίσεως καὶ τοὺς δημότας μετὰ πατριωτικῆς ὑπολήψεως. Περιποιεῖται τοὺς φίλους περιπαθῶς, τοὺς ἀνωτέρους ταπεινῶς, τοὺς ὁμοίους οἰκείως καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν εὐμενῶς. Ὀμιλεῖ ἀνυποκρίτως, γράφει ἐλευθέρως, ἀνέτως καὶ φύσει γλαφυρῶς. Οὐδέποτε διεγείρει τὸ ἐρόθημα τῆς αἰδοῦς ἐπὶ τῶν παρειῶν τῆς σεμνότητος. Οὐδέποτε προσβάλλει ἄνθρωπον πατριαστὴν, ἢ διάφορον θρησκείαν πρεσβεύοντα. Οὐδέποτε ἐρίζει, οὐδὲ λογομαχεῖ ἐπιτακτικῶς, ἀλλὰ πᾶν κίνημα αὐτοῦ καθιστᾷ ἐπίχαρι, πᾶν βλέμμα ἰλαρὸν, πᾶσαν ἔκφρασιν εὐφραδῆ καὶ πᾶσαν πράξιν γενναίαν. Καθιστᾷ τέλος τὴν παιδείαν ἀρεστὴν, ἐπαινῶν τὰς ἀρετὰς τῶν κατεχόντων αὐτὴν καὶ ἐπικυρῶν οὕτω τὴν ἀξίαν τῶν δογμάτων αὐτῆς.

Ἀποφαινόμεθα ὅτι οὐκ εὐχερῆς τὸ κερτῆσθαι τὸν εὐγενὴ τρόπον. Ὀφείλει τις πρὸς τοῦτο ἵνα ἢ ἐντελῶς ἐξησκημένος ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ βίου. Οἱ κανόνες παρέχουσιν ἀπλῶς γενικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ λεπτότης τοῦ νοῦς καὶ τῆς κρίσεως δύναται μόνη νὰ ποιήσῃ ἐπιτυχῆ καὶ ἄμεσον τῶν κανόνων τούτων ἐφαρμογὴν, ἀλλ' ἡ ἐτοιμότης αὐτῆ τοῦ συλλαμβάνειν καὶ ἐκτελεῖν εἶναι προῖον οὐχὶ θεωρίας ἀλλὰ πράξεως. Δυνάμεθα μὲν νὰ ὀρίσωμεν κανόνας δι' ὧν ὁ ἀρχηγὸς ἑνὸς στρατοῦ νὰ κανονίξῃ τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ πῶς ἠθέλομεν παράσχει αὐτῷ τὴν ἀντιληπτικὴν ἐκείνην ὀξυδέρκειαν δι' ἣς μόνης ἀναδείκνυται ὁ στρατηγός; τὸ διαγνωστικὸν ἐκεῖνο βλέμμα τὸ καθιστῶν ἕνα μέγαν Ἀλέξανδρον ἢ Ναπολέοντα, ἕνα Βελιγικτῶνα ἢ Τουρένον, ἱκανὸν πρὸς τὸ συνδυάζειν τὰς περιστάσεις; Τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ ἄμεσον ἀπαύγασμα τῆς εὐφυΐας. Δύναται τις βεβαίως νὰ ὑποδείξῃ, τί τὸ εὐπρεπές, τί τὸ προσήκον, τί ἰδιότης χαρακτῆρος. Ἄλλὰ τούτων γνωστῶν ἄπαξ γενομένων, πῶς θέλομεν πράξει ἵνα μὴ, ἐναντίον τῆς ἐννοίας τούτων, ὑποπέσωμεν εἰς λάθος, ἢ περιέλθωμεν εἰς θέσιν δυσχερῆ; Οὐ παντὸς ἐπιδεικνύει τὴν ὑπερφυᾶ ἐκείνην ἐτοιμότητα τῆς κρίσεως, ἥτις διεδηλώθη ποτὲ ἐν κρισιμωτάτῃ περιπτώσει ὑπὸ τοῦ καρδινά-

λιου Ριγελίως. Τὸ ἀνέκδοτον, ἂν καὶ γνωστὸν, ἀναφέρομεν καὶ αὐθις ἐνταῦθα :

Ὁ Λουδοβίκος ΙΓ', καὶ τοὶ μισῶν τὸν Καρδινάλιον, ἐνεπιστεύθη αὐτῷ ἅπασαν τὴν ἐξουσίαν τοῦ καταναγκαστικῶς οὕτως εἰπεῖν· ἀλλ' ἐζήτει πάντοτε ὅπως τὴν ἀνάγκη προσβάλλων ἐκάστοτε αὐτόν. Τοῦτο δὲ οὐκ ἀγνοῶν ὁ καρδινάλιος, δὲν ἠδύνατο εὐκόλως ν' ἀπατηθῆ. Ἐσπέραν τινὰ ὁ βασιλεὺς συνεκάλεσεν ἑκτακτον συμβούλιον ἐν τοῖς ἀνακτόροις. Ὁ καρδινάλιος ἔτυχε νὰ συνομιλήσῃ μετὰ τινος παρὰ τῆ θύρας τῆς αἰθούσης, οὐδόλως προσέχων εἰς τὴν προσέλευσιν τοῦ βασιλέως. Αἴφνης ἡ θύρα ἀνοίγεται, καὶ ὁ καρδινάλιος σπεύδει νὰ καταλάβῃ τὴν ἰδιόχουσαν αὐτῷ θέσιν. Ἄλλ' ὁ Λουδοβίκος, ὡν ἤδη ἐγγύτατα αὐτοῦ, τὸν ὠθεῖ ἐπισθεν καὶ δι' ὀργίλου καὶ εἰρωνικοῦ τρόπου τῷ λέγει. « Προχώρη, Κύριε, προχώρη, οἱ πάντες γινώσκουσιν ὅτι σὺ ὁ βασιλεὺς ἐνταῦθα. » Νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν διαταγὴν ἐφαίνετο τῷ καρδινάλιῳ ἀδύνατον, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ ν' ἀπειθήσῃ. Οὐδόλως ἔμως διστάζει, ἀλλ' ἀναρπάσας ἀμέσως μίαν λαμπάδα ἐκ τῶν χειρῶν ἐνὸς τῶν ἀκολούθων εὐγενεοπαίδων, καὶ κλίνας τὸν αὐχένα, λέγει ταπεινῆ τῆ φωνῇ. « Προχώρω, Μεγαλειότατε, ἀφοῦ ἡ Ἑμετέρα Μεγαλειότης μοὶ τὸ διατάττει, ἀλλὰ πράττω τοῦτο ὡς ὁ ἔσχατος τῶν δούλων σας. » καὶ οὕτω προέβη βήματά τινα πρὸ τοῦ βασιλέως μεθ' ὑποκλίσεως καὶ κρατῶν τὴν λαμπάδα. Βεβαίως ἡ εὐφυΐα αὕτη καὶ ἡ ἐτοιμότης τοῦ νοῦς ἐπανήγαγον τὴν ἰλαρότητα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ'. Τοιαύτη ἡ χάρις τῶν καλῶν ἠθῶν καὶ τρόπων. Διασώζων ἐκ τῶν παγίδων, προσκτώσας τὰς καρδίας διὰ τοῦ μειδιάματος καὶ τῶν εὐγενῶν ἐκφράσεων, καὶ συσφίγγουσι τοὺς δεσμοὺς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς στοργῆς.

Οἱ αὐλικοὶ ἰδίως φαίνονται ἐπισύροντες ὡς πρὸς τοῦτο τὴν προσοχὴν ἡμῶν καὶ πρὶν εἶτι τὸ ἐνοήσωμεν. Ἡ δὲ μεγάλη αὐτῆ ὑπεροχὴ τῶν τρόπων αὐτῶν, γεννᾶται ἐκ τῶν πολυποικίλων σκηνῶν καὶ τῆς πλη-

θούς τῶν περιστάσεων ἐν αἷς διατελοῦσιν, εἴτε ἐνεργῶν ἢ θεωρητικῶν μέρος λαμβάνοντες ἐν αὐταῖς. Διαιτητὰ ὄντες τῆς κομψότητος καὶ κοσμιότητος, αἰσθάνονται οὗτοι ὀξέως καὶ κρίνουν δεξιῶς. Ἡ ἔννοια τοῦ πρέποντος οὐδέποτε ἐγκαταλείπει αὐτοῦς, καθόσον μάλιστα τὸ ἐλάχιστον σφάλμα ἔσεται ἐπιζήμιον αὐτοῖς. Λαμβάνουσι δὲ τὴν ἀπόφασιν τῶν ταχέως καὶ ἀσφαλῶς, ὡς ὁ ἀτράχως παίζων, ὡς καλῶς προγιγνώσκων τὰς περιπετείας τοῦ παιγνίου.

Ἐν κτήμα τσοσούτῳ ἐπωφελες, ἐπαγωγὴν καὶ ἔντιμον, ὡς ὁ εὐγενὴς, τρόπος ὠφελεῖ μᾶλλον νὰ θαυμάζηται καὶ ὑφ' ἀπάντων νὰ ἐξασκῆται, ἀλλ' ἐν τούτοις παρ' οὐκ ὀλίγων περιφρονεῖται καὶ ἐμπαίζεται. Ὁμολογητέον δυστυχῶς ὅτι ὑπάρχουσιν ὑποκείμενα ἀλλοκότων καὶ σκωπτικῶν διαθέσεων, μεθ' ὧν οὐδόλως προτιθέμεθα ν' ἀμφιβετησώμεν, καθόσον καὶ τὰ μᾶλλον πειστικὰ ἐπιχειρήματα δὲν ἠθέλον ἐκρίζωσει τὰς ἀμεταπειστοὺς γνώμας ἢ ἐπιδράσει ἐπὶ τῶν χαλεπῶν αἰσθημάτων αὐτῶν.

Ἡ τέχνη ἡ διδάσκουσα τὸ ἐκφράζειν τὰς ἰδέας μας προσηκόντως καὶ ἐκτελεῖν τὰς προθέσεις μας εὐπροσδέκτως, εἶναι τέχνη ἣν ἅπαντες ὀφείλομεν νὰ διδασθῶμεν καὶ ἐκμάθωμεν. Ἡ δὲ σύντονος προσοχὴ, ἡ ἄσκησις προσπάθειαι καὶ ἡ ἐπιδειξιότης, ἄτινα πρὸς τοῦτο βεβαίως ἀπαιτοῦνται, οὐδεμίαν εὐλογοφανῆ ἢ εὐσταθῆ ἀντίρρησην δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι κατ' αὐτῆς. Ἄρκει νὰ θεωρήσωμεν τὸ σινοστράκινον δοχεῖον τὸ ἐν τῷ ἡμετέρῳ θαλάμῳ, καὶ συλλογισθῶμεν ὅτι πρὶν ἢ οὕτω πως ἐπεξεργασθῆ, ἐφαίνετο δυσάρεστον τῷ βλέμματι, ὄγκος πηλοῦ, ὄλως ἄχρηστος, τραχὺς πρὸς τὴν ἀφῆν καὶ ἀκηδῆς πρὸς τὴν ὄσφρησιν. Ἄλλ' ἔμως διὰ πολλῶν ἐργαλείων, πολλῶν πυρακτώσεων καὶ πολλῶν χειρῶν ὁ πηλὸς οὗτος ἐσκληρύνθη, ἐκοιλάνθη, διετυπώθη, ἐσημάνθη διὰ τῆς βαφῆς, ἐτορνεύθη διὰ τοῦ τροχοῦ, ὠξύνθη διὰ τοῦ κοπιδίου καὶ τέλος ἐχρυσώθη ὑπὸ ἐπιτηδεῖου στιλβωτοῦ πρὶν ἢ προσλάβῃ τὸ σχῆμα ποτηρίου ἢ πινακίου, ἐξ ἑ-

κείνων ἄτινα περικοσμοῦσι τὴν ἡμετέραν τράπεζαν. Τοιοῦτοτρόπως ἡ τραχυτέρα ἀπειροκαλία καθιρρίζεται ὑπὸ τῶν ἐργαλείων τῆς ἀβρότητας, λαμπρύνεται διὰ τοῦ πυρὸς τῆς ἀμίλλης καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ διορθοῦται ὑπὸ ἐπιδηδεῖου κηλεμόνος ἢ φιλοστόργου πατρὸς ἢ δ' ἀπολίτευτος φύσις αὐτῆς μορφοῦται διὰ τῆς βαρῆς τῆς κομψότητος, κοιλιανεται διὰ τῆς κοπίδος τῆς ἐπιδιορθώσεως, διατυπύεται διὰ τῆς εὐγενείας, τορνεύεται διὰ τῶν χρηστῶν ἠθῶν τοῦ αἰῶνος καὶ ἐπιχρυσύεται διὰ τῆς ἐπιτηδεῖου στιλβώσεως διηνεκοῦς ἐπικαθάρσεως· καὶ διὰ τῶν μέσων τούτων παράγονται οἱ εὐγενεῖς ἐκεῖνοι τρόποι οἱ προσέλκοντες τοὺς πάντας πρὸς ἡμᾶς, καὶ οἱ κανόνες ἐκεῖνοι τοῦ ἀρμόζοντος, δι' ὧν διέπονται καὶ διατρέφονται τὰ ἦθη, καὶ ἡ εὐάρεστος ἐκείνη διάθεσις ἢ περικοσμοῦσα πᾶσαν πρᾶξιν τοῦ βίου, ὅσον μικρὰ καὶ ἀσπύαντος ὑποτεθῆ.

Ὁ Λουδοβίκος ἐρωτηθεὶς ποτε ὅποιον τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ Χριστιανοῦ. « Ἡ ταπεινότης, » ἀπεκρίνατο. Ἐρωτηθεὶς καὶ πάλιν, ὅποιον τὸ δεύτερον. « Ἡ αὐτῆ ἀπῆντησις, καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο δυνάμεθα καὶ ἡμεῖς νὰ εἰπωμεν κατ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν εὐγενῆ τρόπον. Μεγίστη ταπεινότης κυρίως ἀπαιτεῖται πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ. Εἶναι ἡ ἀκρογωνία αὐτοῦ βίου. Ἀλλὰ διὰ τῆς ταπεινότητος δὲν ἐννοοῦμεν πνεῦμα χυμερπῆς, ἢ αὐταπάρησιν αἰσθημάτων, οὐδὲ ἐξευτελισμὸν ἐν ταῖς ἡμετέραις πράξεσιν. Πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Ὑπάρχει εὐγενὴς τις ὑπερηφάνεια ἣν ὀφείλομεν πάντοτε νὰ διατηρῶμεν ἐν τοῖς ἔργοις ἡμῶν. Αὕτη ὑποστηρίζει τὸν ἄνθρωπον ἐν ἡμέραις θλίψεως καὶ ταραχῆς, προστίθεισιν ἀξιολογότητα τῷ χαρακτῆρι αὐτοῦ, ὡς αὐτὸν ἰσχυρῶς εἰς τὴν ἐπιχείρησιν εὐγενῶν πράξεων, καὶ τὸν ἀποτρέπει συγχρόνως τοῦ νὰ φανῆ ποτε χαμερπῆς ἢ ἀξίωμεμπτος ἐν τῇ διαγωγῇ αὐτοῦ. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως, ἀνευδάτως ἐνιστάμεθα κατὰ τῆς ὑπερηφάνειας ἐκείνης τῆς ἐπὶ τῇ ἀπαιδευσίᾳ καὶ ἀμαθείᾳ αὐτῆς ἐνασμενίζομένης, ἐπὶ δὲ τοῖς

ἐνδόξοις τίτλοις τῶν προγόνων αὐτῆς ἀρκομένης, καὶ μακρὰν τοῦ ἐκτελέσαι τι ἀντάξιον ἢ ἐφάμιλλον αὐτοῖς, διὰ τρόπου προπετοῦς, ἀγερώχου καὶ μωροῦ, περιφροσύνης καὶ καλῆς ἀνατροφῆς. Ὁ ὑπὸ τοιούτου εἶδους ὑπερηφάνειας ἐμφορούμενος οὐδέποτε ἔσται πράγματι εὐγενὴς, καθότι οὐδενὸς τὴν εὐνοϊαν θηρεύων, τοὺς πάντας ὀλιγοῦρεῖ. Ὁ ἐπιθυμῶν ἵνα ἡ εὐγενὴς καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένος, ὀφείλει πάντοτε νὰ συναισθάνηται τὸ ἀνεπαρκές, τὴν ἀνικανότητα, τὴν ἐξάρτησιν, τὸν ὑποδεέστερον βαθμὸν καὶ τὰς πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος ὑποχρεώσεις αὐτοῦ.

Ἐν τῷ σπουδάζειν τὸν εὐγενῆ τρόπον, ὀφείλομεν ἵνα συντόμως ἐπιστῶμεν τὸ ἡμέτερον βλέμμα ἐπὶ τῶν ἀξιωματῶν, τῶν βουλευμάτων καὶ τῶν ἐθίμων τοῦ κόσμου, καὶ συνεπῶς αὐτοῖς νὰ κανονίζωμεν καὶ νὰ μορφώνωμεν τὴν ἡμετέραν διαγωγὴν. Νὰ παρατηρῶμεν πρὸς τούτοις τὴν διαγωγὴν, τὸ ἦθος καὶ τὰς ἐλαχίστας πράξεις ἀπάντων ἐν γένει τῶν ἀνθρώπων, διότι παρ' ἐνὸς ἐκάστου δυάμεθα ν' ἀρυσθῶμεν καὶ νὰ διδασθῶμεν τι. Ἐκ τοῦ ἀφελούς ἡθους τοῦ προσώπου, τοῦ ἀποτόμου ὄρους τοῦ λόγου, τῶν ἀτημελήτων πράξεων καὶ ἀνεπιδειξίων προσφωνήσεων τοῦ χωρικοῦ, δυνάμεθα νὰ διδασθῶμεν εὐλακρίνειαν καὶ φιλικὴν ἐλευθερίαν, ἀνεπιτήδευτον καὶ ἄλοπον ἦθος καὶ ἀπρομελέτητον συμπεριφορὰν ἐκ δὲ τῆς τολμηρῆς παραστάσεως, τοῦ στρατιωτικοῦ ἠθους, τῆς ζωηρᾶς συνδιαλέξεως καὶ τῶν γενναίων ἰδιωματῶν τοῦ στρατιώτου, δυνάμεθα νὰ διδασθῶμεν πεποίθησιν καὶ δεξιότητα ἐν τοῖς ἐπαγγέλμασιν ἡμῶν, φαιδρὸς καὶ ζωηρὸς χαριεντισμὸς τοῦ ἐκφράζεσθαι, διηνεκῆ πρὸς τὸν πλησίον συμπάθειαν καὶ τιμὴν οὐδέποτε ἀθετουμένην καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὑπερηφάνου βαδίσματος, τοῦ σκυθρωποῦ βλέμματος καὶ τῆς ἐνδελεχοῦς φιλοπονίας τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρός, δυνάμεθα νὰ διδασθῶμεν προσήκουσαν σοβαρότητα, ἀδιάλειπτον καρτερίαν ἐν ταῖς ἐπιχειρήμασι καὶ τὴν τέχνην τοῦ ἀρέσκειν οὐ μόνον τοῖς

φίλοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐχθροῖς, διὰ τῶν πράξεων ἡμῶν.

Ἐμ. Γιαννακόπουλος.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΟΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΟΥ ΣΑΛΕΡΝΟΥ.

(Ἐκ τῆς ὑπὸ Daremberg συγγραφείσης ιστορίας τῆς Ἰατρικῆς).

Ἡ ἱστορία τῆς Σχολῆς τοῦ Σαλέρνου περιωρίζεται μέχρι ἐσχάτων εἰς ἰορίστους γνώσεις περὶ τινος τῶν ἱατρῶν οἵτινες ἐδίδασξαν ἢ μετέβησαν τὴν τέχνην αὐτοῖσι καὶ περὶ τοῦ διδασκτικοῦ ποιήματος, εἰδούς περὶ τῆς παιήσεως καὶ γνωστοῦ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Σαλερνιτικῆ Σχολῆς. Οἱ πολυμαθέστεροι τῶν ἱστορικῶν οὗτοι τὰ Σαλερνιτικὰ συγγράμματα ἀνέγνωσαν ἀμὰ τῆ ἐφευρίσει τῆς τυπογραφίας ἐκδοθέντα¹ θεωροῦντες ταῦτα ὡς βάρβαρα καὶ δεισιδαίμονα, οὔτε τὰ χειρόγραφα, οὔτε τὰ ἀνεύρουσιν τῶν εἰς λήθη πεσόντων, οὔτε τοῦ χαρακτα, τὰ χρονικά καὶ τὰ ἄλλα ἔγγραφα τεκμήρια ὅπως ἐκ τούτων συλλέξωσι πᾶν ὃ, τι σχετικὸν πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Σχολῆς ταύτης, ἧτις ἀδύνατον ἦτο εἰς τοιαύτην περιελθοῦσα δοῦσαν νὰ μὴ ἐγκαταλίπη ἴχνη τινὰ πρὸς τοῖς μεταγενεστέροις.

1) Ὡς ἐν παραδείγματι, ἡ Πρακτικὴ Ἰωάν. τοῦ Πλατεαρίου, τὸ περὶ Ἰατρικῆς ὕλης ἑτέρου Πλατεαρίου, τὸ ἀντιδοτικὸν τοῦ Νικολάου, μετὰ τῆς Γλώσσης τρίτου τινὸς Πλατεαρίου, ἡ ἀνατομία τοῦ Χοίρου καὶ ἡ Θεραπευτικὴ ὑπὸ Κόφρων, ὁ ἐμπασθῆς τοῦ Κρισιπόντου, τὸ περὶ Γυναικείων νόσων τῆς Τροπούλλας σύγγραμμα, αἱ μεταφράσεις τοῦ Κωνσταντίνου, ἐκτὸς ἄλλων φυλλαδίων ἀνωμόμων ἢ νόθων ἄτινα δυσκόλως δύναται τις νὰ θεωρήσῃ ὡς Σαλερνιτικὰ ἔργα.

Ἡ γνῶσις πῶς ἡ ἱατρικὴ διεσώθη περιελθοῦσα ἐκ τῶν Ἑλλήνων εἰς τοὺς Λατίνους, ὑπὸ τινος δὲ περιστάσεως εἰσεχώρησεν εἰς Σαλέρνον. Ἀπλῶς παρεδέχοντο ὅτι τὸ πᾶν παρὰ Γαληνοῦ καὶ τῶν Ἀράβων προήλθε χωρὶς ποσῶς νὰ ἐρευνηθῶσι μετ' ἀκριβείας τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα καὶ τὴν διαδοχὴν τῶν δογμάτων ἅτινα ἠκολούθησαν καὶ ἐδίδασξαν οἱ ἐν αὐτῇ διδάσκαλοι. Διότι ὁ μὲν Γαληνὸς ἦτο ἤτιον ἴσως γνωστὸς ἢ ἄλλοι Ἕλληνες ἱατροὶ κατὰ τὴν πρώτην περίοδον τοῦ μεταίωνα, οἱ δὲ Ἀράβες παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ Μοναχοῦ τὸ πρῶτον ἐν τῇ Δύσει εἰσήχθησαν, δύο δὴλον ὅτι αἰώνας μετὰ τὴν ἴδρυσιν τῆς Σχολῆς.

I.

Ἄλλ' ἰδοὺ πῶς αἴρνη: ἡ ἱστορία τῆς Σχολῆς τοῦ Σαλέρνου ἠλλαξέ φάσιν. Ὁ σοφὸς ἱατρός Ἐνσχελος κατεγίνετο ἀπὸ τοῦ 1837 περὶ τὴν δημοσίευσιν καταλόγου ἀπάντων τῶν μεταίωνικῶν ἱατρικῶν χειρογράφων τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Βρατισλαύης διασωζομένων. Ἐν ἀρχῇ τῶν ἐρευνῶν του εὖρε χειρόγραφόν τι τοῦ δεκάτου τρίτου αἰῶνος περὶ τοῦ ὁποῦ οὐδεὶς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχεν ἀναγέρει. Ἡ φιλολογία αὕτη περιεῖχε τριάκοντα πέντε βιβλία σαλερνιτικῆς καταγωγῆς, τέως ἄγνωστα, ἐγκλειόμενα ἐκτὸς τῆς χειρουργικῆς ἀπαντας τοῦ κλάδου τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Τὸ δεύτερον βιβλίον, ὑπὸ τὸν τίτλον Περὶ τῆς τῶν νοσημάτων θεραπείας (*De ægritudinum Curatione*), συγκείμενον ἐξ ἑκατὸν ἑβδομηκοντα τριῶν κεφαλαίων, εἶναι ἀληθῆς ἐγκυκλοπαιδεία, ὡς τοῦ Ὀριθασίου, Ἀετίου, Παύλου Αἰγινήτου, ἐκ περικοπῶν τῶν τοῦ Σαλέρνου διδασκάλων, ὧν τινες μὲν ἦσαν ἤδη γνωστοί, ὡς Πλατεάριος, Κόφρων καὶ ἡ γυνὴ Τροπούλλια, ἄλλοι δὲ πρῶτον καταλαμβάνουσι θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὡς Βερθολομαῖος, Πετράκιος, Φεβέρριος καὶ Ἰωάννης Ἀφλάκιος. Ἰδίαν δὲ λεπτομερῆ καὶ ἀκριβεστάτην πραγματείαν περὶ τοῦ χειρογράφου τούτου ἐπόνησεν ὁ σοφὸς Ἐνσχελος.

λος, καταχωρηθεῖσαν ἐν τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντι περιοδικῷ Ἰανῶ, καθιερωμένῳ εἰς τὴν τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν.

Ἡ Σαλερνιτικὴ ἐπιτομὴ, καὶ τοὶ λίαν σπουδαῖα, περιέχει ἀπλῶς περικοπὰς τῶν συγγραμμάτων τῶν σαλερνίων διδασκάλων, οὐχὶ δὲ ὀλόκληρα καὶ τὰ συγγράμματα ὡς τε κυρίως εἶπειν τὰ διεσπαρμένα μέλη (*membre disjecta*) τῆς σχολῆς μόνον ἔχομεν. Τὰ λοιπὰ τοῦ τῆς Βρατισλαύης (*Breslaw*) χειρογράφου βιβλίου δὲν ἐξήρουν ὅπως παρέξωσιν ἀκριβῆ ἰδέαν τῆς σαλερνιτικῆς ἱατρικῆς. Ἐξ ἄλλου πάντα συμμαρτυροῦσιν ὅτι πολλὰ ἐγράφησαν ἐν Σαλέρνῳ ἐπὶ τῇ χρηματικῇ ὠφελείᾳ τῶν σχολιαστῶν, ἐρανιστῶν καὶ πολλῶν ἔτι πρωτοτύπων συγγραφέων. Τοιαύτη γονιμότης πνεύματος καὶ τολοῦται ἐπιτομῇ ἀδύνατον νὰ μὴ διστηρήθησαν ἐν μέρει ἐπ' ἀρχαῖα τιμὴ μεμβράνη ἐρριμμένη τίς οἶδε ποῦ. Ἀφοῦ ἂ παξ ἢ φλεξ εὐρέθη, ἀκολουθήσωμεν ταύτην καθότι ἐν τῇ ἱστορίᾳ κενὰ διαστήματα πράγματι δὲν ὑρίστανται. Τὸν μεταλλευτὴν οὔτε ἡ κόπωσις ἀποθαρρύνει, οὔτε ἐψευσμένοι καὶ ἐνδιάρθοι ξένων λόγοι ἀποτρέπουσιν, οὔτε ἀπατηλαὶ πιθανότητες ἐξαπατῶσιν ὅπως ἐγκαταλείψῃ τὸ τυχὸν εὐρεθὲν φλεβίον. Κατ' ἀπομίμησιν τοῦτου ἐδυνήθημεν ν' ἀνεύρωμεν πάντα σχεδὸν τὰ Σαλερνιτικὰ ἔργα τὰ εἶτε ἐν τῇ ἐπιτομῇ, εἶτε παρὰ τοῖς τοῦ μεσαιῶνος συγγραφεῦσιν ἢ καὶ οὐδ' αὖτε ἀναφερόμενα. Πολλὰ ἴσως ἔτι ὑπολείπονται τὰ κεκρυμμένα κατ' ὅτι πλείστα βιβλιοθηκαὶ διατελοῦσι μέχρι τοῦδε ἀνερεύνητοι, ὁ δ' ἀριθμὸς τῶν μεσαιωνικῶν χειρογράφων μέγιστος.

II.

Τοσαῦτα μνημεῖα τέως ἄγνωστα καὶ ἐν διαστήματι δέκα ἐτῶν ἀνακαλυφθέντα δύνανται νὰ παρέξωσι τελείαν εἰκόνα τῶν ἐν Σαλέρνῳ κατὰ τοὺς τρεῖς σχεδὸν τούτους αἰώνας δοξασιῶν καὶ τῶν ἱατρικῶν θεραπειτικῶν μέσων πλείστα λεπτομερεῖαι

ἐμφανίζονται πρῶτον ἤδη πρὸς δὲ τούτοις ἡ φιλολογικὴ ἱστορία καὶ ἡ βιογραφία χάρις εἰς τὴν ἀνάμνησιν ζήλον τοῦ σοφοῦ Ρενζίου ἐπ' ἐδραιοτέρων στηρίζονται βράσεων οὐχ ἤτιον ὅμως ἤδη ὡς καὶ πρότερον περιουριζόμεθα ἀπλῶς εἰς ὑποθέσεις περὶ τῆς ἀρχῆς τῆς σχολῆς τῆς πρώτης χρονολογούμενης καὶ τῆς ἐνδοξοτέρως πασῶν τῶν ἐν τῇ Δύσει συστηθειῶν μετὰ τὴν πτώσιν τῆς βωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας.

Κατὰ ποίαν ἀκριβῶς ἐποχὴν συνεστήθη; ποῖα τὰ πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς συντελέσαντα αἰτία; τίνες οἱ κατὰ πρῶτον αὐτῆσι διδάζαντες; Μὴ δὲν ἦτο πρὸ τοῦ τέλους τοῦ ἐνάτου αἰῶνος ἀπλῆ συρροὴ ἱατρῶν ξένων καὶ ἀσθενῶν, πολλαχόθεν προσερχομένων τῶν μὲν διὰ τὴν ποικιλίαν καὶ πληθὺν τῶν ἀσθενῶν, τῶν δὲ διὰ τὸ γλυκὺ τοῦ κλίματος καὶ τὴν ἀγαθὴν τῆς πόλεως θέσιν; Περὶ τῶν ζητημάτων τούτων δυσκόλως δύναται τις ν' ἀποφανθῇ. Οἱ ἀρχαιότεροι τῶν χρονολογῶν οἱ τοσαῦτα περὶ τῆς πόλεως ἀφηγοῦμενοι οὐδὲν περὶ τῆς ἱατρικῆς σχολῆς λέγουσιν ἢ παραδόσεις ὅμως, ἢ ἀνθισταμένη ἀείποτε εἰς τὰς διαυγαστέρας λάμψεις, ἐπελήθη τῆς λύσεως προβλημάτων, ἅτινα ἴσως εἰς αἰὲν δὲν θέλουσι μείνει ἄλυτα. Ὅπως ἀξιοῖ ὅτι παρὰ τῶν Σαρακηνῶν ἰδρῆθη ἄλλ' αἱ τούτων εἰς Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν εἰσβολαὶ οὐδὲν ἄλλο προέθεντο ἢ τὴν φόνον καὶ τὴν δῆωσιν, οὐδὲν δὲ κατὰ τὰς ληστρικὰς ταύτας ἐπιδρομὰς ἐμαρτύρει τὴν ἐπιθυμίαν συστάσεως ἢ ὑποστηρίξεως ἐπιστημονικῶν καὶ φιλολογικῶν ἐκπαιδευτηρίων. Τούτοις πρόσθετος ὅτι οὐδέποτε οἱ κατακτηταὶ οὗτοι παρέμειναν ἐν Σαλέρνῳ, ἐν δὲ τοῖς τοῦ Κωνσταντίνου συγγράμμασι, πρὸ τοῦ τέλους δὴλον ὅτι τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος, οὐδὲν ἴχνος τῆς Ἀραβικῆς ἱατρικῆς διασώζεται. Συνέβη τῶνόντι εἰσβολὴ τις, ἀλλ' ἄλλοια, εἰσβολὴ εἰρηνικὴ, ἢ ἀλληλέγγυος δηλονότι μετὰ δόσεις τῶν φώτων, τρεῖς αἰώνας βραδύτερον εἰσαγαγοῦσα ἐν τῇ Δύσει ὀριστικῶς τὴν ἀραβικὴν ἱατρικὴν, πρὸς ὃ οὐκ ὀλίγον συνέτεινε καὶ ὁ Κωνσταντίνος διὰ τῶν ἀπειροπληθῶν μεταφράσεων. Οἱ

Ιστοριογράφοι της Ιατρικής, παραγνωρίζοντες την φυσικὴν διαδοχὴν τῶν γεγονότων, δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν μήτε τὰς λατινικὰς μεταφράσεις τὰς διαδεχθείσας τὰ ἑλληνικὰ πρωτότυπα, μήτε τὴν ἰσχυρὰν ἐπέμβασι τῶν μοναχῶν πρὸς σωτηρίαν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν γραμμάτων. Προτιμῶντες τὸ θαυμασιὸν τῆς ἱστορικῆς ἀπλότητος ἀνῆλθον πρὸς τοὺς Σαρακηνούς, ὅτε παρ' αὐτοῖς εἶχον τοὺς εἰσηγητὰς καὶ ἀναρρυθμιστὰς τῶν ἐπιστημῶν ἐν τῇ Δύσει. Τὰ φιλολογικὰ ταῦτα ἐκπαιδευτήρια, αἱ μεταφράσεις, οἱ κληρικοί, οἱ λαϊκοί, οἱ πρὸ δύο αἰῶνων πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐργαζόμενοι, πολλοὶ προγενέστεροι ἦσαν τῆς τῶν Σαρακηνῶν εἰσβολῆς, συνδέοντες ἐν μέσῳ τῶν σκοτεινῶν γεγονότων τὴν κλασσικὴν ἀρχαιότητα πρὸς τὴν μεταρρυθμισαίν του δεκάτου τρίτου αἰῶνος.

Ὅπως οὐδέμια ἀνακοπὴ ἐν τῷ τῆς νοήσεως πεδίῳ ὑφίσταται, οὔτε ὁμοίᾳ ἐν τῷ ὕλικῳ δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἤθελε δὲ τις φανῆ ἀγνοῶν τοὺς οὐσιωδέστερους τῆς ἱστορίας νόμους καὶ τοὺς τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος παραδεχόμενος ὅτι ἡδύνατο νὰ παρῆχθῃ πορεία ἀπὸ τῆς πρώτης δημιουργίας ἐκ τοῦ μηδενός. Μνημονεύομεν δ' ἀπλῶς καὶ ἄλλης τινὸς παραδόσεως καθ' ἣν τέσσαρα μυθολογικὰ πρόσωπα ἀναφαίνονται ἰδρυταὶ τῆς Σχολῆς, Ἄραψ Ἀδέλος, Ἰουδαῖος Ἐλινός, Ἑλλήν Πόντος καὶ Λατῖνος Σαλέρνος. Ἡ παράδοσις αὕτη εἶναι ἡ προσωποποίησις τῶν γενικωτέρων στοιχείων τῶν καθ' ὑπόθεσιν ὑπαρχόντων ἐν ταῖς Σαλερνιτικαῖς δοξασίαις, ἢ ἄλλως πρὸς ἐπιδοξαζομένη τῆς σχολῆς ταύτης πρὸς σχηματισμὸν τῆς ὁποίας συνέτειναν τὰ τέσσαρα ταῦτα ἔθνη ἐγκλείοντα κατὰ τὸν μεσαιῶνα πᾶσαν τὴν διανοητικὴν καλλιέργειαν. Ἄλλως τε ὁ ἀριθμὸς τέσσαρα ἦτο ἱερὸς ἐν Σαλέρνῳ — τέσσαρες οἱ ἰδρυταὶ τῆς σχολῆς, τέσσαρες διδάσκαλοι σχολιάζουσι τὴν χειρουργικὴν τοῦ Ρογήρου, γραφεῖσαν παρὰ τούτου καὶ τριῶν συναδελφῶν, τέσσαρες προσέτι οἱ συντάκται τῶν Σαλερνιτικῶν καταποτίων.

Διαφωνεῖ δὲ πρὸς τὰς ἱστορικὰς μαρτυρίας ὁ παραδεχόμενος μετὰ τοῦ Ἀκερμάνου ὅτι Κωνσταντῖνος δ' περὶ τὰ 1075 ἀκμάζων ἦτο ὁ ἀληθὴς ἰδρυτὴς τῆς σχολῆς ταύτης καὶ ὅτι πρὸ αὐτοῦ, πρὸ τῆς ἀφίξεως δὴλον ὅτι τῶν Ἀράβων, οἱ ἱατροὶ τοῦ Σαλέρνου οὐδεμίαν ἔχαιρον φήμης, οὐδὲ σῶμα ἐκπαιδευτικὸν ἀπετέλουν.

Ὁ ἐπίσκοπος τοῦ Καισαροδούρου (*Verdun*) Ἀδαλθέοτος φθάνει εἰς Σαλέρνον ἐν ἔτει 981 διὰ νὰ συμβουλευθῇ τοὺς ἱατρούς. Κατὰ Λέοντα τὸν Ὀστιανὸν ὁ ἀββῶς Δεσιδέριος, ὁ τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν θρόνον τῆς Ῥώμης ὑπὸ τὸ ὄνομα Βίκτωρ III ἀναβῆς, μετέβη αὐτόθι περὶ τὸ 1050 πρὸς θεραπείαν ἀδυναμικῆς τινος ἀσθενείας προσελθούσης ἐξ αὐστηρᾶς ἐγκρατείας καὶ ἐπανελημμένων ἀγρυπνιῶν. Πέτρος δ' ὁ ἐξ Ἀμβιανῶν περὶ τὰ μέσα τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος ἀκμάσας ἐπαινεῖ τὸν Κηρύσσοντα, ἕνα τῶν διδασκάλων τῆς Σχολῆς, γηραιὸν ἤδη, ἀνδρα τιμιώτατον καὶ περὶ τὰ ἱατρικὰ πολυμαθέστατον. Κατὰ τὸ 1059, ἂν πιστεύσωμεν εἰς τὰς μαρτυρίας Οὐδερίκου, Ρουδὸλφου ὁ ἐπιλεγόμενος Μάλα Κορώνας μετέβη ἐκεῖ «ἐνθα πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἤμαζον αἱ ἀρισταὶ καὶ ἐνδοξόταται τῶν ἱατρικῶν σχολῶν» ἦτο δ' ὁ τελευταῖος οὗτος τοσοῦτον ἐξησκημένος περὶ τὰς ἐπιτῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν συζητήσεις, ὥστε οὐδένα ἄλλον ἀντάξιον αὐτοῦ εὗρεν εἰμὴ ματρῶναν σοφῆν, ἣτις εἶναι ἴσως ἡ γυνὴ Τορτούλα, περὶ ἧς κατωτέρω.

Τεσσαράκοντα περίπου ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κωνσταντῖνου Ρογήρου κόμης τῆς Σικελίας ἐπιβιβασιοὶ πρὸς ἄπασαν τὴν οἰκουμένην τὰ ἀρχαῖα πλεονεκτήματα τῆς Σχολῆς καὶ τῆς ἱατρικῆς Συγκλήτου. Ἀλφανὸς δὲ ὁ II, ἀποθανὼν πρὶν ἢ ὁ Κωνσταντῖνος γίνῃ γνωστὸς εἰς τὴν φιλολογικὴν ἱστορίαν, ἐγαμωμιάζων τὴν πόλιν ταύτην λέγει :

tum medicinali tantum florebat in arbe.

Ἐν τῷ ὑπὸ χρονολογίαν 1075 χρονικῷ

τοῦ Ὁμοουάλδου Γουάρνας ἀναφέρει περὶ τῆς φήμης ἣν πρὸ καιροῦ ἀπέκτησεν ἡ πόλις αὕτη, ἐνθα καὶ ἀρχιεπίσκοπος διετέλεσε (1157—1184) καὶ τοσοῦτον τὴν ἱατρικὴν ἐπιτυχῶς ἐξήσκησεν ὥστε προσεκαλεῖτο ἐν ἱατρικοῖς συμβουλίαις εἰς βαρείας νόσους παρὰ τοῖς προκρίτοις τοῦ τόπου, πρὸς δὲ καὶ παρ' ἑστειμέναις κεφαλαῖς. Πρὸ τοῦ Κωνσταντῖνου ἀναφέρονται ἱατροὶ πρὸς οὐδὲ ἀπεδίδοτο τὸ ἐπίθετον διδάσκαλος (*magister*) δὲν εἶναι δ' ἀκριβῶς βέβαιον ἂν οὗτος διέμεινε ποτὲ αὐτόθι. Κατὰ Πέτρον τὸν Διάκονον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ συνέγραψεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἔρους Κανισοῦ, οὐδέποτε δὲ ἀπεδόθη πρὸς αὐτὸν τὸ ἐπώνυμον διδάσκαλος. Εὐκόλως ἀπέδειξεν ὁ Γένζιος ὅτι ἡ ἴδρυσις τῆς περιωνύμου ταύτης Σχολῆς οὔτε εἰς τοὺς Λομβαρδοὺς πρίγκιπας τοῦ Βενβενέτου, τοὺς περὶ τὰ μέσα τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος ἀκμάσαντας, οὔτε εἰς τοὺς κατὰ τὸν ἐβδόμον αἰῶνα Βενεδικτικούς μοναχοὺς δύναται ν' ἀποδοθῇ.

Μέγερους ὁ ἐκ Καινιγοσέργης, ὁ σοφὸς συγγραφεὺς ἱστορίας τῆς ἀρχαίας βοτανικῆς, φρονεῖ ὅτι κατ' ἀρχὰς ἡ Σχολὴ τοῦ Σαλέρνου ἦτο εἰδός τι ἱατρικῆς τεκτονικῆς ἄλλος δὲ ἱστοριογράφος τῆς ἱατρικῆς, ὁ Ἰταλὸς Πουκινιώτης, ἀξιοῖ ὅτι τὸ τῶν Βενεδικτικῶν τάγμα ἴδρυσεν ταύτην, προσελθόντων ὀλίγων κατ' ὀλίγον καὶ λαϊκῶν.

Νομίζω ὅτι ἄλλως συνέβησαν τὰ πράγματα. Οὐδὲν ἴχνος θεῖαν δοξασίαν ἀνευρίσκειται εἰς τὰ ἀρχαιότερα σαλερνιτικὰ συγγράμματα, περὶ ἢ ἔμμετρα, μήτε ἀποκλειστικαὶ ταῖς μεμυημένοις διδασκαλίαις ἀδιακρίτως συναπαντῶνται λαϊκῶν μετ' ἱερωμένων ὀνόματα. Κατὰ τοὺς ἀρχαιότερους μάλιστα χρόνους βλέπομεν λαϊκοὺς μόνον, ὧν τὰ ὀνόματα διασώζει ἡ ἱστορία. Ἡ ἱατρικὴ σύνοψις, περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν προηγουμένως, εἶναι σύγγραμμα ἐκ κλασσικῶν ἀπορρέον ἔργων ὥστε βέβαιον θεωρεῖται ὅτι λαϊκοὶ ἦσαν οἱ ἰδρυταὶ τῆς Σχολῆς ταύτης ἐν ἢ ἐδίδαξαν καὶ ἱερωμένοι, οἵτινες καὶ πολλὰ συνέταξαν πονήματα ἄλλως τε τοῦτο ἦτο ὄρος πάντων τῶν κατὰ τὸν μεσαιῶνα

ἰδρυμένων ἢ μεταρρυθμιζομένων ἐκπαιδευτηρίων.

Ὅτι ἀπὸ τοῦδε θεωρεῖται βέβαιον εἶναι ὅτι τὰ ἀρχαῖα τοῦ πρώτου βασιλείου τῆς Νεαπόλεως διασώζουσι ἡμῖν τὰ ὀνόματα Σαλερνίων ἱατρῶν ἀπὸ τοῦ 846, πρὸς δὲ ὅτι τὰ χειρόγραφα τοῦ ἐνδεκάτου καὶ τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος παριστῶσι τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος Σχολὴν ὡς ἀρχαιοτάτην. Ἡ ἐπωνυμία δ' αὕτη Σχολή, ἀποδιδομένη ἰδίως κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς ὁμάδα σοφῶν πρὸς οὐδὲ ἡ διδασκαλία ἀνετίθετο, ἐπιμαρτυρεῖ ὅτι οὐχὶ περὶ ἱατρῶν τινῶν καθ' ἑαυτοὺς πρόκειται, ἀλλὰ περὶ ἀληθοῦς Σχολῆς, πρὸς τὰ μέλη τῆς ὁποίας ἀπεδίδοτο ὁ τίτλος διδάσκαλος περὶ τὸν δέκατον τρίτον δὲ μόνις αἰῶνα κατὰ πρῶτον ἀπαντᾶται ἐν τῇ τοῦ Ρογήρου χειρουργικῷ ὁ τίτλος δόκτωρ (*doctor*).

Ἴσως εἰς ἐποχὴν οὐχὶ πολὺ ἀπομακρυσμένην τῆς ἰδρύσεως τῆς Ῥωμαϊκῆς αυτοκρατορίας συνεστήθη ἐν Σαλέρνῳ, τοῦ ὁποίου τὸ ὑγεινὸν κλίμα ἐξυμνεῖ ὁ Ὁράτιος, ἀληθὴς ἱατρικὴ Σχολὴ ἐκ λαϊκῶν καὶ ἱερωμένων ἀπαρτιζομένη. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ σημασία ἦν οἱ τῶν βαρβάρων νόμοι ἀπέδιδον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τοὺς ἱατροὺς καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἐν τῷ Λομβαρδικῷ κώδικι τῷ ὑπὸ τοῦ περιδόξου Τρώϊκι δημοσιευθέντι εὐρισκόμενα πάμπολλα ἱατρῶν ὀνόματα κατὰ τὰς διαφόρους τῆς Ἰταλίας πόλεις εὐκόλως πείθουσι ἕκαστον ὅτι ἡ ὑπαρξὶς καὶ ἡ ἰδιαιτέρα φήμη τῆς Σχολῆς ταύτης εἰς ἐποχὴν ἀποτάτην δὲν εἶναι πλέον γεγονὸς ἀπομακρυσμένον ἐν τῇ φιλολογικῇ ἱστορίᾳ.

Ἀπὸ τοῦ 1000 μέχρι τοῦ 1050 ἔτους τὰ τῶν ἱατρῶν ὀνόματα πολλαπλασιαζόνται, τὰ τεκμήρια πλεονάζουσιν, ἰδίως δὲ τὰ σύγχρονα συγγράμματα, τὰ μέχρι ἡμῶν διασωθέντα, ἔστωσαν τεκμήρια τῆς ταχείας ἀναπτύξεως ἣν ἡ Σχολὴ ἐκείνη προσεκτήσατο.

III.

Ἀλλὰ πῶς συνδέσωμεν τὴν Σχολὴν ταύ-

την, ἢν αἴφνης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἑνδεκάτου αἰῶνος εὐρίσκουμεν ἀμ ζουσαν, πρὸς τὰς ἑλληνικὰς σχολὰς εἰς Ἰταλίαν καὶ Γαλατίαν ἐπὶ τῶν πρώτων αὐτοκρατόρων ἰδρυθείσας; καὶ ὁμοίως ἡ σειρὰ ἀδύνατον νὰ ὑπέστη διακοπὴν τινά, ἢ δὲ ἀνάπτυξις ἦν οἱ τοῦ Σαλέρνου διδάσκαλοι εἰς τὴν ἰατρικὴν ἐπέφεραν, ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ πιστεύσωμεν ὅτι προηγουμένως ἢ ἐπιστήμη αὐτὴ δὲν διετέλει οὔτε εἰς τοσαύτην βαρβαρότητα, οὔτε τοσαύτον παρερριμμένη εἰς τυφλὸν φανατισμὸν ὅπως οἱ ἱστορικοὶ συνήθως ἐπαναλαμβάνουσι. Χωρὶον τι τοῦ Κασσιόδωρου, ὅστις ἔγραψε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔκτου αἰῶνος, ἐξηγεῖ πῶς συνέβησαν ταῦτα οὐχὶ μόνον ἐν Σαλέρνῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Δύσει, τὰ δὲ χειρόγραφα ἀφ' ἑτέρου διδάσκουσιν ἡμᾶς πῶς πράγματι τοῦτο ἐγένετο. Ὁ Κασσιόδωρος λέγει πρὸς τοὺς καλοῦντο: « Ἄν ἡ ἑλληνικὴ φιλολογία δὲν αἶς ἦναι γνωστὴ, ἀναγνώστε τὸν Διοσκορίδην, τὸν Ἰπποκράτην, τὸν Γαληνὸν εἰς λατινικὴν γλῶσσαν μεταπεφρασμένους, Γέλιον τὸν Ἀδρηλιανὸν καὶ πλείστα ἄλλα βιβλία ἅτινα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ θὰ εὑρητε »

Τὰ ἐν ταῖς διαφόροις τῆς Εὐρώπης βιβλιοθήκαις διεσπαρμένα χειρόγραφα μ' ἐδίδαξαν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔκτου αἰῶνος, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς δὴλον ὅτι ἀφ' ἧς διὰ τὴν δυσμενείαν τῶν χρόνων ἢ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐπαυσε νὰ ἦναι διαδεδομένη καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν, πλείστα ἐγένοντο μεταφράσεις πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ βίου καὶ τοῦ πνεύματος διαφόρων διδακτικῶν συγγραφέων, Ἰπποκράτους, Διοσκορίδου, Γαληνοῦ, Σωρανοῦ, Ρούφου, Ὀριθασίου καὶ πολλῶν ἄλλων εἰς γλῶσσαν κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον φιλολογικὴν καὶ εὐνόητον. Αἱ μεταφράσεις αὗται εὐρίσκοντο εἰς πάντων τὰς χεῖρας, χρησιμεύουσαι ὡς κείμενα μαθημάτων καὶ ὁδηγοὶ πρὸς τοὺς ἀπθηνεῖς· ἐτι δὲ καὶ ἰατρικὴ σύνοψις τοῦ τῶν μελοδικῶν δόγματός, τοῦ τοσοῦτον ἐμπαθῶς ὑπὸ τοῦ Γαληνοῦ καταπολεμηθέντος, μεγίστης προσεκτικότητος φήμης καὶ ὑπολήψεως κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ μεσαιῶνος.

Ἡ σύνοψις αὕτη, ἢν πρῶτος κατέστησε γνωστὴν, συγκειμένη ἐξ ἀποσπασμάτων ἑρμηνειῶν ἐκ συγγραμμάτων διαφόρων συγγραφέων, καὶ περὶ πυρετῶν καὶ ἄλλων ἀσθενειῶν διδάσκουσα ἄ *capite ad calcem* (ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν), ἐπεδιωρθώθη κατόπιν κατὰ τὴν μέθοδον καὶ κατὰ τὸ ὕψος ὑπὸ Σαλερνίου τινὸς ἰατροῦ, Καριπόντου καλουμένου καὶ ἀκμάσαντος περὶ τὸ 1090, ὅστις καὶ πολλὰ ἄλλα ἑρμηνείματα συνέταξεν, ὅπως ὁ Γένζιος ἐξ ἐγγράφων πολλῆς ἀξίας, εὐρεθέντων παρ' αὐτοῦ εἰς τὰ ἀρχαῖα τῆς Κάβρας, ἀπέδειξε.

Ἦδη δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἀφορῶν οὐχὶ μόνον τὴν παγκόσμιον ἱστορίαν ἀλλὰ καὶ τὴν τῆς ἰατρικῆς, θεωρεῖται ὡς λελυμένον — ὁ συνεχισμὸς δὴλον ὅτι τῆς ἐπιστήμης ἐν τῇ Δύσει διὰ τῶν λατινικῶν μεταφράσεων τῶν κλασσικῶν συγγραφέων, ἰδίως δὲ διὰ τῆς φημιζομένης ἰατρικῆς ἐπιτομῆς, ἧτις ἐν Σαλέρνῳ τὸ πρῶτον εἰσαχθεῖσα διέσπαρθη ἐκεῖθεν ὑπὸ νέαν μορφήν καθ' ἅπαντα τὸν δυτικὸν κόσμον· διότι πολὺ ὕστερον μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῆς αὐτοκρατορίας, ὅτε πᾶς δεσμὸς τῶν ἐπαρχιῶν μετὰ τῆς μητροπόλεως ἐξέλιπε, διέμενεν ἐτι ἡ Ἰταλία ἢ παιδαγωγὸς τῆς Δύσεως· ἐξ αὐτῆς, ὡς ἀπὸ κέντρου, διὰ τοῦ πολιτεύματος τῶν ἐκπαιδευτηρίων καὶ τῶν βιβλίων, ἅτινα μόνον τοῦτο ἦσαν ξένα, ἀπέβρε πᾶς πολιτισμὸς καὶ πᾶσα διανοητικὴ καλλιέργεια.

(Ἔπεται ἡ συνέχεια).

ΠΕΡΙ ΣΚΗΝΩΝ

κατὰ τὸν *Louis de Ronchaud*.

Ἡ σκηνή, οἷον συνέλαβε καὶ ἐπραγματοποίησε τὸ πνεῦμα τῆς Ἀνατολῆς, ἦτον ἢ ἔκφρασις οὐ μόνον ἢ διερκεστέρα, ἀλλὰ καὶ ἢ μᾶλλον ἐξοχος τῆς εὐσεβείας τῶν λαῶν καὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν μοναρχῶν.

Εἰς τὰ ἐφήμερα ταῦτα μέγαρα οἱ μονάρχαι ἐδέχοντο ἐπισκέψεις· ἐτελοῦντο δὲ τὰ

ὀρθοκευτικά δαίπνα καὶ αἱ πανταχόθεν γῆς προσελκόμεναι θεατὸς διὰ τὰς δημοσίας τελετάς.

Ἐν Αἰγύπτῳ βλέπομεν ἀνεγειρομένην τὴν ἀρχαιοτέραν τῶν ἐορτασίων τούτων σκηνῶν. Καὶ πρῶτον τὰ σκηνώματα ταῦτα ἦσαν ἀπλατὴ καλύβη ἐκ φυλλωμάτων· βραδυτέρων κατασκευάζοντο σκηναὶ ἐξ ὑφασμάτων, ἰδίως ἐν τῇ κεντρικωτέρᾳ θέσει τῆς πόλεως.

Ὁ Φαραὼ, ἢ οἰκογένεια καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐν σκηνῶν κατόικουν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐορτῶν. Καὶ οἱ κάτοικοι αὐτοὶ, ἐγκαταλιμπάνοντες τὰς οἰκίας των, κατόικουν ὑπὸ σκηνῶν. Ἡ βασιλικὴ πολυτέλεια εὐρε μέσον ἐπεκτάσεως διὰ τῶν σκηνῶν, ἢ δὲ μεγαλοπρεπῆς ἐπίδειξις τῶν μοναρχῶν ἐφθασεν εἰς τὸ ἄκρον ἄκρον ἐν τῇ διονυσιακῇ σκηνῇ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου.

Οἱ Ἑβραῖοι παρ' Αἰγυπτίων παρέλαβον βεβαίως τὴν ἰδέαν τῆς σκηνοποιίας, ἧς σκοπὸς ἦτον ἢ ἀνάμνησις τοῦ ἐν ἐρήμῳ βίου καὶ ἧτις ἔφερε ταυτοχρόνως ἀγρονομικὸν χαρακτήρα. Ἡ σκηνοποιία ἐφορτάζετο τὴν 15 τοῦ ἐβδόμου μηνός. Αἱ σκηναὶ ἐστήνοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς, ταῖς αὐλαῖς ἄχρι τῶν ὀροφῶν, κατασκευαζόμεναι ὑπὸ μύρτων, ἐλαίων καὶ φοινίκων. Ὁ λαὸς ἔμενεν ὑπὸ τὰς σκηνὰς ταύτας ἑπτὰ ὅλας ἡμέρας.

Τῇ σκηνοποιᾷ ὁμοίωζον αἱ ἐν Σπάρτῃ πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος Κρονίου τελοῦμεναι ἐορταί. Ἦγειρον περὶ τὴν πόλιν σκιάδας, χοροὶ δ' ὀπλοφόρων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀνθοστεφῶν ἐξετέλουν χορὸν περὶ βωμοῦ κεκοσμημένου διὰ κροκοειδῶν στεφάνων. Ἡ ἐορτὴ αὕτη, θρησκευτικὴ ἀνάμνησις τοῦ πλάνητος καὶ βουκολικοῦ βίου, ἐκλήθη ἀγητόρια ἐκ τοῦ ἀγήτορος (ὄδηγοῦ) Ἀπόλλωνος καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον κατέστη ἐορτὴ ἔθνικὴ τῶν διαφόρων τῆς δωρικῆς φυλῆς ἔθνων.

Ἐν Ρώμῃ τὰ *Ποσειδῶνια* ἐτελοῦντο ἐν ὑπαίθρῳ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ ὑπὸ σκιάδας καλουμένας *umbrae*. Ἐπὶ τῶν ὄχθων πάντοτε τῶν ποταμῶν ἐτελοῦντο αἱ ἐορταὶ Ἄννα Περέννα, αἱ ὑπὸ τοῦ

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Γ.)

Ὁβιδίου περιγραφόμεναι. «Οἱ μὲν διαμένουσιν ἐν ὑπαίθρῳ, ὀλίγοι ὑπὸ σκηνῶν καὶ ἕτεροι κατασκευάζουσι διὰ κλώνων δένδρων σκιάδας ἢ, στήνοντες πασσάλους ὡς κίονας, ἐπιθέτουσιν αὐτῶν τοὺς τηβέννους τῶν ἀντιποικιλιμάτων.»

Καὶ οἱ ναοὶ αὐτοὶ ἦσαν κατ' ἀρχὰς καλύβη. Κατ' ἀρχαίαν παράδοσιν, ὑπὸ τοῦ Πausανίου διασωθείσαν, ὁ πρῶτος τῶ ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνι ναὸς ἦτο κατασκευασμένος ἐκ κλώνων δάφνης. «Ποιηθῆναι δὲ τὸν ναὸν τῷ Ἀπόλλωνι τὸ ἀρχαιοτάτον δάφνης φασί, κομισθῆναι δὲ τοὺς κλάδους ἀπὸ τῆς δάφνης, τῆς ἐν Τέμπεισι. Καλύβης δ' ἀνσχήμα οὕτως γε ἀν εἶν παρεσχηματισμένης ὁ ναός.» (X. 5.)

Ὡς πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν παρετήρησαν, ἡ σκηνοποιία τῶν Ἑβραίων (Μισχλάν) ἦτο σκηνὴ ὁμοία ταῖς πολυτελεῖσι τῶν νομαδικῶν ἀρχαῶν σκηνῶν. Ἦτο δὲ κατασκευασμένη ἐκ σανιδώσεως κεχρυσωμένης, κεκαλυμμένης δ' ἐνδοθεὶ ὑπὸ ποικιλίματος ἐκ κεκαρμένου λινοῦ, χρώματος ὑακίνθου, πορφύρας καὶ ἀλουργίδος. Τὰ Χερουβείμ, καὶ, κατὰ τὸν Ἰώσηπον, πᾶν εἶδος ἀνθέων ἦν ὑφασμένον ἐν τῇ κρήνῃ (φάδι). Τὸ ἀνατολικὸν μέρος, οὐδὲν διάφραγμα φέρον, ἐσχῆματιζέτο ὑπὸ παραπετάματος, ἔργον ποιικιλτοῦ (βακέμ). Ἡ ὀθόνη, ἢ διαχωρίζουσα τὸ ἱερὸν ἀπὸ τὰ ἅγια τῶν Ἀγίων, ἦν ὑφασμένη ἐξ ἐρίου καὶ λινοῦ, ὁμόχρους τῶν ποικιλμάτων τοῦ διαφράγματος καὶ φέρουσα τὰς εἰκόνας τῶν Χερουβείμ. Τὰ παραπετάματα ταῦτα ἦσαν προσηρμοσμένα μετ' ἀργυροχρῶσων ἀγκίστρων ἐπὶ κεχρυσωμένων ζυλίνων κίωνων. Ἡ ὀροφὴ ἦν ἐσχηματισμένη ὑπὸ ὑφασμάτων ἐκ τριχῶν αἰγῶν καὶ πορφυροχρῶν δερμάτων κριοῦ. Κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου ἔκειτο τὸ *Παρθίς*, ἦτοι βωμὸς περιφραττόμενος διὰ χαλκίνων κίωνων, ἀναμέσον τῶν ὁποίων ἀνηρτῶντο λινὰ παραπετάματα προσηρμοσμένα δι' ἀργυρῶν ἀγκίστρων ἐπὶ ἀργυρῶν σπειρῶν. Τοιοῦτος ὁ ναὸς τῆς ἐρήμου, περιπλανώμενος μετὰ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ, ναὸς, ᾧ τινι κατὰ τὰς κυριωδέστερας συστάσεις ὁμοίωζεν ὁ ἐπὶ

του θρους Μοριάχ κείμενος ναός της Ἱερουσαλήμ.

Ὡς περ ἀνάμνησιν καὶ ἐπιτομὴν τῆς σκηνῆς δύναται τις νὰ θεωρήσῃ τὰ λευκὰ κι-άδια, ἅτινα ἔφερον κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Σκιροφοριῶν ἢ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἐρεχθέως Ποσειδῶνος, ὁ ἱερεὺς τοῦ Ἥλιου καὶ τὰ μέλη τῆς ἱερατικῆς οἰκογενείας τῶν Ἐτουβάδων. Αἱ ἑορταὶ αὗται τελοῦμεναι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πρώτης ἀρρώσεως ἀνεμίμησκον διὰ τοῦ ἀγρονομικοῦ αὐτῶν χαρακτήρος τὰς ἑορτάς τῆς ἑβραϊκῆς σκηνοποιίας. Ὡς γνωστὸν οἱ Σκιαδοφόροι προηγουμένον ἐν τῇ ἱερᾷ συνοδείᾳ τῶν Παναθηναίων, ὁ δὲ Φειδίας δὲν ἐλησμόνησε τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐν τοῖς ἀναγλύφοις αὐτοῦ.

Ἐν Ἀνατολῇ πάντοτε τὸ σκιάδιον ἐθεωρήθη ὡς ὁ τύπος καὶ τὸ ἔμβλημα τοῦ δεσποτισμοῦ καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς σκηνῆς.

Ἐπιγραφὴ ἀσσυριακὴ ἀναφέρει σκηνὴν τινα στηθεῖσαν διὰ τὸν βασιλεῖα Ἀσσορχαδδῶν, υἱὸν τοῦ Σεννασενία, ἀκμάσαντα κατὰ τὸν 7 αἰῶνα Π. Χ., καὶ χρησιμεύουσαν πρὸς ὑποδοχὴν τῶν μεγιστάνων, καθ' ὃν χρόνον προήδρευεν οὗτος τῶν ἐργασιῶν ἐπισκευῆς ναοῦ τινος τῆς Βαβυλωνος. Ἡ σκηνὴ αὕτη ἦτο κατεσκευασμένη ἐκ πολυτίμων ξύλων, ἔβενου, σαγαλήνου καὶ σγίνου, κεκαλυμμένη διὰ δερμάτων θαλασσίων φωκῶν. Ἡ ἐπιγραφὴ οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τῶν ποικιλιμάτων, ὧν ἡ λαμπρότης θ' ἀντεπεκρίνετο πρὸς τὴν ὠραιότητα τῶν ὑποβαθρῶν αὐτῶν.

Τὸ συμπόσιον, ὅπερ ὁ Ξέρξης προσέφερεν εἰς τὸν λαὸν τῶν Σουσιῶν, ἐδόθη ὑπὸ τὰς πρὸς τοὺς κήπους φεροῦσας στοᾶς, αἵτινες διὰ τῶν ταπήτων καὶ ὑφασμάτων ἐσχημάτιζον μεγάλην αἴθουσαν συμποσίου. Ἡ αἴθουσα αὕτη ἦτο ἀληθὴς σκηνὴ κατὰ τὴν διακόσμησιν καὶ τὸν προορισμὸν, ὑπὸ τὴν ὁποῖαν ἐπὶ ἑπτὰ ὅλας ἡμέρας οἱ μεγιστάνες τοῦ κράτους καὶ ἅπας ὁ λαὸς τῆς πρωτεύουσας ἐώρταζεν εὐωχούμενος. Τὰ πλοῦσια ὑφάσματα τὰ μεταξὺ τῶν μαρμαρίνων κίωνων ἐρρίμμενα ἦσαν κυανόχροα ἢ ἰόχροα, ἐκρέμαντο δὲ ἐκ πορφυροχρῶν ταινιῶν δι-

ἐλεφαντίνων κρίκων. Αἱ κλίνας τῶν συνδαιτυμόνων ἦσαν ἀργυρόχροοι κεκαλυμμένοι δι' ὠραίων ταπήτων.

Καὶ οἱ Ἕλληνες εἶχον σκηνὰς διὰ δεῖπνα. Ὁ Ἀλκιβιάδης εἶχε σκηνὴν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, ἐν ᾗ ἐδίδοε δημόσια δεῖπνα, ὧν τὰ ἔξοδα κατέβαλον οἱ Λέσβιοι. Ἡ σκηνὴ αὕτη κατὰ τὸν περσικὸν ρυθμὸν ὠκοδομημένη καὶ κεκοσμημένη ἦν δώρον τῶν Ἐφεσίων, ἐπιθυμούντων οὕτω νὰ ἑορτάσωσι τριπλῆν νίκην τοῦ Ἀλκιβιάδου. Ἄλλ' ἡ σκηνὴ τοῦ Ἴωνος ἐν τῇ τραγωδίᾳ τοῦ Εὐρυπίδου ἀποδείκνυσιν ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦ στήναι σκηνὰς διὰ τὰς θυσίας καὶ τὰς ὀρησκευτικὰς τελετὰς ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι ὡς περ καὶ ἐν Ἀσίᾳ. Ἀναμφιλέτως οἱ πανταχόθεν συνερχόμενοι περὶ τοὺς μεγάλους ναοὺς τῆς Ἑλλάδος ὅπως παραστῶσιν εἰς τὰς μεγάλας περιοδικὰς ἑορτάς ἔστηνον τὰς σκηνὰς αὐτῶν παρὰ τῷ θυσιαστηρίῳ ἵνα διαμένωσιν ἐν αὐτοῖς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἑορτῶν, ὡς τοῦτο γίνεται καὶ σήμερον ἐτι περὶ τὴν Μέκκαν καὶ Μεδίην κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν μεγάλων συνοδειῶν τῶν μουσουλμάνων προσκυνητῶν.

Ἐν Ἑλλάδι ὑπῆρχον καὶ πένθιμοι σκηναι, ὡς ἐπὶ παραδείγματι κατὰ τὰς κηδεῖας τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ὑριστάμεναι. Τοιαῦται ἦσαν αἱ τελεταὶ αἱ ἐν Ἀθῆναις διατηρούμεναι πατρίῳ νόμῳ κατὰ τὴν κηδείαν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον τῶν Σαμίων πεσόντων πολιτῶν.

Ὁ Πλούταρχος δὲν περιγράφει τὴν σκηνὴν τοῦ Δαρείου, ἐν ᾗ ὁ Ἀλέξανδρος εὖρε τοσαῦτα πολύτιμα ἀντικείμενα· ἀλλ' ὁ Αἰλιανὸς διέσωσεν ἡμῖν τὴν περιγραφὴν τῆς σκηνῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἀπεμιμείτο τῆς περσικῆς πολυτελείας. Ἡ σκηνὴ αὕτη ἦτο μεγίστη, δυναμένη νὰ περιλάβῃ ἑκατὸν κλίνας· πενήκοντα κεχρυσωμένοι κίονες ὑπεβάσταζον ποικίλα πολυτίμου καὶ ἐξαισίας κατεργασίας. Ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν ὑψοῦτο ὁ θρόνος, ἐν ᾧ ὁ Μακεδὼν βασιλεὺς ἐκάθητο ὑποδεχόμενος τοὺς μεγιστάνους ἐν ἀνατολικῇ πολυτελείᾳ καὶ μεγαλοπρεπεῖᾳ. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς ποι-

εῖται μνεῖαν σκηνῆς οὐχ ἦττον μεγαλοπρεποῦς, ἐν ᾗ ὁ κατακτητὴς ἐτέλεσε τοὺς γάμους αὐτοῦ τε καὶ πολλῶν φίλων του μετὰ τὴν ἐπὶ Δαρείου νίκην. Ὁ Κουῦντος Κούρτιος ἀναφέρει τρίτην σκηνὴν, ἐν ᾗ ὁ Ἀλέξανδρος ὑποδέχθη μεγαλοπρεπῶς τοὺς Ἰνδοὺς ἡγεμόνας.

Κατὰ τὸν ἀλεξανδρινὸν συγγραφέα Καλλιζένην ἡ περιώνυμος σκηνὴ ἦν διέταξε Πτολεμαῖος ὁ Φιλάδελφος νὰ στήσῃσι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Διονύσου ἦτο μέγα ἐπίμνηκες ὀρθογώνιον μετὰ ἐσωτερικῆς κιονοστοιχίας ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν. Οἱ κίονες, ἐν σχήματι φοινίκων καὶ θύρσων, ἔφερον ἐπιστύλιον ὑπὲρ οὗ ἔκειτο ὁ οὐρανίσκος, μέγα κροκοειδὲς ποικίλημα, ὅθεν ἐκρέμαντο λευκαὶ ὀθόνηαι. Ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου μέρους τῶν μεσοτύλων ἦσαν κατεργασμένα τὰ εἶδη τῶν φυλῶν μετὰ τῶν ἐνδυμάτων καὶ τῶν τραγικῶν καὶ κωμικῶν καὶ σατυρικῶν ἡθοποιῶν αὐτῶν· κατωτέρω παραπετάσματα πορφυρᾶ ἐσχημάτιζον μεταξὺ τῶν κίωνων τὸν διὰ τὸ συμπόσιον προωρισμένον βωμόν. Τάπητες τῆς Περσίας πεποικιλμένοι διὰ ζώων ἔκειντο ἐπὶ τοῦ ἐδάφους· δέρματα δὲ ζώων ἐξακουσῶν διὰ τε τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ τὸ δέσμα αὐτῶν ἔκειντο παρὰ ταῖς ὀθόνηαις. Εἰκόνες καὶ ἀγάλματα συνεπλήρουν τὸν στολισμὸν τῆς στοᾶς ταύτης, ἥτις ἔκειτο ἐν τῇ ἀκροπόλει καὶ περὶ τὴν ὁποῖαν ὑπέκειντο ἄλλοις δένδροις καὶ δένδρουλιῶν μυροβολούτων. Ἐπ' αὐτῆς δ' ὑπέκειντο ἄπειροι ἀκτινῆς σπινθηροβολοῦσαι εἰς τὸν ἥλιον.

Θ. Κερνάς.

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΝ ΑΠΛΟΥΝ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ.

⌘⌘⌘⌘

Εἰς γαλλικὸν περιοδικὸν ἀπαντῶμεν τὴν ἐξῆς περιγραφὴν ἀπλουστάτου βαρομέτρου. Ὁ Κ. Παρβίλ δεικνύει μέσον κατασκευῆς βαρομέτρου ἀντὶ ἐλαχίστης τιμῆς, ὅχι ἀ-

κριβοῦς, ἀλλ' ὅμως ὀργάνου ὠφελιμοτάτου καὶ δεικνύοντος κάλλιστα τὰς ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολάς. Τὸ βαρόμετρον εἶναι ἴσως τὸ σπουδαιότερον τῶν μετεωρολογικῶν ὀργάνων, δυνάμενον μεγάλως νὰ εὐργετήσῃ τὴν γεωργίαν. Μόνον εἶναι εἰσέτι ἀκριβὴν διὰ τὸν χωρικὸν, ἢ δὲ θεὰ τῆς συσκευῆς ἀρκεῖ ὅπως ἀπομακρύνῃ πολλοὺς ἀπ' αὐτοῦ. Φαντάζονται πόσον δύσκολος εἶναι ἡ ἐξέτασις αὐτοῦ.

Ἴδου ὅμως πολὺ ἀπλουστέρη συσκευή. Λάβε φιάλην μετρίαν, πωμάτισον αὐτὴν ἐρμητικῶς μετὰ καλὸν φελόν· εἰσάγαγε διὰ τοῦ φελοῦ σωλῆνα ὑέλινον τριῶν χιλιομέτρων διαμέτρου καὶ 50 ἢ 60 ἑκατοστομέτρων μήκους. Ὁ σωλῆν πρέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ ἐσωτερικὸν κατὰ τὰ δύο τρίτα περίπου τῆς φιάλης. Σφράγισον καλῶς διὰ τοῦ κηροῦ ὅπως ἀποφύγῃς ἀκολούθως τὴν ἐξοδὸν τοῦ ἀέρος ἐκ τῆς φιάλης.

Θέρμανον ἀκολούθως ἐλαφρῶς τὴν φιάλην ὅπως ἀραιωθῇ ὁ ἀήρ καὶ διὰ χωνίου εἰσαχθὼν ὕδωρ διὰ τοῦ σωλῆνος. Τὸ ὑγρὸν πρέπει νὰ ἀνέλθῃ ἐν τῇ φιάλῃ ἄνω τοῦ ἀκροῦ τοῦ σωλῆνος. Θὰ ἀνέλθῃ ἄλλως τε ἐν τῷ σωλῆνι μέχρις ἰσοσταθμισεώς τινος Ἰδου ἅπασα ἡ συσκευή.

Ἐὰν ὁ καιρὸς κλίη πρὸς τὴν βροχὴν, ἡ ὑγρὰ στήλη θὰ ἀνέλθῃ· ἐὰν κλίη εἰς τὸν ὠραῖον καιρὸν, θὰ κατέλθῃ.

Ἡ θερμοκρασία ἐπενεργεῖ ἐπίσης ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ φιάλῃ ἀέρος ὅπως βιάσῃ τὴν στήλην τοῦ ὕδατος νὰ ἀνέλθῃ ἢ κατέλθῃ. Μὲ μικρὰν πείραν δύναται τις νὰ γνωρίζῃ τὰς διαφόρους ἀτμοσφαιρικὰς μεταβολάς.

Ἡ συσκευή αὕτη κατασκευάζεται εἰς τινὰς στιγμάς, τεθείσα δὲ εἰς ὑπόγειον ἢ εἰς μέρος ἔνθα ἡ θερμοκρασία ἀλλάζει ὀλίγα, δύναται νὰ δώσῃ λίαν πολυτίμους ἐνδείξεις. Εἶναι ἀληθὲς κοινὸν βαρόμετρον· ἐλπίζομεν δὲ ὅτι ἡ χρῆσις αὐτοῦ θὰ γενικευθῇ εἰς τὰς ἐξοχάς.

Σ. Στάης.

ΠΕΡΙ ΕΧΙΑΝΗΣ.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐπιστημονικῇ αὐτοῦ ὁμιλίᾳ ὁ Κύριος Ἑρρίκος Παρβίλ ἀποδεικνύει διὰ πληθῆος παραδειγμάτων ὅτι, ἐναντίον τῆς ὀλίγου διαδεδομένης γνώμης, ἡ ἐχιδνα δύναται νὰ φέρῃ θανατηφόρα δόγματα. Εἶναι λοιπὸν ἀναπόφευκτον ἕμα ὡς ἤθελε δηθῆ τις νὰ λάβῃ ταχέα καὶ ἐνεργὰ μέτρα. Ἴδου διὰ τίνων συμβουλῶν ὁ Κ. Παρβίλ περαίνει τὸν λόγον του.

Ὅταν τὸ δῆγμα δὲν ἦναι θανατηφόρον παράγει γενικά συμπτώματα μᾶλλον ἢ ἥττον βαρέα, δυνάμενα νὰ διατηρηθῶσι ἐπὶ πολλοὺς μῆνας.

Ὡς πρὸς τὴν θεραπείαν τοῦ δῆγματος αὕτη συνίσταται εἰς τὴν ἐμπόδισιν τῆς διὰ βίας τοῦ δηλητηρίου ἐν τῇ κυκλοφορίᾳ, νὰ ἀφαιρεθῇ τὸ δηλητήριον ἢ νὰ καταστραφῇ ἐν τῇ θέσει του. Ὡς πρὸς τὴν πρώτην περίπτωσιν, πρέπει νὰ τεθῶσιν εἰς ἡ πολλοὶ ἐπίδεσμοι μεταξὺ τοῦ πληγωθέντος μέρους καὶ τῆς ρίζης τοῦ μέλους· ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, πρέπει νὰ ἀποπλυθῇ ἡ πληγὴ μὲ ὕδωρ ἢ μὲ τὸ προχειρότερον ὕγρον, νὰ μεταλυθῇ, νὰ ἀφαιρεθῶσι τὰ ὑγρά καὶ τὸ αἷμα, εἴτε διὰ θλίψεως, εἴτε διὰ σικύας, καὶ νὰ καυτηριασθῇ.

Ὡς πρὸς τὰ ἐν χρήσει καυτήρια τὸ καλύτερον εἶναι ἡ ἀμμωνία· ἀκολούθως εἶναι ὁ πεπυρακτωμένος αἰθρος, ὁ χλωριούχος ψευδάργυρος καὶ τέλος τὸ φινικὸν ὄξύ.

Οἱ ἄγγλοι ἰατροὶ ἐπαινοῦσι πολὺ μέσον θεραπευτικὸν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἰθαγενέσι καὶ εἰς τὸ ὅποιον ὁμολογοῦμεν ὅτι ἔχομεν μεγάλην ἐμπιστοσύνην. Συνίσταται εἰς τὴν παραγωγὴν ἰδρώτων, παρέχοντες τῷ ἀσθενεῖ οἰνοπνευματώδη ποτὰ λίαν θερμὰ καὶ ἄρθονα.

Ἐπὶ τέλους πᾶς δηθῆς ὑπὸ ἐχιδνης ὀφείλει νὰ προστρέξῃ ἀμέσως εἰς τὴν ἐξῆς θεραπείαν· ἐπίδεσμον, καυτηρίασιν καὶ κα-

τάποσιν θερμῶν ποτῶν ἀρωματικῶν καὶ οἰνοπνευματικῶν.

Σ. Στάης.

ΒΕΤΤΓΕΡ Ο ΕΦΕΥΡΕΤΗΣ ΤΩΝ ΔΡΕΣΔΙΚΩΝ ΣΙΝΟΚΕΡΑΜΩΝ

(κοινῶς γαρφουρίων).

Α'.

Ἐτυγχάνομεν περιπατοῦντες ἡμέραν τινὰ τοῦ παρελθόντος Ἀπριλίου (1) ἐγὼ τε καὶ φίλος τις ἐν τῷ λαμπρῷ μικρῷ κήπῳ τοῦ ἐν Δρέσδῃ Ἰαπωνικοῦ Παλατίου. Ἦτο μία τῶν πρώτων ἐκείνων τοῦ ἔαρος ἡμερῶν, καθ' ἃς τὸ χειμερινὸν ψῦχος μόλις εἶνε μεμετριάσμενον καὶ καθ' ἃς ἐκλέγει τις προπεφυλαγμένας ἀσκίους ἀτραπούς, οἷας ὁ κήπος ἐκεῖνος παρέχει. Λόγου δ' ἐμπροσθέντος περὶ τῶν κατὰ τὴν Σινικὴν, πλειοθ' ὅσα συνεδιελεγόμεθα περὶ τῶν ἐν αὐτῇ οἰκούντων τριακοσίων ἑκατομμυρίων αἰνιγματικῶν βαρβάρων. Φυσικῶ δὲ τῷ λόγῳ συνεφωνοῦμεν θεωροῦντες αὐτοὺς «ὡς λίαν στενοκέφαλα τέρατα», πανοῦργα μὲν κατὰ τὴν ἀποζήρανσιν τῶν φύλλων τοῦ τείου, ἀδηφάγα δὲ κατὰ τὴν κατάθρῳσιν τῶν ἀργυρῶν δολλαρίων· ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν ἐν αὐτοῖς προσὸν τι δυνάμενον, ἵνα τοὺς ἐξαιρέσῃ τῆς κατὰ τὸν δέκατον ἔνατον αἰῶνα κοινῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τύχης — τῆς ὑποταγῆς δηλονότι εἰς τὰς τῶν ξένων ἐπιταγὰς. Φυσικῶ δὲ ἐφαίνετο ἡμῖν μόνον, τὸ ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἄγγλοι ἐφιέμεθα ἵνα βιάσωμεν αὐτοὺς ν' ἀπογευθῶσι τῶν ἐκπολιτιστικῶν ἠδυσμάτων τοῦ τῆς ἐπεμβάσεως νόμου, δι' οὗ νῦν αἱ διεθνεῖς σχέσεις διέπονται, τοσοῦτον ἐναρμονίως, ὡς ἡμεῖς ἄπαντες γινώσκομεν, καὶ ἐνεργοῦντος ὅσον ἡ αὐτῇ πρόνοια ἐνεργεῖ ἐπὶ τῶν οὐρανίων σωμάτων. Διατὶ ἤθελον ἐξαιρεθῆ οὗτοι ἀφοῦ

(1) Ἡ βιογραφία αὕτη ἐγράφη κατὰ τὰ 1857.

εἰς ἂν καὶ ἡμεῖς αὐτοί, καίτοι νησιῶται, ὑποκύπτομεν; (1) Ἐμάθομεν, ἢ νῦν μαθαίνομεν, ὅτι ἐνίοτε ὀφείλομεν νὰ ἐνδίδωμεν εἰς τὰς ἐπιταγὰς τοῦ ἐν ταῖς ξέναις χώραις δημοσίου, ἢ μᾶλλον βασιλικοῦ φρονήματος, καὶ ὡς ἄπαντες οἱ νεοφώτιστοι κατὰ φυσικὸν λόγον αἰσθανόμεθα μέγαν ζῆλον, ἵνα βιάσωμεν καὶ ἄλλους, ὅπως συμμεθέξωσι τῶν εὐαρέστων ἡμῶν τούτων δοκιμῶν.

Ὅσον καὶ ἂν ὦσι ματαιόφρονες οἱ Σίνοι ὀφείλουσιν οὐχ ἥττον νὰ ἐνασμενίζωνται ἐπὶ τῇ διὰ τὸ καλὸν τῶν ζῴων τῶν ἡμετέρων προσπαθειῶν καὶ ἢ ἀπὸ τῆς χώρας ἡμῶν ἀπόστασις αὐτῶν καθιστᾷ ἰδιαζόντως ἐτι ἀξιεπαινετώτερον τὸν ἐν ἀναλαμβάνομεν κόπον, ἵνα διδάξωμεν αὐτοὺς τὰς ἀρχὰς τῆς ὑγειοῦς πολιτικῆς οἰκονομίας. Οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἀνθρώπον μόνον καὶ ἐπειδὴ ὁ Μαστροκινέζος (John Chinaman) ἐπιμένει ἔχων κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, εἶνε ἄπλοῦν ἡμῶν ἔργον φιλανθρωπίας νὰ διανοιξώμεν αὐτοὺς χάριν αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ πράττομεν διὰ καταγωγικῆς τινας μεθόδου, ἣν, ὅσον καὶ ἂν ἦε ἐρευρητικὸς ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν πυροτεχνημάτων, οὐχ ἥττον, βεβαίως, ὀφείλει νὰ θαυμάσῃ κατὰ τὸ πρὸν τοσοῦτον ὅσον θέλει εὐλογῇ αὐτὴν ἐν ἐνδεχομένῳ τινὶ μέλλοντι.

Ὅτως ἐξηκολοθοῦμεν συνομιλοῦντες καὶ αὐταρέσκως ἐπαινοῦντες τὰ ἔθνικα ἀνδραγαθήματα, ἅπερ ἕκαστος ἡμῶν τοσοῦτον προθυμοποιεῖται ἵνα θεωρῇ ὡς ἀτομικὴν αὐτοῦ δόξαν. Ἐν τινὶ δὲ στροφῇ τοῦ περιπάτου ὁ φίλος ἐπέστησε τὴν προσοχὴν μου εἰς τὸ ὅτι ὅσον καὶ ἂν στοχάζωμαι τοὺς Σίνας ἐστετημένους φιλοσοφικοῦ πνεύματος

(1) Ὁ συγγραφεὺς ὑπαινίσσεται, φρονοῦμεν, τὴν κατὰ τὸ 1857 ἀπαίτησιν τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος τοῦ Γ' πρὸς ἐκδίωξιν ἢ περιορισμὸν τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ πολιτικῶν προσφύγων, εἰς ἣν ἡ τότε ἀγγλικὴ κυβέρνησις χαριζομένη τῇ ἀκμαζούσῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην συμμαχίᾳ τῶν δύο δυτικῶν ἔθνων ἐφάνη κἄπως ὑπέκουσα. Σ. Μ.

ἔχουσιν οὐχ ἥττον λίαν δεξιούς τοὺς δακτύλους καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀνέφερε τὴν ἐν τῷ Ἰαπωνικῷ Παλατίῳ, περὶ δὲ τὴν στιγμὴν ἐκείνην περιεφερόμεθα, θαυμασίαν συλλογὴν τῶν μορρίνων χειροτεχνημάτων αὐτῶν. Ἀφηγήθη δέ μοι πῶς πρὸ δύο χιλιάδων ἐτῶν, ὅτε ἀλλαχόθεν οὔτε κἂν ὠνειρεύοντο τὴν λευκὰργίλλον (aluminum) οἱ Σίνοι εἶχον ἀνακαλύψει τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ μεταποιεῖν τὴν ἀργίλλον αὐτῶν εἰς τι τοῦ χρυσοῦ πολυτιμώτερον. Ἐπεμήκυνε δὲ τὸν λόγον περὶ τῆς ἐθνικῆς σπουδαιότητος, ἣν ἀπέδωκαν εἰς τὴν χειροτεχνίαν ταύτην, καὶ περὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς προτάσεως δι' ἣς εἶχε προαχθῆ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους. Ἀπὸ τῆς Ταταρικῆς εισβολῆς τὰ τοῦ κινεζικοῦ δράκοντος συνοκέρμα ἐπεφυλάχθησαν πρὸς ἀποκλειστικὴν τῶν αὐτοκρατόρων χρῆσιν, ἀλλὰ πρότερον μία τῶν πρώτων κατὰ τὴν ἀνάρρησιν ἐκάστου νέου αὐτοκράτορος πράξεων ἦν νὰ προσδιορίσῃ τὸ ἰδιαίτερον ἀργιλλοπλαστικὸν εἶδος ἐν ᾧ ἤθελεν εὐαρεστεῖσθαι, ἵνα γευματίζῃ. Εἰ καὶ βάρβαροι, οἱ Σίνοι κατὰ πολὺ προηγήθησαν ἡμῶν ὡς πρὸς τὴν σύστασιν τῶν Μουσειῶν, ὡς ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν ἐφεύρεσιν ἐντελῶν τινῶν ἄλλων πραγμάτων — οἷων, τῆς πυρίτιδος, τοῦ τύπου καὶ τῆς Ναυτικῆς πυξίδος. Ἐν τῶν Μουσειῶν αὐτῶν πρόωρισται εἰς συλλογὴν ὀρειχαλκίνων καὶ μορρίνων ἀγγείων, ὧν ὁ κατάλογος περιεκκοσμημένος διὰ χαλκογραφίῶν καὶ ἐκ διαταγῆς τοῦ αὐτοκράτορος πρὸ ἑκατὸν περίπου ἐτῶν ἐκδοθεὶς περιέγεται ἐν τέσσασι καὶ εἴκοσιν ἐν σχήματι διπτύχων (in folio) τόμου. Καλὸν δ' ἤθελεν εἶσθαι νὰ πληροφορηθῶμεν περὶ τῆς ὑπάρξεώς της, καθότι ἡ κτῆσις τῆς μικρᾶς ταύτης τῶν τραπεζωμάτων (creckery) συλλογῆς δύναται νὰ προστεθῇ ταῖς πρὸς τὸν λόρδον Ἐλγίνον, ἢ τὸν ἀρχηγὸν τῆς κατὰ τῆς Σινικῆς Αὐτοκρατορίας ἐκστρατείας ὀδηγίας κατὰ τὴν μελετωμένην εἰς Πεκίνον ἐπίσκεψίν των. (1)

(1) Ἦτις ἐγένετο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐ-

Ἀφοῦ ἐδιδόθημεν συνομιλοῦντες, εἰσήλθομεν ἤδη εἰς τὸ παλάτιον, ἀπετίσαμεν τὰ δύο τάληρα, τὸ ἀντίτιμον, εἰς δὲ ἡ αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ βασιλεὺς τῆς Σαξωνίας ὤρισε τὴν θέαν τῶν Σινικῶν αὐτοῦ σκευῶν, καὶ κατήλθομεν ἐν τοῖς κρυσταλλοῦς ὑπογείοις θόλοις ἐν οἷς ταῦτα εἰσὶν ἐναποθεθειμένα. Ἐκεῖ εἶδομεν τὰς δεκαοκτὼ κυανᾶς καὶ λευκὰς ὑδρίας, 2; Αὐγουστος ὁ Κρατερός ἐδέχθη εἰς ἀντάλλαγμα τάγματός τινος διμάχων στρατιωτῶν (*dragoons*) ἕτερα ἀγχιτα ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης, — ἀζίας, ἢ τὰ ὅποια τιμῶνται τοῦλάχιστον 2,000 Λιρών ἕκαστον, ἢτοι κύπελλα, ὑποκράτηρια, τειοθερμαστήρας, κοτύλους καὶ λεκάνας — ἐν συντόμῳ συλλογῇ ἄπειρον διαφόρων εἰδῶν Σινικῶν καὶ Ἰαπωνικῶν μορρίνων σκευῶν (*porcelain*). Ἐὰν ταῦτα ἦσαν ἅπαντα τὰ ἐν τοῖς ὑπογείοις θόλοις περιεχόμενα ἠθέλωμεν θεωρήσει, ὡς λίαν κικῶς δαπανηθέντα τὰ χρήματα ἡμῶν, καθότι ἡ συλλογὴ αὕτη πόρρω πολὺ ἀπέχει τοῦ εἶνε πλήρης. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἡμέτερον ἔργον νὰ ποιήσωμεν νῦν λόγον περὶ τῶν προϊόντων τῶν κλιβάνων τοῦ Κι-ἔν, ἢ Κι-οῦη. Δὲν προτιθέμεθα νὰ περιγράψωμεν τὰ ἀνεκτίμητα «κυανὰ σινοκέρμα τὰ διὰ μέσου τῶν διανοιγομένων ἀελλωδῶν νεφῶν θεώμενα», οὐδὲ τὰ ἐπίσης πολυτίμητα καὶ ἐτι σπανιώτερα «συμπεπηγῶτα περιπίμελα» (*congealed fat*) ἀφίνοντες ταῦτα καὶ τὰς τούτοις ὁμοίας περιέρχους λεπτομερίας εἰς σφωτέρων καλῶν.

Ὅτι τὰ μάλιστα ἐξέπληξεν ἡμᾶς ἐν τῷ Ἰαπωνικῷ παλατίῳ ἦσαν τὰ περιεχόμενα ἐν τέσσαρσι τῶν ὑπογείων θόλων ἐν οἷς διαφυλάττονται δείγματα τῶν Δρσεδικῶν σινοκεράμων, ἅπερ τοσοῦτον αἱ προμητορες ἡμῶν ὑπερηγάπων καὶ οἱ γυναικόφιλοι ἡμῶν τοσοῦτον νῦν ἀμέτρως λατρεύουσιν. Ἀνομολογοῦμεν δὲ καὶ ἡμᾶς αὐτοὺς ἐνόχους, ὅτι συμμεριζόμεθα τὸν ἔρωτα αὐτῶν καὶ δὲν αἰσχυνόμεθα προτιμῶντες τὰ παλαιὰ

κείνην, δηλ. τῷ 1857.

Σ. Μ.

Δρσεδικὰ σινοκέρμα τῶν τῶν Σεβρών (1). Αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἰδιότροπον (*bisarrerie*) τῶν συστρεβλωμένων σχημάτων τῶν φαίνεται προσφωρότερον πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν, νὰ χρησιμεύσῃ δηλονότι ὡς ἀπλᾶ κοσμήματα, — ἢ ἡ τραχυτέρα περὶ τὴν ἐξεργασίαν ἀκρίβεια (*purity*) τῶν Γαλλικῶν μορρίνων σκευῶν.

Προήλθον πλείονες τῶν 27 καὶ δέκα αἰῶνων μετὰ τὴν πρώτην ὑπὸ τῶν Σινῶν κητασκευὴν σινοκεράμων πρὶν ἢ ἡ τέχνη τῆς μορρινουργίας ἀνακαλυφθῆ ἐν Εὐρώπῃ ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Βέττγερ μαθητευομένου (*boy*) παρὰ φαρμακοποιῶ τινι. Ἡ ἱστορία τοῦ ἀνδρὸς τούτου τοσοῦτον ἐστὶ παράδοξος καὶ τοσοῦτον ἀλλοκότους πληροφορίας περὶ τῶν πρὸ ἑκατὸν πενήκοντα ἐτῶν ἀνακτοβουλίων παρέχει ἡμῖν, ὥστε δὲν δύναμαι ν' ἀντιστῶ εἰς τὴν ἔρσειν τοῦ σχεδιογραφεῖσαι διὰ βραχέων τὸν βίον καὶ τὰ συμβεβηκότα αὐτοῦ.

Ἡ διήγησις αὕτη δὲν στερεῖται καὶ ἡθικοῦ τινος διδάγματος.

B.

Ὁ Βέττγερ εἶχε χρηματίσει μαθητευόμενος παρὰ τινι τῶν ἐν Βερολίῳ φαρμακοποιῶν κατὰ τὸ 1696. Ἦν δὲ τότε δωδεκαετής· πρωτόμωτον ἔτι εἶχε δεῖξει ἰδιάζουσαν πρὸς τὴν χημείαν κλίσην, μεγάλως κατὰ τοὺς πρώτους τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ μῆνας τῷ προϊσταμένῳ εὐαρεστήσας· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐξηκολούθησεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον, διότι μετ' οὐ πολὺ ἀπάσας αὐτοῦ τὰς σκέψεις ἔστρεψε πρὸς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ μεγάλου ἀπορρήτου (*arcanium*) τοῦ τῆς μεταποιήσεως δηλονότι τῶν ὑποδεστέρων μετάλλων εἰς χρυσόν. Τοσαύτην δὲ πρὸς

(1) Σέβρακι πόλις μικρὰ ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα 40 χιλίομ. Μ. Δ. τῶν Παρισίων ἐν ἡ Λουδοβίκος ὁ ΙΕ'. ἰδρύσατο κατὰ τὸ 1756 περιφημον μορρινουργεῖον. Σ. Μ.

ἐπίτευξιν τούτου ζῆσιν εἶγεν, ὥστε κατέτριβε τὰς νύκτας κεκλεισμένος ἐν τῷ Χημείῳ τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ, τῶν χημικῶν ὕλων τοῦ ὁποῦ δὲν ἐδίσταζε νὰ ποιῆται χρῆσιν κατὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῶν πειραμάτων του. Καὶ ποτε μὲν ἐνέπρησε τὴν οἰκίαν, ἄλλοτε δὲ ἐσώθη μόνον ὑπὸ τινος τῶν συμμαθητευομένων αὐτοῦ, ὅστις μὴ ἐντυχὸν ἐν τῇ κλίνῃ του καὶ ἀναζητήσας εὗρεν αὐτὸν κατακείμενον ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ χημείου ἀπεπνιγμένον ὑπὸ τῶν ἐκ τινος διαρραγέντος σταλακτῆρος (*alembic*) ἐξερχομένων καπνῶν. Τοιοῦτος, ἐξησθενημένος καὶ ἔνεκα τῶν ἐπιπόνων αὐτοῦ ἀγρυπνιῶν ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν, ὑπηρετικὴ δὲν ἠδύνατο νὰ εὐαρεστή τῷ προϊσταμένῳ αὐτοῦ. Ἐπιμόνως προσκολληθεὶς εἰς τὸ περὶ πλουτισμοῦ αὐτοῦ ὄνειρον, ἀλλὰ καὶ βαρυνθεὶς ἐκ τῶν ἐπιπλήξεων 2; ὁ προϊστάμενος αὐτοῦ καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ σύζυγος τοῦ προϊσταμένου του ἐξέλεον κατ' αὐτοῦ, ὁ Βέττγερ ἐπὶ τέλους ἀπέδρα ἐκ τῆς οἰκίας αὐτῶν. Μείνας κεκρυμμένος ἐν τοῖς προαστείοις τοῦ Βερολίνου ἐπὶ τρεῖς μῆνας καὶ ὑπὸ τῆς πείνης ἀναγκασθεὶς, οὐ κακῶς συμβουλεύσασθαι αὐτὸν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, ἐξήκθησεν παρ' αὐτῶν συγχώρησιν, ὑπεσχέθη ὅτι θ' ἀλλάξῃ τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ καὶ ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν. Τοῦτο δ' ἐγένετο κατὰ τὸ 1699 ἔτος, ὅτε μόλις ἦν δεκαπενταετής.

Πρὶν ἢ πορρωτέρω προβῶμεν δυνάμενα νὰ ὑπομνήσωμεν τῷ ἡμετέρῳ ἀναγνώστῃ, ὅτι ἡ παγκόσμιος κατὰ τὸν μεσαιῶνα εἰς τὴν ἀλχημείαν πίστις ἦτον ἔτι καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τούτους παρὰ πάντων ἀποδεγμένη. Ὁ λόγος οὗτος δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὸν τε Βέττγερ καὶ τοὺς δύο βασιλεῖς οὗς μετ' οὐ πολὺ θέλομεν ἰδῆ παρασκευαζομένους, ἵνα πολεμήσωσι κατ' ἀλλήλων, ὡς ἐκ τῆς ἔριδος τοῦ τίς αὐτῶν νὰ τὸν φυλάττῃ παρ' ἑαυτοῦ. Ἀμα τῇ ἀναγεννήσει τῶν ἐπιστημῶν ἢ χρυσοποιῆα (*transmutation*) τῶν μετάλλων ἦν τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο, πρὸς δ' αἱ τῶν πεπαιδευμένων ἔρευνα· περιεστρέφοντο καὶ θαυμα-

σίας διηγήσεις ἀφηγοῦντο περὶ τῶν ὀλίγων σοφῶν, οἵτινες εἶχον ἀνακαλύψει τὸ μυστικὸν τοῦτο. Ὁ Ραϋμόνδος Λυλλὺ ἐλέγετο, ὅτι εἶχε μεταποιήσει 50,000 λιτρῶν μολλέβδου εἰς χρυσόν πρὸς σφέλος Ἐδουάρδου τοῦ Α'. Ἐλέγετο! μάλιστα, ἔχομεν καὶ ψηλαφητὰς τούτου ἀποδείξεις, ὅτι οὕτως οὕτως ἔπραξε, καθότι τὰ πρῶτα *rose-nobles* (1) καλούμενα νομίσματα ἐνομισματοποιήθησαν ἐκ τοῦ μετάλλου τούτου! Οἱ δὲ νομισματογνώμονες τοῦ Βρετανικοῦ Μουσειοῦ, ἄνδρες λίαν πεπειραμένοι περὶ τὸν διυλισμὸν (*test*) τῶν πολυτίμων μετάλλων, θέλουσι διαβεβαιώσαι τὸν ἀπιστοῦντα ἀναγνώστην, ὅτι τὰ χρυσὰ Ἐδουάρδου τοῦ Α'. νομίσματα (*nobles*) εἰσὶν ἐκ καθαρωτάτου χρυσοῦ. Οἱ τῆς Σαξωνίας Ἐκλέκτορες ἀφθονοῦντες ἀργύρου ἐπὶ πολλὰς γενεὰς κατηνάλωσαν ποσότητες μεγάλας αὐτοῦ ἀποπειρώμενοι, ἵνα μεταποιήσωσιν εἰς χρυσόν καὶ τινες αὐτῶν μάλιστα δὲν ἀπηξίωσαν νὰ ἐργάζωνται αὐτοὶ οὕτοι ἐν τῇ καμίνῳ (*furnace*).

Εἶδομεν τὸν Βέττγερ ἐπανασκάμπτοντα, καὶ μετανοοῦντα ὡς ἐκ τῆς πείνης, ἢν ἐξ ἀνάγκης ὑπέφερον, εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ κυρίου του. Ἡ δὲ διόρθωσις ἢν ὑπεσχέθη τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ δὲν διήρκεσεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ μετ' οὐ πολὺ ἐτράπη εἰς τοὺς μυστικούς αὐτοῦ χειρισμούς (*manipulations*). Οὐδέποτε αἱ ἀποτυχίαι ἀπεθάρρυνον τοὺς ἀλχημικούς, ἀπ' ἐναντίας τὰ πάντα συνέτεινον, ἵνα ἐνθαρρύνωσι τὴν εἰς τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις πεποιθήσιν. Πολλοὶ δ' ἐξεζήτησαν τὴν μετὰ τοῦ Βέττγερ συναναστροφὴν καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ γηραιὸς τις βαςσοφόρος Ἕλλην μοναχὸς, ὅστις παρ' ἀπάντων ἐπιστεύετο ὡς κατέχων τὸ πολυπόθητον ἀπόρρητον καὶ ὅστις ἐδείκνυεν ἀξιοσημείωτον πρὸς αὐτὸν ἀγάπην. Καὶ οἱ σαρκασμοὶ αὐτοῦ, δι' ὧν κατηνοχλεῖτο ὑπὸ

(1) *Rose-nobles* (κατ. εὐγενῆ βόδα) οὕτως ὀνομάσθησαν ἀρχαῖα χρυσὰ τῆς Ἀγγλίας νομίσματα ἰσχυροποιήσασθαι πρὸς 8. φράγκα ἕκαστον. Σ. Μ.

τε του προϊσταμένου και των συμμαθητευομένων αὐτῶ, ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνάμικτος μετ' εὐπιστίας ἐκδηλουμένης ὑπὸ των θερμῶν αὐτῶν παρακλήσεων, ἵνα ἐπιστρέψῃ αὐτοῖς νὰ ἴδωσι δειγμὰ τι τῆς χρυσοποιίας αὐτοῦ. Τέλος ἐπὶ τοσοῦτον ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἰκεσίας ἐνδὲ των συμμαθητευομένων του, ὥστε νὰ δεῖξῃ αὐτῶ μικρὸν τινα βῶλον χρυσοῦ, ὃν διεθεβαίωσεν ὡς ὄντα τὸ προῖον τῆς χαόνης αὐτοῦ. Εἰσελθὼν δ' ἐν τῇ ὁδῶ των ἀποκαλύψεων, ὡς οἱ γείτονες ἡμῶν Γάλλοι ἤθελον εἰπεῖ, δὲν ἔστιν μέχρι τοῦ σημείου τούτου. Τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐσπέραν ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ἀνεκδιόστου ἐγερμυθίας μεταποίησε τεμάχιόν τι μολύβδου, βάρους ἡμισείας ὡς ἔγγιστα οὐγγίας, εἰς χρυσόν.

Ἐννοεῖται ὅτι τοιοῦτον ἀπόρητον δὲν ἐτηρήθη καλῶς καὶ πρὶν ἢ πολὺς χρόνος παρέλθῃ, κατεπίσθη ἵνα ἐπαναλάβῃ τὴν ἐργασίαν (operation) αὐτοῦ ἐνώπιον πολυαριθμότερου ὄμιλου ἀνθρώπων. Ἦσαν δ' οὗτοι ὁ προϊστάμενος αὐτοῦ, ἡ δριμυτὴ τὴν γλῶσσαν δέσποινα, ἡ τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ σύζυγος, ἐκκλησιαστικὸς τις σύμβουλος (consistorialrath), οἰκειότατος αὐτῶν φίλος, καὶ ὁ γαμβρός των, ὁ ἱερεὺς Πρόστ. Χειμερινὴν τινα νύκτα προσεγγίζουσας τῆς ἑορτῆς των Χριστουγέννων ἡ συνῶδια αὐτῆ μεθ' ὅλης τῆς ἀπαιτουμένης μυστικότητος μετέβη εἰς τὸ χημεῖον. Οἱ δύο ἐκκλησιαστικοὶ ἄνδρες, ὁ τε ἐκκλησιαστικὸς σύμβουλος καὶ ὁ ἱερεὺς, ἤναψαν τὸ πῦρ εἰς δ' αὐτῶν ἐχορήγησε τὰ δεκαοκτὼ δίγροσσα (two-groschen) νομίσματα, ἅτινα προῦκειτο νὰ μεταποιηθῶσιν εἰς χρυσόν, καὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ ἔβηκε τὴν περιέχουσαν αὐτὰ χαόνην ἐπὶ τοῦ πυρός. Εἶχον αὐτοὶ πιθανῶς ἀναγνώσει τὸ *Novum Organum* (1) καὶ εὖσω

(1) Νέον ὄργανον. Σύγγραμμα τοῦ περιωνύμου Ἀγγλοῦ φιλοσόφου Φραγκίσκου Βάκωνος γεννηθέντος ἐν Λονδίῳ κατὰ τὸ 1561, δι' οὗ ἀντιτάσσεται διὰ νέου τινὸς συστήματος Λογικῆς τῇ τοῦ Ἀριστοτέλους. Σ. Σ.

νειδῆτως ἦσαν ὑποπτοί, ὅπως ἐνέπρεπεν εἰς τοιοῦτους ἱερατικούς ἄνδρας, καθότι δὲν ἐπέτρεψαν τῶ Βέττγερ νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν χαόνην. Μόνον δ' ὅτε ὁ ἄργυρος, ἡ μᾶλλον ὁ χορηγηθεὶς ἄργυρος ἀνελύθη διὰ τῆς κινήσεως των φυσητήρων ἔδωκεν εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικούς χειροσάφους (operators) μικρὰν τινα δραγμαῖδα ἐρυθρᾶς κίνεως περιεληγμένης ἐν τινι τεμαχίῳ χάρτου παρακαλῶν αὐτοὺς νὰ βίψωσιν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ θερμοθέντος μετάλλου καὶ μετὰ προσοχῆς νὰ ἐπιπωματίσωσι τὴν χαόνην. Μετ' ἑλίγον δὲ παρήγγειλεν, ἵνα τὸ μίγμα χωνευθῇ ἐν τὸς τύπου ἐτοίμου ἵνα δεχθῇ αὐτό. Τῇ δ' ἐπαύριον ὁ ἱερεὺς Πρόστ, ὅστις εἶχε λάβει πρόνοιαν περὶ τοῦ οὕτω σχηματισθέντος ὄγκου (ingot), ἀπεκόμισεν αὐτόν, ἵνα τὸν ὑποβάλῃ εἰς δοκιμασίαν καὶ ὁ χρυσοκόμος εἰς ὃν εἶχε δώσει πρὸς τοῦτο αὐτόν, ἀλλ' ὅστις δὲν ἐγίνωσκε πῶς παρήχθη, ἐξέφρασε τὸν θαυμασμόν αὐτοῦ διὰ τὴν ἐξαισίον καθαρότητά του.

Τὸν τηκτὸν τοῦτον ὄγκον (ingot) δύνανται τις νὰ ἴδῃ ἐν τῇ ἐν Βερολίῳ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Βασιλέως. Φριδερίκος δ' Α'. ὅστις ἐβασίλευε τότε τῆς Πρωσίας, ἀπέκτησεν αὐτόν δι' ἀνταλλαγῆς βαρέος τινος χρυσοῦ μεταλλοσυμβούλου (medal) ὅπερ μέχρι τῆς σήμερον σώζεται παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ φαρμακοποιῦ, εἰς οὗ τὸ χημεῖον ἡ χρυσοποιία (transmutation) εἶχεν ἐκτελεσθῇ.

(Ἔπεται ἡ συνέχεια).

χρωμένον νὰ φορτώνωσι καὶ ἐκφορτώνωσιν αὐτὰ συγχρόνως καὶ, κατ' ἀκολουθίαν, ν' αὐξήσωσι τὸ προσωπικὸν των ὑπαλλήλων καὶ των κουλῆ' ἡ τοιαύτη δὲ σύμπτωσης θὰ ἐπῆρχετο συνεχῶς ἐὰν τὸ ἐκ Καλιφορνίας ἀποπλέον ἀτμόπλοον ἐξετέλει τὸν διάπλοον του εικοσιτέσσαρας ὥρας ταχύτερον. Τέλος, ἡ κυβέρνησις τῆς Οὐασινγκτόνος, ἡ τις ὀφείλει νὰ ἐπέμβῃ διότι πληροῖν ἐπιχορήγησιν, μαθηθῶσιν ὅτι τὰ ἀτμόπλοα δύνανται νὰ καταστήσωσι συντομώτερον τὸν διάπλοον, ἴσως θὰ ἐνεβάλλετο εἰς τὸν πειρασμόν τοῦ νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἑταιρείαν νὰ ἐλαττώσῃ τὸν χρόνον τὸν ὠρισμένον νῦν διὰ τοῦ συμβολαίου.

Ἡ θαλασσοπορεία ἄρα πλησιάζει εἰς τὸ τέρμα τῆς καταλείποντες δ' αὐριον τὴν Κίνα, θὰ καταλείψωμεν τὴν Ἀμερικὴν. Ἦψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἀνακεφαλαιώσωμεν τὰς ἡμετέρας ἐντυπώσεις.

Ναί, εἶναι μεγάλη, ἐνδοξος χώρα. Ναί, ἔχετε δίκαιον νὰ σεμνόνησθε δι' αὐτὴν, νὰ χύσητε, ἂν δεήσῃ, τὸ ὑμέτερον αἷμα διὰ τὴν νεαρὰν καὶ εὐγενῆ πατρίδα. Ἐθνὸς μόλις φεὶν ἐκ τῆς ἐπαφῆς παρθένου ἐδάφους καὶ των διαφόρων φυλῶν, κατέχετε ἤδη τὴν ἀρετὴν ἧτις εἶναι ὁ πρῶτος ὄρος τῆς προαγωγῆς, εὐημερίας καὶ δόξης των μεγάλων λαῶν. Εἶσθε ἀγαθοὶ, ἀληθεῖς, ἐνθερμοὶ φιλοπάτριδες. Ὁ ἐμφύλιος πόλεμος, ὃν οἰκτεῖρω ἀνθ' ὑμῶν, ἀπέδειξε τοῦτο. Δὲν ἐξετάζω ἂν ἦτο δυνατόν ν' ἀποσοβῆθῃ ὁ πόλεμος οὗτος· ἐὰν οἱ μὲν Βόρειοι ποιήσῃτε μετρίαν χρῆσιν τῆς ὑμετέρας νίκης, οἱ Νότιοι δὲ δεχθῆτε τὴν χεῖρα των ὑμετέρων ἀδελφῶν, ἀρκεῖ νὰ ὀρέξωσιν αὐτὴν εἰλικρινῶς· ἐὰν ἀμφότεροι παραιτήσῃτε τὰ πάθη καὶ τὰ μίσση· ἐὰν συνδιαλλαχθῆτε—ἂν ἡ συνδιαλλαγή ἦναι δυνατὴ—πάντα τὰ ζητήματα ταῦτα λύονται. Δὲν ἀπέχει ἐτι πολὺ ὁ χρόνος τοῦ ἀδελφοκτόνου ἀγῶνος, ὥστε τοιαύτας συμβουλάς, καὶ παρ' ἄλλων καλλιτέρων γενομένας, δὲν δέχεσθε. Πικραλεῖπω

ΠΕΡΙΟΔ. ΤΗΣ ΓΗΣ.

ἐπίσης τὰς κομματικὰς διαιρέσεις ὑμῶν, διότι δὲν τὰς ἐννοῶ. Τὸ κατ' ἐμὲ, οὔτε δημοκράται ὑπάρχουσιν, οὔτε ὀχλοκράται, μόνον δ' Ἀμερικανὸς γνωρίζω. Ἐνταῦθα ἰδίως θέλω ν' ἀποδείξω ὅτι ἀμφότερα τὰ μέρη ἐδείξατε ἐν τῶ ἐμφυλίῳ πολέμῳ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς, τὴν αὐτὴν δραστηριότητα, τὴν αὐτὴν ἐπιμονὴν, τὴν αὐτὴν αὐταπάρνησιν· κατὰ τοῦτο δὲ οὔτε νικηταὶ ὑπάρχουσιν, οὔτε νικημένοι. Εἶσθε μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἀντάξιοι ἀλλήλων, ἔθνος πλῆρες ἰκμάδος, ζωῆς, νεότητος καὶ, ἐκτὸς σπουδαίων σφαλμάτων, πλῆρες μέλλοντος.

Αἱ αὐταὶ ἀρεταὶ στηρίζουσιν ὑμᾶς εἰς ἄλλον ἀγῶνα ἐπωφελέστερον, ἐνδοξότερον, τὸν ἀγῶνα πρὸς τὴν ἀγρίαν φύσιν. Διὰ των ὑμετέρων ἰδρώτων ἐγονιμοποιήσατε, εἰς διδάσθημα ἑλαττον αἰῶνος, τὸ ἡμῖς μιᾶς ἡπείρου. Χάρις εἰς τὰς τολμηρὰς ἐπινοήσεις ὑμῶν, εἰς τὸ στιβαρὸν των ὑμετέρων βραχυόντων, ἐδημιουργήσατε θαύματα. Ὁ κόσμος βλέπει ὑμᾶς εἰς τὸ ἔργον καὶ σᾶς θαυμάζει.

Ἐὰν ἡμεῖς τὰ τέκνα τῆς γηραιᾶς Εὐρώπης, μὴ κλείοντες τὴν ὁδὸν τὴν προόδου ἐν ἧ θὰ μεταβληθῇ τὸ μέλλον ἡμῶν, ἐμμένωμεν εἰς τὰ παρόντα—συνέχειαν λογικῆν, φυσικῆν, τακτικῆν τοῦ ἡμετέρου παρελθόντος εἰς τὰς ἀναμνήσεις, εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὰ ἦθη ἡμῶν—ἂν ἀπονέμωμεν σέβας εἰς τὰς ἐπιτυχίας ἃς ἤρατε ὑπὸ τὴν αἰγίδα θεσμῶν οὔτινες, ἐπὶ πολλῶν οὐσιωδῶν μερῶν, εἶσι τὸ ἐναντίον των ἡμετέρων, ταῦτα εἰσὶν ἀπόδειξις τῆς ἀμεροληψίας ἡμῶν, οἱ δὲ ἐπαινοὶ μας διὰ τοῦτο ἀποδεικνύονται κολακευτικώτεροι· διότι, ἂς μὴ πλανώμεθα, ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ὁ φυσικὸς ἀνταγωνιστὴς τῆς Εὐρώπης. Ὅμιλῶ δὲ περὶ τῆς ὑμετέρας Ἀμερικῆς των Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ ὀμιλῶ περὶ τῆς Εὐρώπης οἷα ὑπάρχει, οἷα ἐσχηματίσθη διὰ των αἰώνων καὶ ὅχι οἷαν οἱ ἰδεολόγοι ἐπλασαν εἶτε κατ' εἰκόνα ὑμῶν, εἶτε κατὰ πρότυπον ὑπ' αὐτῶν ἐπινοηθέν. Οἱ πρῶτοι ἐλθόντες, οἱ πρῶτοι δρομοὶ τοῦ νῦν μεγαλείου ὑμῶν, οἱ σπειραντες τὸν σπῆρον, ἦσαν ἐκ των δυσχερῶν

στημένων. Ἐσωτερικαὶ διαφωνίαι, καταδιωγμοὶ θρησκευτικοὶ ἀπέσπασαν αὐτοὺς τῶν ἐστιῶν τῶν καὶ ἔρριψαν εἰς τὰς ὑμετέρας ἀκτὰς· ἔφεραν δὲ μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐφόρευαν εἰς τὴν γῆν τῆς νέας πατρίδος τὴν ἀρχὴν δι' ἣν ἐπολέμησαν καὶ ὑπέφεραν. Ὁ ταύτην κατέχων θεωρεῖται ἐλεύθερος κατὰ τὴν μεγαλύτεραν σημασίαν τῆς λέξεως· καὶ ἐπειδὴ οὕτως ἅπαντες εἰσθε ἐλεύθεροι, ἕκαστος ὑμῶν εἶναι ἴσος πρὸς τοὺς ἄλλους. Ἡ χώρα ὑμῶν εἶναι ἄρα τὸ κλασσικὸν ἔδαφος τῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος, καὶ τοιαύτη ἐγένετο διὰ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἡ Εὐρώπη ἐξώρισεν ἐκ τῶν κόλπων τῆς. Ἴδου πῶς ὑμεῖς, σύμφωνα πρὸς τὴν πρόσφατον καταγωγὴν σας, καὶ ἡμεῖς διὰ γενέσεως ὅλων ἀλλοίας, ἣτις ἀπόλυται σχεδὸν εἰς τὸ σκότος τῶν χρόνων, εἴμεθα ἀνταγωνισταί. Ὁ ἀνταγωνισμὸς οὗτος εἶναι ἴσως μᾶλλον φαινομενικὸς ἢ πραγματικὸς. Δὲν εἶσθε ἴσως τόσο ἐλεύθεροι οὔτε τόσο ἴσοι μεταξὺ ὑμῶν ὅσον φρονοῦσιν ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἡ παλαιὰ κοινωνία βέβαια δὲν ἐμπεδοῦται τόσο οὔτε διαιρεῖται τόσο εἰς φυλάς ὅσον πιστεύετε. Ἀλλὰ μὴ συζητῶμεν τοῦτο τὸ ζήτημα, διότι πολὺ θὰ μακρυγορήσωμεν ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ἀμοιβαίας πεποιθήσεις ἡμῶν, ἢ συζητήσῃς εἰς οὐδὲν θ' ἀπολήξῃ. Περιορίζομαι ὅθεν νὰ εἶπω ὅτι ὅσον περιηγοῦμαι καὶ προβαίνω εἰς τὴν ἡλικίαν, τόσο πείθομαι ὅτι τὸ βῆθος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων πανταχοῦ τυγχάνει τὸ αὐτὸ καὶ ὅτι αἱ διαφωνίαι εὐρηνται κυρίως ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ. Πανταχοῦ τὰ αὐτὰ βλέπω πάθη, τοὺς αὐτοὺς πόθους, τὰς αὐτὰς ἐξάπτας καὶ λειποψυχίας καὶ μόνον δὲ κατὰ τὸν τύπον ὑπάρχει διαφορὰ.

Ἀλλὰ προσφέρετε τῷ κόσμῳ ὅλον ἐλευθερίαν καὶ ἰσότητα· εἰς τὸ μαγικὸν δὲ τοῦτο γόητρον τῶν δύο τούτων ὀνομάτων μᾶλλον ἢ εἰς τὰ ὑμέτερα χρυσορυχεῖα ὀφείλετε τὴν συρροὴν τῶν μεταναστῶν καὶ τὴν καταπληκτικὴν, ταχεῖαν καὶ συνεχῆ αὐξήσιν τοῦ λαοῦ ὑμῶν. Ἡ Ῥωσσία, ἡ Οὐγγαρία ἔχουσι πολλὰς χέρσους· γατίας καὶ ἡ Ἀλγερία πάσχει ἀπὸ ἔλλειψιν βραχιόνων· ἀλλ' οὐδεὶς

ἀπέρχεται εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Οἱ Ἄγγλοι μεταναστεύουσιν ὡσαύτως καὶ εἰς Αὐστραλίαν, ἀλλ' αὕτη εἶναι πάλιν Ἀγγλία, καὶ μάλιστα Ἀγγλία ἣτις ὁμοιάζει πρὸς ὑμᾶς περισσότερο ἢ πρὸς τὴν μητρόπολιν. Τὸ πολὺ ἄρα τῶν μεταναστῶν διευθύνεται πρὸς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν. Διὰ τί; Πρῶτον μὲν διὰ τὴν εὐρωσὶν ἄρτον, πόρον δηλ. ὅν δὲν δύνανται νὰ εὐρωσιν εἰς τὴν λίαν κατακνημένην Εὐρώπην, ἔπειτα δὲ ἵνα εὐρωσὶ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν ἰσότητα. Ἄγνοῶ ἂν ἦσθε εἰς κατάστασιν νὰ παράσχητε αὐτοῖς εἰς δόσιν συναόδουσαν πρὸς τὰ δειρὰ τῶν τὰ δύο ταῦτα ἀγαθὰ ἅτινα ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τῆς νηπιακῆς ἡλικίας τῆς τόσο ἐπιποθεῖ· πλὴν προσφέρετε αὐτοῖς χῶρον, καὶ ὁ χῶρος οὗτος πλουτίζει ὑμᾶς καὶ θὰ καταστήσῃ αὐτοὺς πλουσίους, διὰ τὸν λόγον ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε τ' ἀπαιτούμενα προσόντα ὅπως ἐκμεταλλεῖσθε αὐτὸν καὶ τὰ τέκνα τῶν γερμανικῶν καὶ κελτικῶν φυλῶν κατέχουσι ταῦτα καὶ ἀναπτύσσουσι ἐρχόμενα εἰς ἐπαφὴν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὀδηγοῦμενά ὑπὸ τῶν ὑμετέρων παραδειγμάτων. Καὶ ἄλλα κράτη ἔχουσι χῶρον· παραδείγματός χάριν τὰ ἀκαλλιέργητα ἐκεῖνα μέρη (prairies) τῶν δημοκρατιῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς ἀνθρώπους μόνον περιμένουσι, δυναμένους νὰ γίνωσι κύριοι τῶν θησαυρῶν τῶν· ἀλλ' ἐκτὸς τῶν προσκομμάτων, ὅσα παρεμβάλλει τὸ κλίμα, οἱ κάτοικοι δὲν εἰσὶν ἱκανοὶ νὰ παλαίσωσιν ἐρρωμένως πρὸς τὴν φύσιν· καὶ τοὶ δὲ ἀνέγραψαν ἐν τῇ σημαίᾳ τῶν τὰς λέξεις Ἐλευθερία καὶ ἰσότης, οὐδεὶς περιπίπτει εἰς τὴν παγίδα. Στρατιῶται, ὑπὸ τῆς τύχης εὐνοηθέντες, ἀνατρεπόμενοι περιοδικῶς ὑπὸ ἀντιζήλων, κρατοῦν εἰς τὰς χεῖρας τῶν τὴν δὴθεν ἐλευθερίαν ταύτην, ἢ δὲ ἰσότητος συνίσταται εἰς τὸ νὰ ὑποκύπτωσιν ὅλοι εἰς τὰς θελήσεις καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἐφημέρων τούτων κυρίων. Ἐρχονται ἄρα παρ' ὑμῶν ζητοῦσι δ' ἄρτον, ἀτομικὴν ἐλευθερίαν καὶ κοινωνικὴν ἰσότητα, καὶ εὐρίσκουσι χῶρον, δηλ. τὴν ἐλευθερίαν τῆς ἐργασίας καὶ τὴν ἰσότητα τῆς ἐπιτυχίας, ἂν

συνεκόμισαν ἐν τῷ αὐτῷ βαθμῷ τοὺς ἀπαιτούμενους ὄρους ὅπως εὐδοκίμησωσιν.

Εἶπον οὖν πάντες θαυμάζουσιν ὑμᾶς· πλὴν καὶ πάντες δὲν ἀγαπῶσιν ὑμᾶς· εἰς ἡμῶν κρίνοντας ὑμᾶς ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῶν εὐρωπαϊκῶν ἰδεῶν, διορῶσιν ἐν ὑμῖν μόνον ἐχθροὺς τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῆς ἡμετέρας κοινωνίας. Ὅσον ἐκτιμῶσι τὰ ἔργα ὑμῶν — καὶ, ἐκτὸς ἂν ἦναι τυφλοὶ, ὀφείλουσι νὰ τὰ ἐκτιμῶσι — τόσο ἠθαυμάζουσι μὲν, ἀλλ' ἤττον ἀγαπῶσιν ὑμᾶς. Ὅσα προσθέσω δὲ οἱ φοβοῦνται ὑμᾶς, φοβοῦνται τὰς ὑμετέρας ἐπιτυχίας ὡς ἐπικίνδυνον παράδειγμα διὰ τὴν Εὐρώπην καὶ προσπαθοῦσι νὰ ἀναχαιτίσωσι τὴν εἰσβολὴν τῶν ὑμετέρων ἰδεῶν. Οὗτοι ἀποτελοῦσι τὴν μειονοψηφίαν, ἐνῶ οἱ ὑμέτεροι φίλοι εἰσὶ πολυπληθεῖς, διορῶντες ἐν ὑμῖν τὸ πρῶτον τύπον καὶ τὴν τελευταίαν παράστασιν τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐχετε ὑπὲρ ὑμῶν ὅλας τὰς συμπληθείας τῶν· ἔχουσι δὲ τὸν διακαέστρον πόθον, ἂν ἔχι πολιτικῶς, ὅπερ δὲν ἐστὶν ὅλον, ἂν ἔχι πολιτικῶς, τούλαχις στον κοινωνικῶς, ὅπερ στεντορειῶς κηρύττουσι, νὰ μεταμορφωθῶσι κατὰ τὸ ὑμέτερον παράδειγμα. Ὑπάρχει καὶ τάξις τρίτη — οἱ εἰς τὰ πάντα ἀγογγύστως ὑπείκοντες· καὶ ἡ γνώμη τούτων εἶναι ἡ μᾶλλον διαδεδομένη. Καὶ τοὶ δὲν ἀγαπῶσιν ὑμᾶς, οὐχ ἤττον εἰσὶ πρόθυμοι νὰ ὑποκύψωσιν εἰς ὑμᾶς, νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὰς ὑμετέρας ἀρχὰς, τὰ ὑμέτερα ἤθη καὶ ἔθιμα, τοὺς ὑμετέρους θεσμούς. Μοιραίως, ἀναποφύκτως ἡ Εὐρώπη θ' ἀναδειχθῇ Ἀμερικῇ. Ταῦτα δοξάζουσι.

Τὸ κατ' ἐμὲ, οὔτε τοὺς φόβους τούτους, οὔτε τὰς ἐλπίδας συμμερίζομαι. Δὲν πιστεύω εἰς τὸ δῆθεν μοιραῖον τοῦτο, καὶ ἰδοὺ πῶς σκέπτομαι.

(Παραλείπομεν ἐνταῦθα διαφόρους τοῦ συγγραφέως κρίσεις περὶ Ἀμερικῆς καὶ Ἀμερικανῶν, διότι ἥκιστα ἐνδιαφέρουσι τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην. Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι πολλὰ ἔχρη τοῦδε ἔπραξαν, χάρις εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐλευθερίαν, καὶ ὅτι περισσότερα θὰ πράξωσιν ἐν τῷ

μέλλοντι· ὁμολογούμενος δὲ αἱ προρρήσεις τοῦ ἐπαληθεύουσιν.)

(24 Ἰουλίου). Μόλις ὑποψῶσκει ἡ ἡμέρα καὶ οἱ ἐπιβάται συνέρχονται εἰς τὸ κατάστρωμα, δεξιόθεν δὲ καὶ ἀριστερόθεν βλέπομεν τὴν ξηρὰν, ἥτοι κλιτύας συδένδρους ἢ χλοηφόρους, ὄρουσνας καὶ τὰ περίχωρα τῶν ὄρεων, τούτων ἀποκρυσσομένων ὑπὸ λευκῶν ἀτμῶν, οἵτινες φαίνονται ἐξερχόμενοι ἐκ λουτροῦ. Ἄνω τῆς κινήσεως ταύτης αὐλαίας ὄρωμεν τὰς πλευρὰς κολοσσαίου κόνου, οὐ τὴν κορυφὴν περιβάλλουσι ἄλλα νέφη· εἶναι δὲ τὸ Φουτζιγιάμα, ἡφαίστειον ἐσβεσμένον, ὑψοῦν τὸν κρατήρα του 14 χιλιάδας πόδας ἄνω τῆς θαλάσσης. Πλησιάζοντες πρὸς τὴν παραλίαν βλέπομεν πολυαρίθμους ὑφόρους σκιαζομένους ὑπὸ μεγάλων δένδρων, ἔχοντας ἔνθεν καὶ ἔνθεν οἰκίας, βρῖθοντας τζογκῶν, τῶν μὲν ἀγκυροβολοῦσιν, τῶν δὲ κινουμένων διὰ κωπῶν ἢ ἰστιῶν ἐκ καλῶν λεπτῶν. Πολλὰ τῶν ἀλλοκῶτων τούτων πλοίων, ἅτινα ἀνακαλοῦσιν εἰς τὴν μνήμην τὰς τριήρεις τῶν ἀρχαίων, πλέουσι πλησίον τῆς Κίτας. Οἱ ἐν αὐτοῖς, ὄρθιοι ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ γυμνοὶ, ἐκτὸς ὑφάσματος ἀπὸ τῆς ὀσφύος μέχρι τῶν γονάτων, κινουσι τὰς κόπας καὶ ἄδουσιν ἐν χορῷ. Τὰ εὐστροφα ταῦτα καὶ χαλκῶ-χροα σώματα εἰσὶν ἀθλητικὰ καὶ ἔχουσι μέλη λίαν σύμμετρα.

Μικρὸν πρὸ τῆς ὀχθῆς ὄρας εἴμεθα πρὸ τοῦ ὄρμου τῆς Γιοκοχάμας. Τὸ ἀτμόπλοον παρακάμπει βραδέως τὰ περίχωρα ἅτινα στέφουσι λαμπρὰ κωνοειδῆ δένδρα καὶ ἰστοὶ τῆς βρεττανικῆς καὶ ἄλλων πρεσβειῶν, μετ' οὐ πολὺ δὲ εἰσπλέομεν εἰς τὸν ὄρμον, ὅστις εἶναι κεκαλυμμένος ἀπὸ ἰστιοφόρα καὶ ἀτμόπλοα διαφόρων ἐθνῶν. Μεγάλαι καὶ μικραὶ τζόγκαι ἰθαγενῶν εἰσὶν εἰς ἀναστροφὴν κινήσιν, ἀπωτέρω δὲ φαίνονται ἱκανὰ πολεμικὰ πλοῖα, φέροντα τὰς σημαίας τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας καὶ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, καὶ πρὸ ἡμῶν, κατὰ μῆκος τῆς

προκυμαίας υπάρχει σειρά ωραίων οίκων, ὧν τινες ἔχουσι δένδρα.

Ἀκριβῶς τὴν ὁγδόην ὥραν ἡ Κίνα ἀγκυροβολεῖ καὶ μικρὸν πρὸ τῆς ἐνάτης, ἀκρι-

βῶς ὅπως ὑπεσχηθήσαν ἡμῖν ἐν ἀγίῳ Φραγκίσκῳ, ἀποβιβαζόμεθα εἰς τὸ ἐτι μυστηριώδες ἔδαφος τῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ ἀνατέλλοντος Ἡλίου.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ.

Λήγοντος ἐνταῦθα τοῦ πρώτου μέρους τῆς συγγραφῆς τοῦ Κ. δὲ Χούβνερ, νομίζομεν καλὸν νὰ παραθέσωμεν πληροφορίας τινὰς, αἱ ἐρασιζόμεθα ἐκ διαφόρων νεωτάτων συγγραφοῦν.

Ἐν πρώτοις παραθέτομεν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀποβιώσαντος προφήτου τῶν Μορμόνων Μπρίγγαμ Γιούγκ, τοῦ Μωάμεθ τῆς Ἀμερικῆς, ὅπως ἄλλοι ἀπεκάλεσαν αὐτὸν, καὶ δύο ἄλλων Μορμόνων, τοῦ νῦν προέδρου Τζῶν Ταίλωρ καὶ ἐνὸς τῶν ἀρχαιοτέρων ἀποστόλων, τοῦ Ὁρσον Πράτ (Orson Pratt). Περὶ τοῦ Μπρίγγαμ ὁ ἀναγνώστης εὐρίσκει ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ, περὶ δὲ τῶν λοιπῶν σημειούμεν τάδε. (Ἴδε τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐν σελ. 138—140).

Ὁ Τζῶν Ταίλωρ ἐγεννήθη τὴν 4 Νοεμβρίου 1808 ἐν Ἀγγλίᾳ μεταναστεύσας δ' ἐν Ἀμερικῇ ἠσπάσθη τὸν μορμωνισμόν καὶ χάρις εἰς τὴν εὐφυίαν καὶ τὴν παιδείαν τοῦ κατέλαθε διάφορα ἀξιώματα ἐν τε τῇ πολιτείᾳ καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Εἶναι συγγραφεὺς διαφόρων βιβλίων περὶ τῆς μορμονικῆς ἐκκλησίας.

Ὁ Ὁρσον Πράτ εἶναι Ἀμερικανὸς, γεννηθεὶς εἰς Χάρτφορντ (ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Οὐάσιγκτωνος) τὴν 7[19 Σεπτεμβρίου 1811 καὶ

θεωρεῖται εἰς τῶν ἐξοχωτέρων ἱεροκηρύκων, ὁ «ἀπόστολος Παῦλος» τῶν Μορμόνων τυγχάνει δὲ εἰς τῶν 12 ἀποστόλων.

Τὴν 7 Ὀκτωβρίου ἐγένετο ἐν τῇ πόλει τῆς Ἀλμουρᾶς Λίμνης πολυάριθμος ἐκ Μορμόνων συνέλευσις ἢ σύνοδος προέκειτο δὲ νὰ ἐπικυρωθῶσι τὰ τελεσθέντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μπρίγγαμ Γιούγκ καὶ νὰ κανονισθῶσι τὰ τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ μέλλοντι.

Οἱ δώδεκα ἀπόστολοι εἶχον ἀποφασίσει προλαβόντως ὅτι οὐδεὶς θὰ διαδεχθῆ τὸν Μπρίγγαμ Γιούγκ ὡς προφήτην ὅτι ὅμως καὶ αὐτὸς συνῆλθον, οἱ ἀπόστολοι κατεῖδον τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διορίσῃσι τινὰ ἵνα διευθύνῃ τὰς συζητήσεις τοιοῦτος δὲ διορίσθη ὁ Τζῶν Ταίλωρ.

Κυρίως ἐπρόκειτο νὰ ἐπαναφέρωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἀρχαίαν εὐκλειαν, νὰ ἀναζωογονήσωσι τὴν πίστιν. Ἐκτὸς δὲ τῶν 12 ἀποστόλων, εἶχον συνέλθει οἱ ἑβδομήκοντα, τὸ τάγμα τῶν τιμωρῶν Ἀγγέλων, οἱ ἱερεῖς καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Μελχισεδέκ, οἱ ἱερεῖς καὶ διάκονοι τοῦ Ἀαρὼν, τριακῶσι τριακόντα ἐπίσκοποι, κτλ., ἐν ὅλοις δισχίλιοι περίπου ἱερωμένοι, ἐκτὸς μυριά-

δων ἀπλῶν Μορμόνων τὸ περίεργον δὲ ὅτι καὶ ἐθνικοὶ προσήλθον, ὑπὸ περιεργείας ὀρμώμενοι. Αἱ συνεδριάσεις διήρκεσαν τρεῖς ὅλας ἡμέρας ἀλλὰ παραλείποντες λεπτομερείας τινὰς, ἀναφέρομεν τὰ οὐσιωδέστερα τῶν ἀποφασισθέντων.

Δυνάμει ὁμολογίας τῆς πίστεως, οὐδεὶς δύναται νὰ σωθῆ, ὅσον ἀγνὸς καὶ ἂν ἦν ὁ βίος του, ὅσον ἐνίρετος καὶ ἀπεδείχθη, δίχως νὰ βαπτισθῆ καὶ νὰ ἐγγραφῆ εἰς τὸ βιβλίον ὅπερ κρατοῦσιν οἱ Μορμόνοι ἱερεῖς ἐπειδὴ δὲ ὁ κόσμος ἐπλάσθη πολὺ πρὸ τῶν Μορμόνων, ἔπεται ὅτι πολλοὶ τῶν ἀποβιωσάντων πρὸ τῆς συστάσεως τῆς αἰρέσεως εἶσι κολασμένοι. Πρὸς θεραπείαν τοῦ κακοῦ ἀπεφασίσθη ὅτι πᾶς ἄνθρωπος, ἀποβιώσας ἀδιάφορον πότε, δύναται νὰ βαπτισθῆ Μορμόνος δι' ἐπιτροπῆς καὶ εἰς τῶν δώδεκα ἀποστόλων, οὗ ὄνομα Γουδρῶφ, εἶναι ἐντεταλμένος ν' ἀντιπροσωπεύῃ τοὺς νεκροὺς καὶ νὰ ἐνεργῆ ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν, εἴτε πρὸς βάπτισιν αὐτῶν, εἴτε δι' οἰανδήποτε ἄλλην τελετήν. Τοιοῦτοτρόπως ἐβάπτισαν ἅπαντας τοὺς ὑπογράψαντας τὴν διακήρυξιν τῆς ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας καὶ ὅλους τοὺς προέδρους τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ἐκτὸς δύο — οὗς δὲν ὀνομάζουσι — διότι κακῶς ἐπολιτεύθησαν πρὸς τοὺς μαθητὰς τοῦ Ἰωσήφ Σμήθ. Καὶ ὅπως μὴ σωσῶσι τοὺς συζύγους ἄνευ τῶν γυναικῶν, νυμφεύουσιν αὐτὰς μετὰ τὸν θάνατον. Ὁ ἀπόστολος Γουδρῶφ βαπτίζεται ἐν ὀνόματι τοῦ ἀποβιώσαντος συζύγου, καὶ ἀδελφῆ

Μορμόνη, ὀριζομένη πρὸς τοῦτο ὡς ἐπιτροπὸς, βαπτίζεται ἐν ὀνόματι τῆς ἀποβιωσάσης γυναικὸς μεθ' ἧς νυμφεύονται ἐν ὀνόματι τοῦ συζύγου καὶ τῆς γυναικὸς. Οὕτως, π. χ., ἐπραξάν διὰ τὸν Γεώργιον καὶ τὴν Μάρθαν Οὐάσιγκτων, τὸν ἐξοχὸν ἐλευθερωτὴν τῆς πατρίδος του καὶ τὴν γυναῖκά του. Ὁ Γουδρῶφ διατείνεται ὅτι πολλὰ πνεύματα καθ' ἑκάστην τῆς ζητοῦσι νὰ βαπτισθῶσι, νυμφευθῶσι, κτλ.

Ἀπὸ τῆς 9 Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1871 ἐβάπτισαν 395 ζῶντας καὶ 23,989 νεκροὺς· 4,855 θανούσαι γυναῖκες ὑπανδρεύθησαν πρὸς ζῶντας συζύγους· 356 ζῶσαι γυναῖκες ὑπανδρεύθησαν πρὸς θανόντας συζύγους καὶ 3,352 θανόντα ζεύγη ἐνυμφεύθησαν ἐν τῇ αἰωνιότητι.

Τὰ τῶν ἐν Ἀμερικῇ βιούντων Κινέζων πράγματα οὐδὲν ὡς ἐβεβλήθησαν. Λευκοὶ, μιζογενεῖς καὶ μαυροὶ καταδιώκουσιν ἀπηνῶς τοὺς δυστυχεῖς, παντοιοτρόπως κακοῦσι καὶ δολοφονοῦσιν ἔστιν ὅτε, διότι ἔχουσι τὸ ἀτύχημα νὰ ὦσιν οἰκονόμοι καὶ νὰ ἐργάζωνται ἐφθηνότερον τῶν λοιπῶν. Ἡ κυβερνήσις φαίνεται ὅτι ἔχει διάθεσιν νὰ προλάβῃ τὸ κακόν, ἀλλ' αἱ ὑποδεέστεραι ἀρχαὶ δεικνύουσιν ἀσύγγνωστον ἀμέλειαν περὶ τὴν ἐφκρημογὴν τῶν νόμων. Δυστυχῶς, πολλοὶ τῶν ἐν τέλει μεροληπτοῦσι καὶ ὑποθάλλουσι τὰ κακουργήματα.

(Σημειώσεις μεταφραστοῦ).

ΜΗΡΙΓΧΑΜ ΓΙΟΥΓΚ.

ΤΖΩΝ ΤΑΙΛΩΡ.

ΟΡΣΩΝ ΠΡΑΤ.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΙΑΠΩΝΙΑ.

Α'.

ΓΙΟΚΟΧΑΜΑ.

Ἀπὸ 24—26, ἀπὸ 28 Ἰουλίου—3 Αὐγούστου· ἀπὸ 14—
18 Αὐγούστου· ἀπὸ 18—19 Σεπτεμβρίου.

*Πρῶται ἐντυπώσεις τοῦ νεωστὶ ἀποβιβαζομένου. — Φυσιογράμια τῆς πόλεως. —
Ἐμπορικὴ κίνησις. — Οἱ Εὐρωπαῖοι εἰς Ἰοκοχάμα.*

Μυριάκις ἐγράφησαν, κατὰ τὰ τελευταῖα 42 ἔτη, αἱ ἐντυπώσεις τοῦ νεωστὶ ἐπιβιβαζομένου ἐνταῦθα, αἱ δὲ ἡμερησίαι καὶ τὰ περιδικὰ Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Γερμανίας πολλάς ἐδημοσίευσαν περιγραφάς. Ἀπαντες οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ δόκιμοι τῶν ἐνταῦθα ἐλλιμενιζομένων πολεμικῶν πλοίων ἐστειλαν ἄρθρον εἰς τὸ ἡμειπίσημον φύλλον τῆς πρωτεύουσας τοῦ νομοῦ του. Ἐξεδόθησαν δὲ καὶ σπουδαιὰ βιβλία, ὡς τὸ τοῦ σὶρ Ρούθερφορντ Ἄλκοκ, τοῦ ἐπισήμου ἱδρυτοῦ τῆς Γιοκοχάμας, καὶ βιβλία διδακτικὰ καὶ τερπνὰ ἐνταυτῷ, ὡς ἡ πνευματώδης ἔκθεσις τοῦ Κ. Ὀλιφαντ καὶ ἡ τερπνὴ *Περιοδεῖα ἐν Ἰαπωνίᾳ* τοῦ Κ. Ροδόλφου Λινδάου· πλὴν ὅσα λέγουσιν εἶναι μικρότερα τῶν ὅσα αἰσθάνεται τις βλέπων ἑαυτὸν μεταφερόμενον αἴφνης ἐν κόσμῳ ἀπολύτως νέῳ —

δὲν πιστεύει τοὺς ὀφθαλμοὺς του. Εἰς ἕκαστον βῆμα ἐρωτᾷς σεαυτὸν ἐὰν ταῦτα δὲν ἦναι ὄνειρον, μαγεία, μῦθος τῆς Χαλιμάς. Καὶ τὸ ὄνειρον τόσον ὥρατον εἶναι, ὥστε φοβεῖται τις μὴ διαλυθῆ.

Δὲν θ' ἀποπειραθῶ περιγραφῆν περιττήν. Πάντες ἠξέυρουσι σήμερον ὅτι ὁ Ἰαπωνικὸς λαὸς εἶναι ὥρατος, ἀξίεραστος, εὐγενής, εὐθυμὸς, φιλόγελως, καλὸν παιδίον, ἰδίως παιδίον, ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῶν κατωτέρων τάξεων ἔχουσι πρόσωπον χαλκόχρου ἐκ τοῦ ἡλίου καὶ συνεχῶς τὸ δέρμα ἐπιγόμενον (ἐρυθρὸν καὶ κυανοῦν), ὁμοιάζον κατὰ τὸ σχῆμα καὶ τὸ χρῶμα πρὸς τὴν ἀρχαίαν ῥητινὴν τῆς χώρας των, ὅτι οἱ ἀπασῶν τῶν τάξεων ἄνδρες κείρουσι τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ μέτωπον, ἀφίνοντες μιαν κώμην ἥτις ἐπιχαρίτως ἴσταται ἄνω τοῦ

επισθοκρανίου, ὅτι τὸ θέρος παραιτοῦνται τῶν στενῶν περισκελίδων, ἀρκούμενοι εἰς ἀπλοῦν ἐπενδύτην ἐκ λεπτοῦ μεταξωτοῦ ἢ βριβακεροῦ ὑφάσματος, κατὰ τὴν κοινωνικὴν ἕκαστος θέσιν, ἐν δὲ τῇ οἰκίᾳ φέροντες τὸ *φουτιόσχη*. Ἀπὸ τοῦ μικάδου μέχρι τοῦ τελευταίου κουλὴ ἢ ζώνη αὕτη ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τοῦ καλλωπισμοῦ παντός Ἰάπωνος σεβομένου ἑαυτόν. Ἄπαντες, ἐκτὸς τῶν ἐμπόρων, οἵτινες εὐρηγῶν εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος, ἀνήκουσιν εἰς τινα, ὅχι λόγῳ δουλοπαροίκου ἢ δούλου, ἀλλ' ὡς μέλη πατριᾶς, ἥτις, διαιρουμένη εἰς πολλὰς φυλάς, ἀποτελεῖ μίαν καὶ μόνην μεγάλην οἰκογένειαν, ἧς ἀρχηγός ἐστὶν ὁ ἡγεμὼν ἢ δαίμιος. Ἔχει τοὺς συμβούλους του, τοὺς ὑποτελεῖς του, τοὺς *σαμουράη* ἢ ἱππότες μετὰ δύο ξίφη — ἐνῶ ἄλλοι μόνον ἔν φέρουσι — τοὺς πολεμιστὰς καὶ τοὺς παντὸς βαθμοῦ ὑπαλλήλους. Ἐκαστος φέρει ἐπὶ τῆς ῥάχους καὶ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐπενδύτου του τὰ οἰκόσημα τοῦ ἡγεμόνος ἢ τοῦ σωματείου εἰς ὃ ὑπηρετεῖ — ἄνθος ἢ γράμματα κεχαραγμένα κυκλοειδῶς. Τὰ ξίφη τῶν εὐγενῶν, τὸ μελανοδοχεῖον, ἢ *πίπα*, τὸ ἐν τῇ ζώνῃ ὑπάρχον βλαάντιον, ταῦτα εἰσὶ γνωστά, ὡς καὶ ὅτι, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σίρ *Ρούθερφορντ*, ὅστις ὁμοῦς δὲν εἶναι ἀξιόπιστος, τρέχει τις μάλιστα κίνδυνον θανάτου ἂν συναντήσῃ *σαμουράη* συνοδύοντα τὸν ἡγεμόνα τῶν ἢ ἐξερχομένους ἐκ τοῦ οἰκωλείου καὶ σπείσαντας *σακή*. Ἦτον γνωστὸν εἶναι ὅτι ἡ ὑφισταμένη κυβερνήσις ἐπιδιώκει τὴν καταστροφὴν τῶν φεουδαλικῶν θεσμῶν. Ἄλλ' ἡ ἐξωτερικὴ τῆς πόλεως φυσιογνωμία μικρὰν εἰσέτι ὑπέστη ἀλλοίωσιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς γυναῖκας, οἱ συγγραφεῖς ἄρθρων καὶ βιβλίων εἰσὶ καταγοητευμένοι. Ἀκριβῶς δὲν εἶναι ὠραῖαι, διότι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου τῶν δὲν εἶναι κανονικά, τὰ μῆλα τῆς παριᾶς ἐξέχουσι πολὺ, οἱ μεγάλοι καὶ ὠραῖοι μελάγχροιο ὀφθαλμοὶ τῶν εἰσὶ λίαν ἀμυγδαλοειδῆς καὶ τὰ πολύσαρκα χεῖλη στεροῦνται λεπτότητος· ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶναι ζη-

μία. Βλάπτει πολὺ ἢ ἀποτρόπαιος συνήθεια ἢ ἔχουσιν αἱ νεάνιδες τοῦ ν' ἀποσπῶσι, κατὰ τὸν χρόνον τοῦ γάμου τῶν, τὰς ὄφρυς καὶ νὰ μελανώσι τοὺς ὀδόντας. Ταῦτα εἶναι μέτρα προφυλακτικὰ ἅτινα λαμβάνουσι καθ' ἑαυτῶν διότι θυσιάζουσι τὴν καλλονὴν τῶν, καθιστῶσαι ἑαυτὰς ἤττον ἐπαγωγὸς καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἤττον ὑποκειμένας εἰς τὴν διαφθορὰν, παρέχουσι τῷ συζύγῳ ἐχέγγυον πίστεως. Ἄλλ' εἰσὶν εὐθυμοὶ, ἀνεπιτήδευτοι καὶ χαρίεσαι, εὐγενέσταται τοὺς τρόπους, καὶ, κατὰ τοὺς συγγραφεῖς οἵτινες ἐμελέτησαν τὰ ἔθη τῶν εἰς τὰ περὶ τὴν Ἰοκοχάμαν τοῦ οἰκωλείου, ὀμιλητικαί. Τὸ κόσμημα τῆς κεφαλῆς τῶν συνίσταται εἰς δύο ἢ τρία ἐπικαλύμματα μέλανα, ἐπιγαρίτως συνδεδεμένα καὶ κρατούμενα ἐκ δύο καρφίδων — μόνον αἱ ἑταῖραι φέρουσι περισσοτέρας· ὁ δὲ ἱματισμὸς τῶν συνίσταται ἀπὸ ποδηγῶν (φούσταν) καὶ ἐπενδύτην μετὰ πλατείας ζώνης ἀποτελούσης μέγαν κόμβον ὀπισθεν· τὰ ὑποδήματά τῶν εἰσὶ μικρὰ ἰσάνιδες ἔχουσαι ἱμάντα δεξιῶς συνθλιβόμενον διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ ποδός.

Ἄλλ' οὐδεμία γραφὴς δύναται νὰ παραστήσῃ τὰ πράγματα ὡς ἔχουσιν. Οὐδεὶς δύναται νὰ φαντασθῇ, δίχως νὰ ἴδῃ, ἅπαντα τὸν κόσμον τοῦτον κινούμενον εἰς τὰς ὀδοὺς, ἀποτεινόμενα ἀμοιβαίως χαρίεντα μειδιάματα, κλίνοντα βαθέως πρὸς τῶν ἄλλων καὶ ἂν πρόκηται περὶ ἐξόχου ἀτόμου προσπίπτοντα, ἀλλὰ μετ' εὐκινῆσι καὶ ἀξιοπρεπείας ἀφαιρουσῶν ἀπὸ τὴν ἐπίδειξιν πᾶν ὅ,τι αὕτη φαίνεται ἔχον ἐξευτελιστικὸν καὶ καθιστωσῶν αὐτὴν ἐκδήλωσιν εὐγενείας καὶ σεβασμοῦ. Ἐνῶ προχωρεῖς εἰς ὁδὸν τινα, ἢ σ' ἐκπλήσσει ἢ ἄκρα καθαριότης, παρατηρῶν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ καὶ λυπούμενος διότι δὲν ἔχεις ἑκατὸν ὀφθαλμοῦς ὅπως καλύτερον βλέπεις τὰς σκηνὰς ταύτας, ἀκούεις εὐρυθμὸν θόρυβον καὶ τὸ ἄσμα ἢ τὴν φωνὴν τῶν κουλῆ οἵτινες φέρουσι κιβώτια ἀνηρητημένα ἐκ μακροῦ Ἰνδοκαλάμου στηριζομένου ἐπὶ τῶν ἀθλητικῶν ὤμων τῶν. Ἐπὶ τῶν ἐπιγεγμένων μελῶν τῶν βέει ἰδρώς,

ἐκτὸς δὲ τοῦ ἀπὸ ὀσφύος μέχρι τῶν γονάτων ὑφάσματος, οὐδὲν ἄλλο ἔνδυμα φέρουσι. Καὶ τοὶ πεφορτωμένοι, μειδιῶσι, κατὰ δὲ τοὺς βραχεῖς, φαθμοὺς ἀδολεσχοῦσι καὶ χαιρετίζουσι τοὺς διαβάτας αἱ οἰκίαι εἰσὶν ἀληθῶς ὠραῖαι, ἄνευ ἐπίπλων, ἐκτὸς καλῆς ψιθῆς, καὶ ἔχουσι κήπον μετὰ καλὰ δένδρα. Ἦρπει τις νὰ ἴδῃ τὰς οἰκίας ταύτας ἐπιτοπίως, ὅχι εἰς εἰκόνας, κατοικουμένας δὲ ὑπὸ ἀληθῶν Ἰαπῶνων.

Ἴδου ὅτι ἀκούσιως μου ἰσχυροῦμαι εἰς περιγραφὰς ἀφοῦ διεκνήρυξα ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ κάμῃ ταύτας γραφῆς δεξιότερα τῆς ἐμῆς. Ἐνώπιον τοῦ προσερχομένου περιηγητοῦ ἐκτελίσσονται αἱ λύσεις μυρίων μικρῶν προβλημάτων τοῦ βίου λαοῦ προδήλως ἐπικαθαρισμένου, αἰσθανομένου ἔν τινι μέτρῳ τὰς αὐτὰς οἰκίας καὶ ἡμεῖς ἀνάγκας, ἀλλ' ἰκανοποιῶντος αὐτὰς δι' ἄλλων μέσων καὶ τρόπων.

Μὴ λησμονήσωμεν τοὺς Εὐρωπαίους. Ἡ Ἰοκοχάμα εἶναι δημιουργημὰ τῶν πρώτων Ἀγγλῶν ἐμπόρων τῶν ἀφιχθέντων τὴν ἐπιούσαν τὴν ὑπογραφῆς τῶν συνθηκῶν (1858) ὅπως θηρεύουσι τὴν εἰς τὴν Αὐτοκρατορίαν τοῦ ἀνατέλλοντος Ἡλίου, τὴν τέως ἐρμητικῶς κεκλεισμένην. Ἐνῶ ὁ πρεσβευτὴς τῆς βασιλείας Βικτωρίας, σίρ *Ρούθερφορντ* Ἄλκω, διεπραγματεύετο πρὸς τὸν σογὸν περὶ τῶν γῶν αἵτινες ἔδει νὰ παραχωρηθῶσι τοῖς Εὐρωπαίοις, οὗτοι αὐτογνωμόνως ἐξελέξαντο πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἀποθηκῶν καὶ οἰκιῶν τῶν παραλίαν σχεδὸν ἔρημον, κειμένην οὐ μακρὰν χωρὶς τοῦ ἀλιεῶν καλουμένου *Γιοκοχάμα* καὶ σημαίνοντος διὰ τῆς παραλίης. Τὸ μέρος τοῦτο ὑπερεῖχε τοῦ ὑπὸ τοῦ σίρ *Ρούθερφορντ* καθόσον παρεῖχεν ἀσφαλέστατον εἰς τὰ πλοῖα ὀρηκτήριον. Οἱ Ἰάπωνες ὑπουργοὶ ἐνέκριναν τὴν ἐκλογὴν, διότι τὸ μέρος καθὸ περιβαλλόμενον ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ἔλουσι, ὡς καὶ ὑπὸ ποταμοῦ καὶ διώρυχος, παρεῖχεν ὅλα τ' ἀναγκαῖα ὅπως ἀποδειχθῆ δευτέρα *Δετοίμα*, ἢ τοὶ φυλακῆ. Ἡ ὕστεροβουλία αὕτη δὲν διέφυγε τὸν σίρ *Ρούθερφορντ*, ὅστις ὁμοῦς ὤφειλε νὰ ἐνδύσῃ εἰς τὰς

κατακρυφὰς τῶν ὁμοσθῶν του καὶ εἰς τὴν ἰσχύον τῶν περιστάσεων. Ἐν γένει φρανοῦσιν ὅτι οὐδέποτε διαταραχθήσεται ἡ ἀσφάλεια τοῦ μέρους τοῦτου καὶ μικτηρίζουσι τὰς ἀπαίσιους προγνώσεις τοῦ πρώην Ἀγγλοῦ πρεσβευτοῦ Ἐπειδὴ οὐδεὶς παρεπίδημος ἐφρονέθη κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, νομίζουσιν ἑαυτοὺς τόσον ἀσφαλεῖς ὡς ἂν δέμενον εἰς τὴν καλλιτέραν συνοικίαν τοῦ Λονδίνου τοῦτο ἐγκρατεῖται, φαίνεται, ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου. Ὅταν ἐπὶ ἕνα μῆνα ἐπικρατήσῃ καλοκαιρία, πολλοὶ ἀνθρώποι δὲν πιστεύουσι πλέον εἰς τὸν κακὸν καιρὸν. Κατὰ τὰ τέλη τῆς μακρᾶς καὶ εὐτυχῆς περιόδου ἧτις ἐχώρισε τοὺς δύο Ναπολέοντας, εὐρέθησαν σπουδαῖοι ἀνθρώποι μὴ πιστεύοντες πλέον δυνατὸν τὸν πόλεμον. Δὲν συνεβίβαστο, ἔλεγον, πρὸς τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ εἰς ὃν ἀφίκετο τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἐὰν ἐξέφραζες ἀμφιβολίαν, ἔλεγον ὅτι βλέπεις ὄνειρα, ἢ ὅτι εἶσαι ἀνθρώπος ἐπικίνδυνος. Ἐν τοιαύτῃ πνευματικῶν καταστάσει εὐρον τοὺς Ἰοκοχαμαίους, ἐπιθυμῶν δὲ τὰ συμβάντα νὰ δικαιώσωσι τοὺς αἰσιοδοξοῦντας καὶ νὰ διαψεύσωσι τὸν νουνεχῆ σίρ *Ρούθερφορντ*. (α)

Ἡ πόλις, μόλις οἰκοδομηθεῖσα, ἐκάθη καθ' ὀλοκληρίαν πρὸς πέντε ἐτῶν (20 Νοεμβρίου 1866) πλὴν σήμερον οὐδ' ἔχνος τῆς καταστροφῆς βλέπει τις. Ἡ πόλις εἶναι παραλληλόγραμμον, δι' οὗ διέρχονται ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς τρεῖς μεγάλαὶ ἀρτηρίαι μεθ' ὧν διασταυροῦνται ὁδοὶ μικρότεραι. Κατὰ μῆκος τῆς θαλάσσης, παραλλήλως πρὸς τὰς μεγάλας ὁδοὺς, ἐκτείνεται τὸ *Bund*, ἢ τοὶ σειρὰ ὠραίων οἰκιῶν περιβαλλομένων διὰ κήπων. Εἰς τὸ ἀνατολικὸν μέρος εἶναι ἡ συνοικία τῶν ἐγγωρίων ἐκτεινομένη πρὸς βορρᾶν. Εἰς τὴν εἰσόδον ὑπάρχει ἡ οἰκία τοῦ Ἰάπωνος διοικητοῦ, κειμένη εἰς τὴν γωνίαν τοῦ *Curio street* ἢ τῆς εἰς τὴν γωνίαν τοῦ *Main street*, καὶ πε-

(α) Ὁ συγγραφεὺς πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν περιηγούμενος ἐν Μακεδονίᾳ προεῖπε πολλὰ πραγματοποιηθέντα, ἢ τοὶ τὸν νῦν πόλεμον καὶ τὸ Βουλγαρικὸν ζήτημα. — Σ. Μ.

ρίχει τὰ ἐργαστήρια εἰς ἃ πωλοῦνται σκεῆθρα ὀρειχάλκινα καὶ ἐκ ναστοχάρτου δοχεῖα, καὶ ἄλλα περίεργα ἀντικείμενα. Εἰς τὴν ἄκρην, πύλη καὶ γέφυρα, ἐπιμελῶς φυλασσόμεναι ὑπὸ ἐγγυητῶν στρατευμάτων, ἄγουσιν ἐξωτῆς πόλεως καὶ εἰς τὸ χωρίον ἐξ οὗ ἡ πόλις ἐκλήθη· κεῖται δὲ τοῦτο ἐπὶ λόφου καὶ κατέρχεται πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς πεδιάδος. Διπλῆ σειρά οἰκιῶν ἀκολουθεῖ τὴν ὁδὸν ἣτις εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐνοῦται πρὸς τὸ Τοκάϊδο, τὴν μεγάλην βασιλικὴν ὁδὸν τοῦ Ἰέδου. Ὁ θέλων νὰ ἴδῃ κίνησιν ἀνθρώπων πάσης ἡλικίας καὶ πάσης κοινωνικῆς τάξεως, ἃς ἐξέλιθον εἰς περίπατον μεταξὺ Καναγκάβας καὶ Καθασάκης. Τὸ τοιοῦτον ἄλλοτε θὰ ἦν τολμηρὸν, ἀλλὰ σήμερον οὐδεὶς ὑπάρχει φόβος. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ Τοκάϊδο μετ' οὐ πολὺ θ' ἀπολέσῃ τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν φυσιογνωμίαν του, διότι σιδηροδρομος, οὗ αἱ ἐργασίαι προήχθησαν πολὺ (α), θὰ ἐνώσῃ τὴν πρωτεύουσιν πρὸς τὴν Ἰοκοχάμαν. Πρὸς δυσμὰς τῆς εὐρωπαϊκῆς πόλεως, κέραν τοῦ μικροῦ ποταμοῦ, εἰσὶ τὰ περίφημα *bluffs*, ἧτοι ὑψώματα ἄτινα, ὁρμώμενα ἐκ τῶν πέριξ λόφων, προχωροῦσι πρὸς τὴν θάλασσαν· κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκαλύφθησαν ἀπὸ ὠραίας οἰκίας. Ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ ἀκατοίκετον μέγαρον τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας, ἡ οἰκία τοῦ Ἄγγλου δικαστοῦ καὶ τὰ ἐνδιαιτήματα πολλῶν Εὐρωπαίων καὶ Ἀμερικανῶν περιηγητῶν, ὡς καὶ πρεσβεῖαι τινες. Αἱ πλείστα τῶν οἰκοδομῶν τούτων περιβάλλονται ὑπὸ ὠραίων δένδρων καὶ ἀπολαύουσι μεγαλοπρεποῦς θέας. Πρὸς βορρᾶν, ἄνω τῶν λόφων τῆς παραλίας, εὐρηται τὸ μέγα ἱερόν στειον Φουτζιγιλάμα, πρὸς δυσμὰς δὲ καὶ νότον ὁ Εἰρηνικὸς καὶ πρὸς ἀνατολὰς τὸ ἐπίμηκες καὶ σὺδενδρον ἀκρωτήριον καὶ ἡ λευκὴ σειρά τῶν οἰκιῶν τῆς Καναγκάβας. Εἰς τοὺς πρόποδας τῶν *bluffs* εἰσὶ ὁ γαλλικὸς στρατὸν καὶ εἰς τὴν κορυφὴν αἱ κα-

(α) Μέρος τῆς γραμμῆς ταύτης ἐτίθη εἰς κυκλοφορίαν ἀπὸ τῆς 12 Ἰουνίου 1872, ἐγκαινισθῆν μετὰ μεγάλης πομπῆς.

λύβαι τῶν ἀγγλικῶν στρατευμάτων. Γνωστὸν ὅτι, ἐνεκεν ἐσωτερικῶν ταραχῶν, τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως διακηρύξαντος εἰς τοὺς διπλωματικούς πράκτορας ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ ἐγγυηθῇ πλέον διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν Εὐρωπαίων, ὁ Γάλλος ναύαρχος Ζωρὲς (*Jaurès*) ἀπέβησεν στρατὸν ναυτικὸν καὶ ἀγγλικὸν σύνταγμα τῆς γραμμῆς ἀπεστάλη πρὸς τοῦτο ἐκ Χόγκ-κόνγκ. Ἡ κατοχὴ αὕτη, μετὰ τινων μεταρρυθμίσεων, διαρκεῖ εἰσέτι, καὶ δικαίως, μ' ὅσα ἂν λέγῃται κατ' αὐτάς.

Ὁ ἐμπορικὸς βίος συγκεντροῦται ἐν τῇ κάτω πόλει. Ἐκεῖ εὐρηται αἱ μεγάλαι τράπεζαι, τὰ γραφεῖα τῶν κυριωτέρων οἰκιῶν, τὰ τῶν τριῶν ἀτμοπλοικῶν ἐταιρειῶν, αἱ ἀποθήκαι καὶ τὰ ἐργαστήρια, τὰ καλῶς ἐφοδιασμένα, καὶ πολλὰ καπητεῖα.

Ἄπαντα τὰ καταστήματα ταῦτα μαρτυροῦσι περὶ τῶν ἀγῶνων, τῶν κατὰ μέγα μέρος στεφθέντων ὑπὸ ἐπιτυχίας, οὗς κατέβαλον ὅπως μετασχηματίσωσι τὸ ἀρτισύστατον ἐμπορικὸν γραφεῖον εἰς μέγα ἐμπόριον τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς. Ἐντούτοις πρόδηλα εἰσὶ τὰ συμπτώματα τῆς καχεξίας καὶ δυσχερέστατον εἶναι ν' ἀνακαλύψῃ τις τὰ αἷτια αὐτῆς. Γνωστὸν τυγχάνει ὅτι ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν Κίνα, πολὺ ἀπέχουσιν ἤδη τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος, τῶν αἰφνιδίων καὶ μυθωδῶν κερδῶν. Ἡ συμρῶ τῶν Εὐρωπαίων καὶ Ἀμερικανῶν ἐμπόρων, ἡ σύστασις νέων καταστημάτων, καὶ μάλιστα ὁ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαισθητὸς συναγωνισμὸς τῶν Κινέζων, ἐξηγοῦσι τὸ πρᾶγμα ἐν τινι μέτρῳ. Καταλεκτέας πρὸς τοῦτοις καὶ τὰς διακυμάνσεις τὰς συμφυεῖς ταῖς κινήσεις τοῦ ἐμπορίου καὶ τὴν ἐπενέργειαν τῶν τελευταίων ἐν Εὐρώπῃ συμβάντων. Ἐν τοῦτοις τὸ κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον αὐξάνει ἀδιαλείπτως, πλὴν ἀπὸ διετίς αἱ πράξεις τῶν Ἄγγλων εἰσὶ μᾶλλον περικοπιμένα. Πολλὰ ἀκούω παράπονα, καὶ ταῦτα εἰσὶ εὐνόητα. Δὲν ἤλθον νὰ ἐξορισθῶσιν εἰς τοὺς ἀντίποδας καὶ νὰ διακινδυνεύσωσι τὴν ζωὴν τῶν ὅπως ἐργασθῶσι πολὺ καὶ κερδήσωσιν

ὀλίγον· διότι καλλίτερον θὰ ἦτο νὰ ἔμενον εἰς τὴν πατρίδα των. Εἴλκυσε δ' αὐτοὺς ἡ λαμπρὰ ἐλπίς μεγάλης περιουσίας, ταχέως ἀποκτωμένης. Αἱ ἐλπίδες αὗται ὤχοντο, διὸ εἰσὶ δυσπρηστημένοι.

Φυσικῶ τῷ λόγῳ, οὐδεμίαν ἀναδέχομαι νὰ ἐκφέρω κρίσιν ἐπὶ ζητήματος, εἰς ὃ δὲν ἐνέκυψα· φησὺμαι ὅμως ὅτι οἱ ὑπολογισμοὶ καὶ αἱ ἐλπίδες ξένων τινῶν ἐμπόρων δὲν βασίζονται ἐπὶ ὑποθέσεων, ἀ; δικαιολογεῖ γινώσας ἀκριβεστέρα τῶν πόρων τῆς χώρας. Ὁ ἰαπωνικὸς λαὸς εὐχαριστεῖται ἐκ τῆς νῦν καταστάσεως, ἢ μᾶλλον ἐκ τῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὐρίσκετο κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους. Ἡ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεῖα εἶναι σχεδὸν ἄγνωστος, ἀλλ' ἐπίσης καὶ ἡ πολυτέλεια. Ἡ ἀπλότης τῶν ἡθῶν, ἄκρα ὀλιγάρκεια, ἔλλειψις ἀναγκῶν, ἀ; ὁ Εὐρωπαῖος θὰ ἐδύνατο καὶ θὰ ἐπεθύμει νὰ θεραπεύσῃ, εἰσὶ, νομίζω, τόσα προσκόμματα πρὸς μεγάλην ἀνταλλαγὴν τῶν προϊόντων τῆς βιομηχανίας τῆς Εὐρώπης πρὸς τὰ προϊόντα τῆς Ἰαπωνίας. Τὸ τέρον τῆς χώρας ταύτης δὲν ἀρέσκει ἡμῖν, ἀφοῦ δὲ οἱ καλλίτεροι κουκουλόσποροι ἐξάγονται εἰς Λομβαρδίαν, τὰ ἰαπωνικὰ μεταξωτὰ ἀπώλεσαν τὴν ἀξίαν των. Ἀπολείπονται ἴσως ἡσκαυροῦ; ἀλλ' ἐν τῇ νῦν τῶν πραγμάτων καταστάσει οὔτε ὁ λαὸς, οὔτε ἡ χώρα εἰσὶ πλούσιοι. Ἐκτὸς τῶν ἀγγλικῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, οὐδενὸς ἄλλου εὐρωπαϊκοῦ πράγματος ἀνάγκην ἔχουσιν οἱ κάτοικοι, ἀλλὰ καὶ ἂν εἶχον, στεροῦνται χρημάτων ὅπως πληρώσωσιν. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ταῦτα δυνατόν νὰ μεταβληθῶσιν, ὅχι ὅμως καὶ εἰς μίαν ἡμέραν. Οἱ νῦν ὑπουργοὶ τείνουσι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ βαίνουσι γιγαντιαίους βήμασιν. Ἀλλὰ τὸ ἔθνος, καὶ ἂν τυχὸν ἤθελε ν' ἀκολουθήσῃ αὐτοὺς, ὕπερ δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον, δύναται τοῦτο; Τούλαχιστον εἶναι ἀμφίβολον. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔμποροι τὸ ἐλπίζουσι, διότι τοῦτο καὶ ἐπιθυμοῦσιν· ἐπικροτοῦσι δὲ εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις, διότι ἐλπίζουσι νὰ ἐπωφεληθῶσιν· ἀλλ' ἄνδρες ἄνευ προκαταλήψεως, ἐντριβεῖς λίαν

περὶ τὰ τοιαῦτα, φοβεῦνται, ἀπ' ἐναντίας, μὴ οἱ αὐτοσχέδιοι οὔτοι καὶ πολυδάπανοι νεωτερισμοὶ ἀποδειχθῶσι διὰ τὴν χώραν πηγὴ ἀπορίας καὶ μὴ τὸ ξένον ἐμπόριον, καὶ τοι πολλοῦ λόγου ἄξιον, περιέλθῃ εἰς τὸ ἔσχατον ὄριον ἐν ᾧ, ἐν δεδομέναις περιστάσεσιν, εἶναι δυνατόν νὰ φθάσῃ.

Τὰ διὰ τὸ ἔτος 1870 ἐπίσημα ἐγγράφα ἀποδεικνύουσιν ὅτι τὸ προλαβὸν ἔτος τὸ ξένον ἐμπόριον πρὸς τὴν Ἰαπωνίαν ἠύξησε σημαντικῶς. Ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τοὺς πέντε λιμένας, ἐνθα ἐμπορεύονται δυνάμει τῶν συνθηκῶν, εἶναι ἀξίας ἐπέκεινα τῶν τριάκοντα καὶ ἐνὸς ἑκατομμυρίων δόλλαρ (139,800,000 φράγκων), ἡ δὲ ἐξαγωγή ὑπὲρ τὰ 45 ἑκατομμύρια δόλλαρ — ἐν συνόλῳ 46,263,000 δόλλαρ. Ἡ ἀξία τῶν βαμβακερῶν ὑφασμάτων, σχεδὸν ἀποκλειστικῶς ἀγγλικῶν, ἔφθασεν εἰς τὸ μέγα ποσὸν τῶν 7 ἑκατομμυρίων δόλλαρ. Μάλλινα ὑφάσματα εἰσήχθησαν ἀξίας 2 ἑκατομμυρίων δόλλαρ· ἀλλὰ τὸ σύνολον τῆς εἰσαγωγῆς τῶν εὐρωπαϊκῶν καὶ ἀμερικανικῶν ἐμπορευμάτων (ἐκτὸς τῶν ὑφασμάτων) ὀλίγον ὑπερβαίνει τὰ 13 ἑκατομμύρια, ἐνῶ, ἐνεκεν τῆς κακῆς εἰσοδίας κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη, εἰσήγαγον ἐν Κίνα τρόφιμα, ὄρυζαν, βᾶμβακα, ζάχαριν, σίτον καὶ ἔλαιον ἀξίας 18 ἑκατομμυρίων δόλλαρ. Ἡ Ἰαπωνία ἠγόρασεν ὄρυζαν ἀξίας 12 ἑκατομμυρίων δόλλαρ. Ἐκ τούτου προέρχεται ἡ ἐλάττωσις τῆς ζητήσεως εὐρωπαϊκῶν ἐμπορευμάτων.

Ἡ ἐξαγωγὴ εἶναι ἦττον εὐάρεστος. Τὸ κυριώτερον προϊόν, ἡ μέταξα, μικρὰν ὑπέστη αὐξήσιν, ἀνεληθούσης τῆς ἐξαγωγῆς ἀπὸ 4,865,000 εἰς 5,200,000 δόλλαρ. Ὁ μεταξὺ Γαλλίας καὶ Γερμανίας πόλεμος καὶ ἡ φθορὰ τῆς ἰαπωνικῆς μετὰξης ἐξηγοῦσι τὸ στάσιμον τοῦ κλάδου τούτου τοῦ ἐμπορίου. Ἡ ἐξαγωγὴ τοῦ τεύου, ἐνεργουμένη ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ἀμερικανικῶν καταστημάτων καὶ πρὸς χρῆσιν τῆς Ἀμερικῆς, ἀνέβη, ἀπ' ἐναντίας, ἀπὸ 2 ἑκατομμύρια εἰς 3,848,000 δόλλαρ, ἦτοι σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη.

Ἐκ τῆς παραβολῆς τῆς εἰσαγωγῆς πρὸς τὴν ἐξαγωγὴν συνάγεται ὅτι ἡ Ἰαπωνία ὀφείλει νὰ πληρώσῃ 16 ἑκατομμύρια δόλλαρ' γνωστὸν δὲ ὅτι ἀφ' οὗ εἰσῆχθη ἡ νέα χρονολογία, ἐξέλιπον τὰ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ νομίσματα καὶ μόνον χαρτονόμισμα βλέπει τις.

Ἡ ἀνάλυσις τῶν ἐπισήμων πινάκων παριστᾶ ἀξιοσημείωτον ἐλάττωσιν τοῦ ἀγγλικοῦ ἐμπορίου καὶ μικρὰν αὐξήσιν τοῦ πρὸς τὴν Γαλλίαν. Ἐνῶ ἡ ξένη (μὴ ἀγγλική) ναυτιλία κῦβησεν, ἡ ἀγγλικὴ ἠλαττώθη κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος. Ἡ ἐλάττωσις παρατηρεῖται κυρίως εἰς τὴν ἀκτοπλοῖαν, ἐνεργουμένην ἤδη σχεδὸν ἀποκλειστικῶς δι' ἀμερικανικῶν ἀτμοπλῶων.

Μέγα ἐμπόριον ἐνεργοῦσιν οἱ Κινέζοι, αἵτινες ἤρχισαν ἤδη νὰ γίνωνται κύριοι καὶ τοῦ *Λεϊανικοῦ* λεγομένου ἐμπορίου. Ἐπ' ἐσχάτων τὸ *Κόστα Ρίκα*, ἐν τῶν ἀτμοπλῶων τοῦ Βιρηνικοῦ, μετέφερον ἐκ *Σαγγάης* εἰς *Γιοκοχάμαν* 4800 τόνους εὐρωπαϊκῶν καὶ κινεζικῶν ἐμπορευμάτων, ὧν μόνον 200 τόνοι ἐστέλλοντο εἰς Εὐρωπαίους καὶ Ἀμερικανούς ἐμπόρους τῆς *Γιοκοχάμας*, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς Κινέζους ἐμπόρους ἐγκατεστημένους ἐν τῷ λιμένι τούτῳ καὶ εἰς *Ναγκασάκην*. Ἐνταῦθα ὑπάρχουσι πολλὰ γερμανικὰ καταστήματα, ἐργαζόμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ἀγγλικά κεφάλαια.

Ὡς πρὸς τὴν ναυτιλίαν, ἰδοὺ αἱ κατὰ τάξιν ἐργαζόμεναι σημαῖαι ἀγγλικῆ, ἀμερικανικῆ, γερμανικῆ, γαλλικῆ καὶ δλλανδικῆ. Οἱ Γερμανοὶ μεταφέρουσι κατὰ προτίμησιν ἐμπορεύματα ἀγγλικά καὶ ἐλβετικά, ὀλίγα δὲ προϊόντα τῆς βιομηχανίας τῆς πατρίδος τῶν κυρίως δὲ ἐνεργοῦσι τὴν ἀκτοπλοῖαν μεταξὺ *Γιοκοχάμας*, *Χιόγκου*, *Ναγκασάκης* καὶ *Σαγγάης*. Ἄλλ' ἡ σημαία τῶν φαίνεται εἰς ὅλους τοὺς λιμένας, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀπωτέρους καὶ ἦττον ἐπισκεπτομένους τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας. Κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν ἡ δραστηριότης τῶν Γερμανῶν γίνεται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπαισητή· οὗτοι δὲ, μετὰ τῶν Κινέζων, εἰσὶν οἱ φοβερώτεροι ἀνταγωνιστᾶι τῆς ἀγγλικῆς ναυτιλίας καὶ τοῦ ἀγγλικοῦ ἐμπορίου. Τὰ γαλλικὰ πλοῖα, ὀλιγαριθμότερα ὄντα τῶν γερμανικῶν, ἐρχονται ἅπαντα σχεδὸν ἐκ Γαλλίας καὶ ἐκεῖ πάλιν ἐπιστρέφουσι· μεταφέρουσι δὲ κυρίως γαλλικὰ προϊόντα. Εἰς ὅλας τὰς συναλλαγὰς αἱ ἀγοραὶ τοῦ Λονδίνου καὶ τοῦ Λιβερπούλ ἀποτελοῦσι νόμον· αὐτὰ κυρίως κανονίζουσι τὸ ἐμπόριον τῶν μεταξωτῶν. Μέγα μέρος τῶν Ἰαπωνικῶν μεταξωτῶν τῶν προωρισμένων διὰ τὰ γαλλικὰ μεταξοκλωστήρια ἐπιβιβάζονται διὰ *Μασσαλίαν* ἐπὶ τῶν ἀτμοπλῶων τῶν *Θαλασσιῶν Διαπορθμεύσεων* (γαλλικῶν), διέρχονται τὴν Γαλλίαν καὶ μεταβαίνουσιν εἰς Λονδίνον καὶ Λιβερπούλ, ὅπου ἀγοράζουσι αὐτὰς οἱ βιομηχανοὶ τοῦ Λυῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ εἰσάγουσιν ἐξ Ὀρεγῶνος καὶ Καλιφορνίας *Ξυλείαν* καὶ ἄλευρον· λαμβάνουσι δὲ εἰς ἀνταλλαγὴν κυρίως τέξιν, οὗ μεγάλη κατανάλωσις γίνεται εἰς τὰς πολιτείας τοῦ Βιρηνικοῦ.

Ἡ ἐμπορικὴ συνοικία ἐκ τῆς ἐξωτερικῆς φυσιογνωμίας τῆς μικρῆν ὑμοιάζει πρὸς τὰ μεγάλα βιομηχανικὰ καὶ ἐμπορικὰ κέντρα τῆς Εὐρώπης ἢ τῆς Ἀμερικῆς. Δὲν ὑπάρχουσι καπνοδόχοι ἐξερεῦγουσαι καπνὸν, οὔτε ἄμαξαι καὶ λεωφορεῖα τρέχουσι, οὔτε οἱ ἄνθρωποι συνωθοῦνται. Οἰκίαι καὶ διαβάται ἔχουσι ἦθος σεβαστὸν, ἤτυχον καὶ ὀπωσοῦν ἀγροτικόν. Αἱ κατοικίαι, ἀνάλογοι οὗται πρὸς τὸ κλίμα, διετήρησαν βρετανικὸν τύπον. Αἱ κορυφαὶ τῶν δένδρων, ὧς βλέπουσιν ἄνω τῶν στεγῶν, εἰσὶ τὸ κυριώτερον κόσμημα τῶν ὁδῶν, αἵτινες ζωογονοῦνται τὴν πρωῒαν καὶ μίαν ἢ δύο ὥρας πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ὅταν μεταβαίνουσιν εἰς τὰ γραφεῖα ἢ ἐπιστρέφουσιν ἐκεῖθεν. Εὐάρεστος κίνησις ἐπικρατεῖ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας· κατὰ τὴν ὥραν δ' ἐκείνην τὰ γραφεῖα καὶ τὰ ἐργαστήρια κλείουσι, διότι ἅπαντες ἀπέρχονται εἰς τὸ ἄριστον. Ὅπως εἰς τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Κίναν, τὸ *tiffin* εἶναι τὸ κυριώτερον σίτιον. Μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως καὶ ἀναχώρησης τῶν ἀτμοπλῶων εἶναι πολυ-

ἀσχολοί. Συνήθως ἡ ἐργασία λήγει τὴν τετάρτην ὥραν, μεθ' ἧν σκέπτονται πῶς νὰ διασκεδάσωσιν. Οἱ νέοι παραιτοῦσι τὸ κονδύλιον καὶ οἱ μὲν ἰππεύουσιν, οἱ δὲ λεμβοδρομοῦσι. Κατὰ τὸν ἐπικρατοῦντα συρμόν, οἱ εὐγενεῖς (*gentlemen*) ὀφείλουσι νὰ φέρωσι μόνοι διὰ τῆς ὁδοῦ τὸ μονόξυλόν των, μακρὸν καὶ λεπτὸν, καὶ βίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν· μεθ' ὃ, ἐξησκημένοι ὡς ἀληθεῖς Ἀγγλοὶ εἰς τοὺς ἀθλητικὸς ἀγῶνας, δράττουσι τὰς κόπας καὶ φεύγουσιν ὡς βέλος. Καθ' ἐκείνην τὴν ὥραν βλέπει τις ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ συνοικίᾳ ἐλαφρὰς ἀμάξας κατεσκευασμένας εἰς Χόγκ-κὼγκ καὶ συρομένας ὑπὸ μικρῶν ἵππων τῆς Αὐστραλίας καὶ τῶν *Φιλιππινῶν*· αἱ ἄμαξαι φέρουσι νεαρὰ ζεύγη — διότι ἐνταῦθα τὰ πάντα εἰσὶ νέα — διευθυνόμενα πρὸς τὰ *bluffs*. Ἀπέρχονται ταῦτα, διέρχονται πλησίον τοῦ ἵπποδρομίου, ὅπου εἰς οὐδὲν λείπει ἀγγλικὸν πόλισμα, τέλος τρέπονται τὴν *κίαν* ὁδὸν ἧτις, διὰ αὐδένδρων γηλόφων, μεταξὺ ὄρουζόνων καὶ δασῶν ἰνδοκαλάμων, ἄγει εἰς τὸν ὄρμον τοῦ Μισισιπή. Πανταχοῦ βλέπει τις ἵππους, ἀναβαίνοντας μικροὺς ἐγγωρίους ἵππους, ἢ μεγάλους ἀγγλικούς, τοὺς τελευταίους δηλ. ἀπομάχους τοῦ πολέμου τῆς Κίνας, καὶ Ἀγγλοὺς ἀξιοματικούς, Γάλλους ναύτας, εὐγενεῖς λευκοσενδεδυμένους καὶ φέροντας ἰνδικὸν κράνος. Τὸ εὐχάριστον δὲ εἰς ταῦτα καὶ ἐν τοιαύτῃ τοῦ ἔτους ὥρα εἶναι ἡ χαρίεσσα τῆς χώρας φύσις, ἡ ἰδιάζουσα ὠραιότης τοῦ δύοντος ἡλίου, τὸ κυανῶν τῆς θαλάσσης, ἡ παρουσία τῶν πλοίων καὶ τῶν τζογκῶν, ἐκείνων μὲν κινουμένων ὑπὸ ἐλαφρῶν κυμάτων, τούτων δὲ πλεουσῶν ἐπὶ τοῦ ὕδατος ὡς φάσματα.

Οἱ πλείστοι τῶν παρεπιδημούντων εἰσὶν Ἀγγλοὶ, μεθ' οὓς ἔπονται οἱ Ἀμερικανοί, οἱ Γερμανοί, οἱ Γάλλοι. Ἡ Ἰταλία ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ *κουκουλοσποράδων*, αἵτινες ἐρχονται τὸ θέρος καὶ ἀπέρχονται τὸν Νοέμβριον. Ὀλιγαριθμοὶ εἰσὶν αἱ γυναῖκες. Τὸν τελευταῖον χειμῶνα ὁ σὶρ Χάρρυ καὶ ἡ λαίδη Πάρρες ἐδυνήθησαν νὰ συναγάγωσι τριάκοντα εἰς χορὸν δοθέντα εἰς τὰ *bluffs*·

περὶ τοῦ συμβάντος δὲ τούτου καὶ νῦν ἔτι δμιλοῦσιν. Ἐορτὴ ἐν τῷ ἀγγλικῷ συλλόγῳ (*club*), δοθεῖσα εἰς τοὺς ἀξιοματικούς τοῦ ἀγγλικοῦ συντάγματος ὅπου ἀνεχέρει, μ' ἐπέτρεψε νὰ θαυμάσω τὴν κομψότητα, τὸ ὠραῖον καὶ τὴν καλλονὴν τῶν ἱματισμῶν γυναικῶν ἀρκούντως ἠρωικῶν ὅπως χορεύσωσιν εἰς θερμοκρασίαν τριάκοντα βαθμῶν Ῥεωμόρου.

Οἱ ἐγχώριοι οὗς ἅπαντα τις εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν συνοικίαν εἰσὶν ὑπηρετᾶι ἢ ὑπάλληλοι γραφείων. Τὴν θέσιν φροντιστοῦ, τὴν τόσον σπουδαίαν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκαῖς οἰκίαις καὶ ἐν ταῖς τραπέζαις, κατέχουσι Κινέζοι. Ἐν γένει δὲ ἡ σημασία τούτων ἀυξάνει ἐνταῦθα ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος. Ὡς ὑπηρετᾶι προτιμῶνται τῶν ἐγχωρίων. Οἱ Ἰάπωνες, μ' εἶπεν ἀνὴρ ἐπὶ πολλὰ ἔτη βιώσας ἐνταῦθα, παρεδέχθησαν τὸν πολιτισμὸν, τὴν ἠθικὴν καὶ αὐτὴν τὴν γραφὴν τῶν Κινέζων· σήμερον ὁμοῦ μιμοῦνται τὴν Εὐρώπην. Ἐχουσι ἀνάγκην νὰ μιμῶνται, νὰ παραδέχωνται τὰ τῶν ἄλλων· διότι τοῦτο ἔγκειται ἐν τῇ φύσει των. Οἱ πρῶτοι παρατηροῦσιν ἀκριβῶς τὰς ἐξεις τοῦ κυρίου καὶ συμμορφοῦνται μετ' ἄκρας εὐκολίας· πλὴν ἂν πράξωσι τι ἐξ ἰδίας βουλῆς, ἀποτυγχάνουσι, διότι δὲν ἔχουσι νοῦν. Οἱ Κινέζοι μένουσι πάντοτε οἱ αὐτοί· παρατηροῦσι μὲν καὶ μιμοῦνται ὀλιγώτερον, ἀλλ' ἐνεργοῦσι καλλίτερον, ἰδίως ὅταν ἀφήσωσιν αὐτοὺς νὰ πράττωσι κατὰ τὴν ἰδίαν κρίσιν. Οἱ Ἰάπωνες, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀπελευθερώσῃ τις αὐτοὺς τῆς ἐθιμοταξίας τῆς πατρίδος των, εἰσὶ πρᾶοι, εὐθυμοὶ καὶ ἐξοικειοῦνται πρὸς τοὺς κυρίους των. Ἄν οὗτος δεῖρῃ αὐτοὺς, πάλιν εἰσὶν ἀφωσιωμένοι· ἄλλως δὲ τὸ ἰνδοκάλαμον δὲν ἀτιμάζει — πατὴρ δέρει τὰ τέκνα του. Ἐὰν περιποιῶνται αὐτοὺς, ὡς τοὺς Εὐρωπαίους ὑπηρετᾶς, καθίστανται οἰκεῖοι, βάνασοι, ἀνυπόφοροι. Ὁ Κινέζος οὐδέποτε ἀγαπᾶ τὸν Εὐρωπαῖον κύριον ὃν δουλεύει. Εἶναι ὑπερήφανος, ἐκδικητικὸς καὶ λίαν εὐαίσθητος, ἀλλ' εὐσταθής. Εἰς τὴν ἐλαχίστην παρατήρησιν ἢ τῷ ἀπευθύνεις, σ' ἐγκαταλείπει, εἴτε προφασίζο-

μενος ἀσθένειαν τῆς μητρὸς του, εἴτε λέγων σοι εὐσεβῶς καὶ μετὰ μειδιάματος ἰδιόζοντος τῆ φυλῆ του ὅτι πρόκειται περὶ δυσαρῆστων πραγμάτων, ὅτι ὁ χαρακτήρ σου καὶ αὐτοῦ δὲν συμβιβάζεται. Ἄμα σ' εἶπη ταῦτα, οὐδὲν τὸν ἀναγκαιτίζει, ἀλλὰ φεύγει.

Εἰς τινα τῶν μεγάλων ὁδῶν, ὅπισθεν τοίχου οὐ ὑπέκειται σταυρὸς, βλέπει τις εἰς τὸ βάθος μικρᾶς αὐλῆς ὡραίαν ἐκκλησίαν, μικρῶν διαστάσεων, καὶ πρὸ τοῦ πυλῶνος τὸ ἄγαλμα τῆς Παναγίας. Παρὰ τῆ ἐκκλησίᾳ ὑπάρχει χαμηλὴ οἰκία, ἐν ἣ διαμένουσιν ὁ ἀποστολικὸς ἐξαρχὸς Πετιζάν καὶ οἱ ὑπ' αὐτὸν ἱερεῖς, ἀνήκοντες εἰς τὰς ἐν Παρισίοις ξένας ἀποστολάς. Οἱ νόμοι τῆς χώρας, ἡ ζηλότυπος ἐπαγούρησις τῶν ἰαπωνικῶν ἀρχῶν, τὸ πρὸς τὸν χριστιανισμόν, ὅπερ ἐπέζησε τῶν τελεθεισῶν ἢ μελετηθεισῶν ὑπὸ τῶν νεωτεριστῶν μεταρρυθμίσεων, αἱ φρόνιμοι τῶν ξένων ἀπεσταλμένων συμβουλαὶ, ἔθηκαν ἐμπόδια ἄχρι τοῦδε ἀνυπερέβλητα εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς λειτουργίας των. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι εἰσὶ ποιμένες ἄνευ ποιμνίου, ἐκτὸς καθολικῶν τινῶν παρεπιδήμων, εὐθυμουμένων ὅτι εἶναι χριστιανοὶ, καὶ τῶν μὴ λησμονούντων τοῦτο στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν Γάλλων ἢ Ἰρλανδῶν. Χιλιάδες ἐγχωρίων χριστιανῶν, δεινῶς καταδικωμένων ἤδη, μάτην ζητοῦσι τὰς παρηγορίας, ἃς ἀρνοῦνται τοῖς ἱερεῦσι νὰ χορηγήσωσι. Δέονται λοιπὸν, προσδοκῶσι, τελειοποιῶνται εἰς τὴν γλῶσσαν, τὰ ἔθνη καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς χώρας, ἐλπίζοντες, ὅπερ δὲν εἶναι ἴσως χεῖμαίρα, ὅτι ἐπέστη ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἡ Ἰαπωνία, ἡ ἀνοιχθεῖσα εἰς τὸ ξένον ἐμπόριον, ἀνοιγέσεται καὶ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς πίστεως.

Ἐν περιλήψει, ἡ Γιοκοχάμα εἶναι ἀξιόλογος ἀγορά. Ἐργάζονται μὲν, ὅχι ὅμως καὶ πολὺ. Ὑπάρχει μὲν δραστηριότης, ὅχι ὅμως ἡ ὑπερβολικὴ ἐκείνη καὶ πυρετώδης, ἡ χαρακτηρίζουσα τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ καὶ βιομηχανικὰ κέντρα τῆς Ἀμερικῆς. Ἀρκετὸς μένει χρόνος πρὸς ἀνάπαυσιν, πρὸς ἀναψυχὴν καὶ πρὸς ἀναπόλησιν τῆς φασάσης σέ. Ὁ νεωστὶ ἀφίχθεις εἰς Ἰοκοχάμαν μετὰ

2½ ὥρας βλέπει ὅτι ὅλοι πάσχουσι νοσταλγίαν. Εἶναι μὲν ἀληθές ὅτι ὅλοι ἐργάζονται καὶ διασκεδάζουσιν, ἕκαστος ὅπως βούλεται, καὶ ὑπεράνω τῆς ὑπάρξεως τοῦ εὐγενοῦς ὑπάρχει ἡ τοῦ παρελυμένου ἐξώλου (rowdy), διότι τὸ στοιχεῖον τοῦτο, ὅπερ ἐνταῦθα καλλίτερον συνέχεται ἢ εἰς *Far West*, δὲν λείπει ὅλως διόλου (καὶ ἀπόδειξις τὰ καπηλεῖα καὶ τὰ σφαιριστήρια ἕτινα εἰσὶ διαρκῶς πλήρη τῶν ταραχοποιῶν τούτων τυχοδιωκτῶν), ἀλλ' οἱ πάντες στενάζουσιν ἅμα ἀκούσῳ τ' ὄνομα τῆς πατρίδος. Ἀνάφετε αὐτοῖς περὶ τῆς γηραιᾶς Ἀγγλίας καὶ θὰ ἴδῃς ὅτι νέφος θὰ διέλθῃ διὰ τῆς φυσιογνωμίας των. Οὕτως ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος. Παντοῦ καὶ πάντοτε τείνει εἰς τὸ νὰ διδῇ τὴν εὐτυχίαν ἐν τῷ μέλλοντι ἢ νὰ δράξῃ αὐτὴν ἀμέσως. Ἡ ὑπαρξὶς ἐνταῦς μεμακρυσμέναις ταύταις χώραις ἀναπτύσσει τὴν διάθεσιν ταύτην. Ζῶν τις μετὰ τὴν λύπησιν τῶν ὅσα κατέλιπε καὶ τῆς ἐλπίδος τῶν ὅσα θὰ εἶρῃ, διέρχεται τὸν χρόνον ἐν τῇ ἀμφιβολίᾳ καὶ τῇ ἀνησυχίᾳ. Οἱ πράγματι γινόμενοι πλούσιοι, ἀσμένως καταλείπουσι τὴν τῆς ἐξορίας χώραν, ἐν ἣ διήλθον τὰ καλλίτερα ἔτη τοῦ βίου, καὶ ἐπιστρέφουσιν εὐτυχεῖς εἰς τὴν πατρίδα των. Ἄμ' ἀφίχθεις ὑπὸ τὸν ψυχρὸν καὶ νεφελώδη οὐρανὸν τῆς πατρίδος των, λυποῦνται διότι κατέλιπον τὸν ἥλιον τῆς Ἰαπωνίας, τὰς ὡραίας κέδρους αἵτινες ἐσκίαζον τὴν οἰκίαν των, τοὺς πολλοὺς ὑπηρετάς, τὴν ἐργασίαν, τὴν ζῶν, ὅλην τὴν ὑπαρξίν των. Εἰς Ἰοκοχάμαν ἦσαν κάτι τι, ἠξίζον τοῦλάχιστον ἐν *chi-su-chi*, ἐνῶ ἐν Ἀγγλίᾳ διανοοῦνται ὅτι δὲν εἶναι τίποτε, *nobody*. Εἰς Ἰαπωνίαν ἐπάσχον ἀπὸ νοσταλγίαν εἰς Ἀγγλίαν πάσχουσιν ἀπὸ Ἰαπωνοαλγίαν. Ἐάν ἦσαν νέοι, προθύμως θ' ἀπῆρχοντο εἰς τοὺς Ἀντίποδας πρὸς ἀναζήτησιν τύχης. (α)

(α) Κατὰ τὸν σὶρ Χάρρυ Πάρκιν (ἔκθεσις τῆς 17(29) Ἀπριλίου 1871) ἐν Ἰαπωνίᾳ ὑπῆρχον οἱ ἔξῃς ξένοι: 782 Ἀγγλοὶ, 229 Ἀμερικανοί, 164 Γερμανοί, 158 Γάλλοι, 87 Ὀλλανδοὶ καὶ 166 ἄλλοι Εὐρωπαῖοι ἐν ὅλοις ξένοι 1586.

B'.

ΓΙΟΣΙΔΑ.

(Ἀπὸ 3—14 Αὐγούστου).

Ἡ Ἰαπωνία, ἐκτὸς τῶν ἐλευθέρων λιμένων, καὶ αἱ πόλεις Ἰέδο καὶ Ὀζάκα, αἱ ἐξακολουθοῦσαι νὰ ἦναι κλεισταὶ εἰς τοὺς ξένους. — Τρόπος τοῦ ὁδοιπορεῖν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. — Συγκινητικὴ διάβασις τοῦ ποταμοῦ Ὀδαβάρα. — Τὰ λουτρά τῆς Μιγιανοσίτας. — Οἱ προσκυνηταὶ τοῦ Φουτζιγιάμα. — Ἐν τῷ ταῦ τῆς Γιοσιδάς. — Ἡ πάροδος τῆς Τορισάδας. — Χατζότζη. — Ἐπιστροφή εἰς Γιοκοχάμα.

Αἱ συνθήκαι δὲν ἤνοιξαν τὴν Ἰαπωνίαν, μόνον ἐξησφάλισαν τοῖς Εὐρωπαίοις τὴν ἐλευθερίαν τοῦ νὰ διαμένωσι καὶ ἐμπορευῶνται εἰς τοὺς πέντε λιμένας τοὺς λεγομένους τῶν *συνθηκῶν*, ἤτοι τὴν Ἰοκοχάμαν, τὸ Χιόγκον (Κόμπε), τὴν Ναγκασάκην, τὴν Νιϊγκάταν, τὴν Χακοδάτην, καὶ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις Ἰέδον καὶ Ὀσάκαν. Τὰ λοιπὰ μέρη, ἤτοι ἅπανα ἡ χώρα, ἐκτὸς τῶν εἰρημένων, διατελοῦσιν ἐρμητικῶς κεκλεισμένα. Εἰς ἕκαστον λιμένα τῶν *συνθηκῶν* ὑπάρχουσι τετραγωνικὰ τινα μίλλια εἰς 2 δύνανται νὰ εἰσέρχωνται οἱ ξένοι, πάσσαλοι δὲ φέροντες ἀγγλιστὶ καὶ ἰαπωνιστὶ τὰς λέξεις *Ὀριον τῶν συνθηκῶν* σημειοῦσι τὰ ὄρια. Πέραν τούτων ἀρχεται ἡ Ἀπηγορευμένη χώρα. Μόνον οἱ πρεσβευταὶ καὶ οἱ γενικὸι πρόξενοι ἔχουσι τὴν ἄδειαν, δυνάμει τῶν *συνθηκῶν*, νὰ περιηγῶνται εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Ἀυστηρῶς τηρεῖται τὸ μέτρον δι' οὐ ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ξένους νὰ εἰσδύωσι περαιτέρω ἐντοῦτοις, αἰτήσῃ τῶν ἀπεσταλμένων, παραχωροῦσι τὴν ἄδειαν νὰ ἐπισκεφθῶσι τὰς θερμὰς τῆς Μιγιανοσίτας καὶ τοῦ Ἀταμῆ καὶ ν' ἀνέλθωσι τὸ Φουτζιγιάμα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲ ἄνδρες ἐνοπλοὶ, οὗς οἱ Εὐρωπαῖοι, κατὰ λάθος, ὡς μοὶ λέγουσι, καλοῦσι *yacutins* (ἢ προσωνομῖα εἶναι οἰκεία τοῖς ἀνωτέρου βαθμοῦ ἀξιωματικοῖς), συνοδεύουσι τὸν περιηγητὴν,

ἐντολὴν ἔχοντες νὰ ἐπαγρυπνώσι καὶ ἐπιτηρώσιν αὐτόν. Τὰ μέρη τὰ μάλλον μεμακρυσμένα τῆς Ἰοκοχάμας, δι' 2 δίδονται αἱ ἄδειαι αὐταὶ ὡς ἰδιαιτέρα εὐνοια, εἶναι τὸ Σουμπασίρη, εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Φουτζιγιάμα, πρὸς τὰ βορειοανατολικά, εἰς ἀπόστασιν σχεδὸν πενήτηντα μιλίων, καὶ τὸ Ἀταμῆ, ἐπὶ τῆς ἀκτῆς τῆς θαλάσσης, πρὸς τὰ νοτιοδυτικά, εἰς ἀπόστασιν ἐξήκοντα μιλίων ἀπὸ τῆς Ἰοκοχάμας. Ὅταν προῶσιν εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τῆς συνθήκης (τῷ 1873), ὁ διὰ τοὺς ξένους ἀποκλεισμός τῆς Ἰαπωνίας θ' ἀποτελέσῃ πιθανῶς ἐν τῶν ἀξιολογωτέρων ζητημάτων τῶν διαπραγματεύσεων. Ἄχρι τοῦδε οὐδεμία τῶν ξένων πρεσβειῶν ἐθίξεν αὐτὸ ἐπισήμως, ἀλλὰ οἱ βολιδοσκοπήσαντες τὰς διαθέσεις τῶν συμβούλων τοῦ μικάδου ἔλαβον τὴν αὐτὴν ἀπάντησιν, ἣτοι ἐνόσω οἱ *σαμουράη*, οἱ στρατιωτικοὶ, εἰσὶν ἐνοπλοὶ, πρέπει ἡ χώρα νὰ μένῃ κλειστὴ πρὸς αὐτὸ τὸ συμφέρον τῶν ξένων (α). Τὸ νὰ ἐπιτρέψωσι τούτοις νὰ ὁδοιπορῶσιν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς εἰ ἐξέθετον εἰς τοὺς ὑπουργούς: Ἄοιπὸν, ἀφοπλίσετε τοὺς *σαμουράη*, ἀπαντῶσιν ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι σπουδαῖον,

(α) Ἡ κατάστασις αὕτη καὶ μέχρι τοῦδε ἐξακολουθεῖ. — Σ. Μ.

ἀφορῶν τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν, καὶ ὅτι τοῦτο δὲν δύνανται νὰ διαπραγματευθῶσι πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ξένων δυνάμεων (α). Θὰ ἐπήρχετο στάσις ἂν ἀφωπλίζαντο οἱ δύο ξίφη φέροντες σαμουράη, πρὶν δὲ τῆς ἀφωπλίσεως ταύτης θὰ ἤξεναν οἱ φόννοι ἂν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ξένους; νὰ ὀδοιπορῶσιν εἰς τὸ ἐσωτερικόν. Οἱ φόννοι οὗτοι διεπράχθησαν ἐπὶ τῆς ἀνοικτῆς χώρας κρίνατε τί θὰ συνέβαιναν ἂν ἐπετρέπομεν τὰς ὀδοιπορίας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ. Τὸ ἐπιχείρημα εἶναι ὀρθόν.

Εἶναι σήμερον ἐπικίνδυνον τὸ ὀδοιπορεῖν εἰς τὸ ἐσωτερικόν; Περὶ τούτου διάφοροι ὑπάρχουσι γνώμαι (β). Ἐν τῷ διπλωματικῷ κόσμῳ εἶναι αἰσιόδοξοι ὡς πρὸς τὰ πράγματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῆς Ἰαπωνίας. Τὴν ἐξουσίαν κατέχουσιν ὑπουργοὶ μεταρρυθμισταί, λεγόμενοι φίλοι τῶν ξένων· πρόπει δὲ νὰ εὐλαβηθῆ τις αὐτοὺς, νὰ ἐνθαρρύνῃ, νὰ βοηθήσῃ ἴσως ἐν τινι μέτρῳ πρὸς πραγματίωσιν τῶν εὐμενῶν, πεφωτισμένων καὶ ἐκπολιτιστικῶν προθέσεων τῶν. Ἀναμφιβόλως μακρὸς εἶναι ὁ κατάλογος τῶν δολοφονηθέντων καὶ κρουρηθέντων ξένων καὶ φαίνεται φοβερὸς ὅταν παραβάλλῃ τις αὐτὸν πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν παρεπιδημούντων ἄλλ' ἀπὸ πολλῶν μηνῶν τοιαῦτα ἀπόπειραι δὲν ἔγειναν. Ἐὰν δύο σαμουράη, βοηθούμενοι ἐκ τρίτου, τυχαίως προσελθόντες, κατεμέλισαν τὸν ἀπελθόντα Ἰανουάριον δύο Ἀγγλοὺς διατελοῦντας ἐν ὑπηρεσίᾳ τῆς Ἰαπωνικῆς κυβερνήσεως, οἱ τελευταῖοι ἑαυτοὺς μόνον ὀφείλουσι νὰ αἰτιῶνται, διότι ἀπέπεψαν τοὺς φύλακὰς τῶν καὶ περιεφέροντο τὴν νύκτα εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτεύουσῃ; μετ' ἐγχώριον γυναῖκα. Ἀναμφιβόλως ὁ σὶρ Ρούθερφορντ Ἀλκοκ δίκαιον ἔχει λέγων ἐν τῷ βιβλίῳ του ὅτι δὲν εἶναι καλὸν νὰ συναντήσῃ τις τοὺς δαίμιο περιπερομένους μετ' τοὺς δύο ξίφη ἔχοντας ἄ

κολούθους τῶν καὶ ὅτι τρέχει τὸν κίνδυνον νὰ φονεθῆ; ἄλλὰ δὲν ἀπαντᾷ τις τόσον συνεχῶς ὡς ἄλλοτε δαίμιο διὰ τὸν λόγον ὅτι ὀδοιποροῦσι δι' ἀτμοπλῶν καὶ ὄχι διὰ ξηρᾶς. Οἱ σαμουράη δὲν εἶναι τόσον ἄγριοι ὅπως πρὶν καὶ ὁ πολιτισμὸς ἤρξατο νὰ ἐπενεργῆ καὶ ἐπ' αὐτῶν. — Ἄλλ' ἢ φοβερὰ ἀπόπειρα ἦν δύο θρησκομανεῖς διεπράξαν εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Κιότου κατὰ τοῦ σὶρ Χάρου Πάρκες ἐν ᾧ χρόνῳ περιστοιχοῦμενος ὑπὸ τῶν διαγγελέων του καὶ Ἀγγλων στρατιωτῶν μετέβαιναν ἐπισήμως εἰς τὸ παλάτιον τοῦ μικάδου; — Ὡ! τοῦτο συνέβη πρὸ τριετίας, καὶ ἔκτοτε πολὺς παρήλθε χρόνος. — Τέλος, κατὰ τοὺς γραμματεῖς τῶν πρεσβειῶν, πᾶς κίνδυνος ἐξέλιπεν.

Οἱ ἐν Ἰοκοχάμα παρεπιδημῶντες εἰσὶ κατὰ ταῦτα ἥτιχοι. Ἐντούτοις τινὲς αὐτῶν μοι ὠμολόγησαν τὴν ἐντελῆ ἄνοιάν των περὶ τοῦ ζητήματος. Οἱ καθολικοὶ ἐξαπόστολοι, οἱ τόσον καλῶς πληροφορημένοι εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τῆς ἀπωτάτης Ἀνατολῆς, ἰδίως εἰς Κίνα, οὐδεμίαν ἐδυνήθησαν νὰ μοι χορηγήσωσιν ἀκριβῆ πληροφορίαν. Ἐπὶ ἐνὸς ὁμοῦς ἀπαντες συμφωνοῦσιν, ὅτι δηλ. ὁ λαὸς εἶναι καλὸς, ἀξιάστος, εὐμενὴς καὶ ὅτι ὡς πρὸς τοὺς φέροντας δύο ξίφη πρόπει τις νὰ τοὺς ἀποφεύγῃ. Τὰ λοιπὰ εἰσὶν ἄγνωστα, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα πράγματα ἐν τῇ χώρᾳ, ἣν φαίνεται ὅτι καλύπτει εἰσέτι σκότος. Τοῦτο δύνανται νὰ διαφωτίσωσιν ὀλίγον αἱ πρεσβεῖαι τῶν μεγάλων δυνάμεων ἄλλὰ περιορισμένα ἔχουσι μέσα ὅπως λάθωσι πληροφορίας καὶ, ἐκτὸς τῆς ἀγγλικῆς, ἧτις εἶναι εἰς ἴεσον, εἰσὶν ἐγκατεστημένοι εἰς Ἰοκοχάμα. Ἄλλως αἱ περιστάσεις ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς ἀρχηγούς τούτων μεγάλῃ ἐπιφύλαξιν. Ἐὰν ἐπέμενον πολὺ πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς αὐτῶν περὶ τῶν κινδύνων εἰς οὓς ἐκτίθενται εἰσδύοντες εἰς τὸ ἐσωτερικόν, θὰ διέδιδον τὴν ἀνησυχίαν ἐν τῇ ἀποικίᾳ τῆς Ἰοκοχάμας καὶ θὰ προσέβλεπαν τὴν εὐαίσθησιν τῶν ἐγχωρίων ἀρχῶν ἂν ἐνδιέτριβον περὶ τῆς ἀσφαλείας ἣν πράγματι ἀπολαμβάνουσι σήμερον οἱ

Εὐρωπαῖοι εἰς τὰ μέρη τῆς συνθήκης, θὰ ἐνεθάρρυνον ἐμμέσως τὸ τυχοδιωκτικὸν πνεῦμα τὸ ἰδιάζον τῆ ἀγγλοσαζωνικῆ φυλῆ καὶ ἐν μέρει θ' ἀνελάμβανον τὴν εὐθύνην τῶν τυχόν προκυφόντων φόνων. Σιγῶσιν ἄρα ἄλλ' ὡς ἐρρέθη, ἤδη ὑπερισχύει ἡ ἐμπιστοσύνη ἐν τῷ ἐπισήμῳ, διπλωματικῷ καὶ πολιτικῷ κόσμῳ.

(3 Αὐγούστου). Ὁ Κ βὰν δὲρ Χόεβεν, πρεσβευτὴς τῶν Κάτω Χωρῶν, ἐνθροιστήθη νὰ μοι προτείνῃ νὰ λάθω μέρος εἰς ἐκδρομὴν ἣν ἐμελέτα εἰς Φουτζιγιάμα. Θὰ ἐπωφελήθῃ τὴν πολῦτιμον ταύτην εὐκαιρίαν ὅπως ἐξερευνήσω τὴν ὀλίγον γνωστὴν χώραν πρὸς τὰ βόρεια καὶ τὰ βορειοανατολικὰ τοῦ ἐσθραμένου τούτου ἡφαιστείου. Εἰμεθα ἐξ περιγητῆ καὶ εὐτυχῶς ἔχομεν συνοδοιπόρον τὸν Κέμπερμαν, Ἰαπωνολόγον ἔξοχον καὶ διερμηνέα τῆς γερμανικῆς πρεσβείας. Αἱ παρασκευαί ἐγένοντο καὶ αἱ διαταγαί τῆς κυβερνήσεως ἐστάλησαν ταχυδρομικῶς εἰς τὰς ἐγχωρίους ἀρχάς· προηγοῦνται δ' ἡμῶν ὁ μάγειρος ἐπὶ κάγκο, αἱ τροφαί, τὰ ἐπιτραπέζια σκεῦη καὶ αἱ κλίνας — ταῦτα φερόμενα ἐπὶ τῶν ὤμων ἱκανῶν κούλῃ. Τέλος τὴν πρῶτην ταύτην, ὡραν ἔκταν, ἐπιβαίνομεν ἀμάξης, ἧτις θὰ φέρῃ ἡμᾶς εἰς Τοκάϊδον, τὴν βρασιλικὴν ὁδὸν, ἀρχομένην εἰς ἀπόστασιν μιᾶς λεύγης καὶ ἧτις εἶναι ἀμαξιτὴ μέχρι τῶν ὄχθων τοῦ ποταμοῦ Ὀδαθάρᾳ ἐκεῖθεν θ' ἀκολουθήσωμεν τὴν ὁδὸν πεζοί, ἔριπποι καὶ ἐπὶ φορείου (κάγκο). Γιακουνὶν, ἄγγελοι, φύλακες καὶ ἐπιτηρηταί ἡμῶν, ἐπιβαίνοντες παλαιοῖσιν, περικυκλοῦσι τὴν ἀμαξάν· μόλις δὲ πάντες ἐπέβησαν τοῦ ἀρχετύπου τούτου ὄχηματος ἐξετάζουσι τὰ ὄπλα των, ἐκτὸς ἐμοῦ, μὴ φέροντας. Ὁ γείτων μου σύρει ἐκ τοῦ θυλακίου του φοβερὸν πολὺκροτον.

Τὸ Τοκάϊδο εἶναι, ὡς πάντοτε, ζωηρότατον. Ὀδοιπόροι πεζοί, ἔριπποι, ἐπὶ φορείων, γυναῖκες, παῖδες, ἄνδρες μετ' δύο ξίφη, ἱερεῖς μετ' ξυρισμένης κεφαλῆς, διαδέχονται

ἀλλήλους. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀπαντῶμεν ἀγγελιαφόρον, ὅστις, ὅπως πάντες οἱ ἄνδρες οὖς βλέπομεν, ἀντὶ παντός ἐνδύματος φέρει ζώνην. Ἐχὼν εἰς τὴν κεφαλὴν μέγαν στρογγύλον καὶ πλατύτατον πῖλον, ὅστις θαυμασίως κλίνει εἰς τὸ ὀπισθοκράνιον, φέρει ἐπ' ὤμων μικρὸν καὶ λεπτὸν ἰνδοκλάμα, εἰς τὴν μίαν ἄκρην τοῦ ὀπίου εἶναι προσδεδεμένον δέμα μικρὸν περιέχον τὰς ἀγγελίας καὶ εἰς τὴν ἄλλην ἡ ἐλαφρὰ ἀποσκευή του. Οἱ μικροὶ πόδες του φέρουσι, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, σανδάλια ἐξ ἀχύρου· τρέχει δὲ μετὰ θαυμασίας χάριτος καὶ εὐκινήσιας καὶ μόλις φαίνεται ὅτι πατεῖ τὴν γῆν. Καὶ ὁμοῦς ὁ Ἑρμῆς οὗτος εἶναι ταπεινὸς κούλῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν δαίμιό τινος, ἢ τῆς κυβερνήσεως, ἢ τῆς διευθύνσεως τῶν ταχυδρομείων· διότι ὑπάρχει ταχυδρομεῖον, οὗ ἡ ὑπηρεσία ἐνεργεῖται τακτικώτατα. Οἱ ἡμέτεροι γιακουνὶν εἰσὶν ὠραῖοι νεανῖαι. Ὑπὸ τὸν χάρτινον λευκὸν πῖλον των καὶ τὰς πλατεῖας μεταξωτὰς ἐσθῆτάς των φαίνονται καλοί. Ἀμφοτέρωθεν τῆς ὁδοῦ ὑπάρχουσιν οἰκίαι, ἐργαστήρια καὶ δένδρα. Τὰ χωρία κείνται ἐγγύτατα ἀλλήλων, τὸ δὲ μεγαλύτερον καλεῖται Τότσκα. Τὴν ὁδοὺν καὶ ἡμῖσιαν ὡραν ἀφικήμεθα εἰς τὴν πόλιν Φουτζισάβα, περίφημον διὰ τὸν ναὸν τῆς. Ὁ τόπος εἶναι θελκτικὸς. Γήλοφοι κείνται πλησίον μικρῶν κολάδων, αἰτίνες ἄγουσιν εἰς τὰς ὁδοὺς, ὅρη δὲ, κοιλάδες καὶ μικραὶ φάραγγες εἰσὶ χλοοφόροι. Ὀρυζῶνες καλύπτουσι τὰς μικρὰς πεδιάδας καὶ ἀνέρχονται κλιμακῶδον εἰς τὰ πλευρά καὶ εἰς τὰς ῥωγμὰς τῶν λόφων, οὓς σκιάζουσι μεγαλοπρεπῆ δένδρα, πίτυες, κρυπτομερίαι (*cryptomerias*), Ἰαπωνικαὶ δάφναι· τῆδε κακεῖσε δὲ ὑπάρχουσι θύσανοι ἰνδοκλάμων.

Ἀριστεύομεν εἰς μέγα τεῖσπολειον. Αἱ κέ-σάνς, αἱ δεσποινίδες, δηλ. αἱ ὑπηρετρίαι τοῦ καταστήματος, αἱ τόσον συνεχῶς ὑμνοῦμεναι εἰς τὰς περιγραφὰς, συστέλλονται περὶ ἡμᾶς. Ἐνταῦθα, καὶ τοὶ συνειθισμένοι νὰ βλέπωσι ξένους, πολλοὶ συνῆλθον περιεργῶ. Τὴν ἐνάτην καὶ ἡμῖσιαν ὡραν

(α) Εἰς πολλὰ μέρη τῆς Ἰαπωνίας ἀφωπλίσθησαν οἱ σαμουράη. — Σ. Μ.

(β) Κατὰ τοὺς προσφάτους εἰδήσεις, πολλοὶ καὶ ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ τῶν ὀδοιπόρων ἐπὶ πολλῶν βελτιώσεως.

ἀναχωροῦμεν, μετὰ μίαν δὲ ὥραν διαβαίναμεν τὰ ὄρια τῶν συνθηκῶν καί, διελθόντες διὰ τῆς μεγάλης κωμοπόλεως Ὀΐζο, φθάνομεν περὶ ὥραν πρώτην ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ, ἀπέναντι τῆς τιμαριωτικῆς πόλεως Ὀδαβάρα.

Ἐνταῦθα καταλείπομεν τὴν ἄμαξαν καὶ ἕκαστος ἡμῶν ἐκτείνεται ἐπὶ σανίδος, θέτων τοὺς δακτύλους εἰς μικρὰς ἐπὰς ἐπὶ τούτῳ ἠνεωγμένας· μεθ' ἃ τέσσαρες γυμνοὶ ἄνθρωποι αἶρουν αὐτήν, θέτουν ἐπ' ὤμων καὶ ὀμφαῖς εἰς τὸν ποταμόν. Ἡ σκηνὴ αὕτη εἶναι ζωρὰ, ἀλλόκοτος καὶ ὀλίγον συγκινητικὴ. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χειμάρρου τὸ ὕδωρ ὑψοῦται μέχρι τῶν ὤμων τῶν ἀχθοφόρων, οἵτινες, ἀναγκαζόμενοι νὰ ἐνδύωσιν εἰς τὴν ὄρμην τοῦ χειμάρρου, παρεκτρέπονται τῆς ὁδοῦ, ἀλλ' εὐτυχῶς ἀντέχουσιν. Ἡ ὄχθη ἀπομακρύνεται ὡς εἰ κατεβαίνομεν διὰ λέμβου. Μετ' οὗ πολὺ ἡ τῶν θαλασσίων κυμάτων ἀναπνοὴ μινύεται εἰς τὰς εὐρύθμους φωνὰς τῶν κουλῆ οἵτινες, καὶ τοὶ παλαιότες πρὸς τὸ ὕδωρ, βλέπουν ἡμᾶς ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μειδιῶντες. Σαλεύοντες ἐπὶ τῆς ἐλαφρᾶς σανίδος ἡμῶν, κρατοῦμεθα ὄλαις δυνάμεσι· τέλος δὲ φθάνομεν εἰς τὴν ὄχθην καὶ καταθέτουσιν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἄμμου. Μετ' ὀλίγα βήματα θὰ ὤμεν εἰς τὴν κυριωτέραν ὁδὸν τῆς Ὀδαβάρας. Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως ὁ δῆμαρχος καὶ οἱ πάρεδροι, φέροντες τὴν ἐπίσημον στολὴν τῶν, ὑποδέχονται ἡμᾶς διὰ μεγάλων *Kow-Fow* (ὑποκλίσεων), μεθ' ἃ φέρουσιν ἡμᾶς ἐπισήμως εἰς μέγα κατὰσθημα τειοπωλῶν, ὅπου οἱ ἄνθρωποι ἡμῶν, σταλέντες ἀπὸ τῆς προτετραίας, ἐτοιμάζουσι τὸ ἀριστον, *τσιφρίν*. Ἀπὸ ἐνὸς ἢ δύο ἐτῶν τὴν Ὀδαβάραν ἐπεσκέψθησαν παρεπίδημοι τῆς Ἰοκοχάμας· ἐντούτοις ἡ ἀφίξις λευκῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀκόμη συμβᾶν μέγα, ἄνδρες δὲ ἀμφοτέρων τῶν φύλων καὶ πολυάριθμα παιδία τρέχουσιν ὅπως ἴδωσιν ἡμᾶς ἐσθίοντας. Μετὰ τὸ γεῦμα παρουσιάζεται ἀνὴρ ἐφωδιασμένος μὲ ὄρατον κιβώτιον ἐκ λάκας, διηρημένον εἰς τέσσαρα χωρίσματα περιέχοντα ἄμμον

ἐρυθρὰν, κυανὴν, μέλαιναν καὶ λευκὴν· ῥίψας δὲ ταύτην ἐπὶ τοῦ σανιδώματος, ὅπως γεωργὸς σπείρει τὸν σπόρον, σχεδιάζει καὶ ζωγραφεῖ συγχρόνως ἀλλόκοτα κοσμήματα, ἄνθη, πτηνὰ καὶ, τέλος, ἐν μέσῳ τῶν γελώτων τῶν συνελθόντων, ἐρωτικὰ ἀντικείμενα ἄξια τοῦ μουσικοῦ κοιτῶνος τῆς Πομπήας. Ἡ φειδρότης τῶν γυναικῶν καὶ τῶν νεανίδων παρέχει ἡμῖν παράδοξον ἰδέαν τῆς ἠθικῆς τοῦ Ἰαπωνικοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦ σχεδίου, ἡ ἁρμονία τῶν χρωμάτων τῶν ἐξ ἔμμου ζωγραφιδῶν, τῶν γενομένων διὰ τόσον ἀλλοκότου τρόπου ἐνώπιον ἡμῶν καὶ εἰς ὀλίγα λεπτά, εἶσιν αὐχῆττον θαυμάσια. Δι' ἐμὲ εἶναι ἀκτὶς φωτός· διότι ἀρχίζω νὰ ἐνοῶ τὴν Ἰαπωνικὴν τέχνην.

Τὴν τετάρτην ὥραν ἀναχωροῦμεν, τὴν φοράν δὲ ταύτην ἐριπποὶ. Ἀχρι τοῦδε ἐβαδίζομεν πρὸς δυσμὰς, ἀλλ' ἀπὸ τῆς Ὀδαβάρας διευθυνόμεθα πρὸς βορρᾶν. Ἡ ὁδὸς ἀκολουθεῖ τὴν δεξιὰν ὄχθην τοῦ χειμάρρου, ἐπιτρέπει νὰ φαίνεται ὅπως οὖν ἐν τῇ οὐρανῷ ὡραίων συστάδων προαιωνίων δένδρων τὸ πλόσκιορ τοῦ δαΐμου καὶ καθισταμένη ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνάτης εἰσδύει εἰς ὄρη κεκαλυμμένα ἀπὸ τῶν προόδων μέχρι τῆς κορυφῆς ἀπὸ ἀφάνον βλάστησιν.

Οὐδὲν γραφικώτερον τοῦ μικροῦ χωρίου Γιουότο, κειμένου εἰς τὸ βάθος φάραγγο. Ἐνταῦθα ἀφίνομεν τὸ Τοκάιδο, ὅπερ ἄγει εἰς Κιότο, καὶ διὰ στενοπορειῶν, ἐπὶ ἐλαφρῶν καὶ μικρῶν γεφυρῶν, μεταξὺ βράχων κεκαλυμμένων ὑπὸ λειχῶν, φθάνομεν ἀνερχόμενοι, περὶ ὥραν ἐσπερινὴν ἐβδόμην, εἰς τὰς θέρμας τῆς Μιγλανοσίτας.

Ἀπόστασις ἀπὸ Γιουοχάμας δεκατέσσαρα *μις* (*ris*) ἢ τριάκοντα καὶ πέντε ἀγγλικὰ μίλλια.

(4 καὶ 5 Αὐγούστου). Ἡ Μιγλανοσίτα (*Miyano-shita*), κάτω τοῦ ναοῦ, σύγκειται ἐκ ναοῦ, *μία*, καὶ σειρᾶς οἰκιῶν κειμένων τῶν μὲν ἐπὶ τῶν δὲ, τῶν μὲν ἡμισιῶν εἰς τὰ πλευρὰ βράχου, τῶν δὲ ἄλλων εἰς τὸ